

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه یازدهم

نیمسال اول $\frac{5}{8}$

ویژه دانش آموزان پایه یازدهم

دفترچه شماره ۱

پنجشنبه ۱۳ آذرماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۶۰ سؤال ۶۵ دقیقه	۲۳ دقیقه	۱۵	۱	۱۵	ریاضی	۱
	۲۵ دقیقه	۴۰	۱۶	۲۵	زبان و ادبیات فارسی	۲
	۹ دقیقه	۵۰	۴۱	۱۰	علوم اجتماعی	۳
	۸ دقیقه	۶۰	۵۱	۱۰	روان شناسی	۴

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرایبی، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی دروس این آزمون

<p>روان شناسی</p> <p>روان شناسی: تعریف و روش مورد مطالعه روان شناسی رشد صفحه ۸ تا ۶۵</p> <p>سهم در کنکور: ۳ سؤال</p>	<p>جامعه شناسی ۲</p> <p>فرهنگ جهانی / فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی جهان فرهنگی، فرهنگ جهانی، نمونه های فرهنگ جهانی ۱ و ۲، باورها و ارزش های بنیادین فرهنگ غرب (تا پایان «اومانیزم و اصالت انسان دنیوی») صفحه ۴۱ تا ۴۱</p> <p>سهم در کنکور: ۳ سؤال</p>	<p>علوم و فنون ادبی ۲</p> <p>تاریخ ادبیات فارسی در قرن های هفتم، هشتم و نهم / پایه های آوایی / تشبیه و کارگاه تحلیل فصل / سبک عراقی صفحه ۱۰ تا ۴۱</p> <p>سهم در کنکور: ۸ سؤال</p>	<p>ریاضی و آمار ۲</p> <p>آشنایی با منطق و استدلال ریاضی گزاره ها و ترکیب گزاره ها، استدلال ریاضی صفحه ۲ تا ۲۰</p> <p>سهم در کنکور: ۲ سؤال</p>
<p>فلسفه ۱</p> <p>فلسفه و ابعاد آن چیستی فلسفه ریشه و شاخه های فلسفه فلسفه زندگی آغاز تاریخی فلسفه (تا پایان «فلسفه در یونان») صفحه ۱ تا ۳۳</p> <p>سهم در کنکور: ۲ سؤال</p>	<p>جغرافیا ۲</p> <p>ناحیه چیست؟ / نواحی طبیعی معنا و مفهوم ناحیه، انسان و ناحیه، نواحی آب و هوایی، ناهمواری ها و اشکال زمین (تا پایان «فرسایش انحلالی») صفحه ۱ تا ۴۶</p> <p>سهم در کنکور: ۴ سؤال</p>	<p>تاریخ ۲</p> <p>تاریخ شناسی / ظهور اسلام، حرکتی تازه در تاریخ بشر منابع پژوهش در تاریخ اسلام و ایران دوران اسلامی، روش پژوهش در تاریخ، اسلام در مکه، امت و حکومت نبوی در مدینه، تثبیت و گسترش اسلام در دوران خلفای نخستین صفحه ۱ تا ۵۲</p> <p>سهم در کنکور: ۱-۲ سؤال</p>	<p>عربی، زبان قرآن ۲</p> <p>مواعظ قیمه صناعة التلمیح فی الأدب الفارسی درس ۱ (تا پایان قواعد درس ۲) صفحه ۱ تا ۲۵</p> <p>سهم در کنکور: ۲ سؤال</p>

استراتژی و هدف گذاری با ماز در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

نیم سال اول: ۸ آزمون در ۱۰۰ روز تحصیلی مفید برای تسلط کامل بر مباحث نیم سال اول / شروع حرکت و یادگیری استفاده از ماشین پیشرفت ماز

- ۱- شروع مسیر؛ آرامش و هماهنگی:** سه مرحله آزمون پوششی؛ فرصت برای شروع حرکت با ماشین پیشرفت ✓ در هر آزمون مباحث آزمون های قبل تکرار می شوند و فرصت برای شروع مسیر پیشرفت وجود دارد.
(فرصت برای شروع حرکت با ماشین پیشرفت)
- ۲- چالش استمرار؛ پیگیری و استقامت:** سه مرحله آزمون برای آمادگی امتحانات و تکمیل نیم سال اول ✓ در این مراحل دانش آموزان با پشتکار فاصله خود را از رقیبان بیشتر می کنند.
(زمان تسلط کامل بر نیم سال اول یازدهم)
- ۳- جمع بندی پایان نیم سال:** دو مرحله آزمون جمع بندی نیم سال اول بعد از امتحانات ترم اول و تکمیل یادگیری نیم سال اول ✓ مرور و جمع بندی (ایستگاه جمع بندی و جبران)

- ۱- چند تا از جمله‌های زیر گزاره هستند؟
 الف - شما چند سال دارید؟
 ب - سیب قرمز از سیب زرد خوشمزه‌تر است.
 پ - امروز هوا آفتابی است.
 ت - لطفاً تخته را پاک کن.
 ث - ریاضی دوست‌داشتنی است.
 ج - $\sqrt{2}$ عددی گویا است.
- ۲- گزارهٔ مختلف را ترکیب کرده‌ایم و گزارهٔ جدیدی به دست آورده‌ایم که در ۳ حالت ارزش آن درست است. در چند حالت ارزش گزارهٔ ترکیبی مورد نظر نا درست است؟
- ۳- در کدام گزینه، نقیض گزارهٔ داده شده نا درست است؟
- ۴- کدام یک از گزاره‌های زیر درست است؟
- ۵- کدام یک از گزاره‌های زیر نا درست است؟

۳ (۴)

۲ (۳)

۱ (۲)

۱ (۱) صفر

۳ (۴)

۵ (۳)

۴ (۲)

۲ (۱)

(۱) ارسطو شاگرد افلاطون است ← نقیض ارسطو شاگرد افلاطون نیست

(۲) $3 > 1$ ← نقیض $3 \leq 1$

(۳) $1 \in A$ ← نقیض $1 \notin A$

(۴) a عددی مثبت است ← نقیض a عددی منفی است.

(۱) $\sqrt{2}$ عددی گویا و تهران پایتخت ایران است.

(۲) $2 < 3$ و -2 عددی طبیعی است.

(۳) افلاطون شاگرد ارسطو بوده است و ایران کشوری در آسیاست.

(۴) کرهٔ زمین در کهکشان راه شیری قرار دارد و 7 عددی اول است.

(۲) یک هفته 7 روز دارد یا تو ساکن گیلان هستی.

(۴) شهریور 31 روز دارد یا امروز پنجشنبه است.

(۱) $3 \leq -7$ یا $2n$ ($n \in \mathbb{N}$) عددی فرد است.

(۳) 91 عددی مرکب یا 17 عددی فرد است.

محل انجام محاسبات

- ۶- کدام گزینه در مورد ترکیب گزاره‌های p و q صحیح نیست؟
- (۱) ترکیب عطفی دو گزاره p و q زمانی درست است که هر دو درست و زمانی نادرست است که حداقل یکی از آن‌ها نادرست باشد.
- (۲) ترکیب فصلی دو گزاره p و q زمانی نادرست است که هر دو نادرست و زمانی درست است که حداقل یکی از آن‌ها درست باشد.
- (۳) ترکیب شرطی دو گزاره p و q به صورت $p \Rightarrow q$ زمانی درست است که p نادرست یا q درست باشد.
- (۴) ترکیب دو شرطی دو گزاره p و q فقط زمانی درست است که هر دو درست باشند و زمانی نادرست است که ارزش آن‌ها متفاوت باشد.
- ۷- p و q هم‌ارز هستند و ارزش r مخالف آن‌ها است. ارزش گزاره‌های الف و ب به ترتیب در کدام گزینه به درستی آمده است؟

الف: $(p \wedge r) \Rightarrow r$	ب: $(r \vee p) \Leftrightarrow (q \wedge r)$
(۱) T, F	(۲) F, T
(۳) T, T	(۴) F, F

- ۸- کدام یک از هم‌ارزی‌های زیر درست است؟

(۱) $p \wedge (p \vee q) \equiv q$	(۲) $\sim(p \wedge q) \equiv \sim p \wedge \sim q$
(۳) $p \Rightarrow q \equiv \sim p \vee q$	(۴) $p \wedge (q \vee r) \equiv (p \vee q) \wedge (p \vee r)$

- ۹- ارزش گزاره $(p \Rightarrow \sim q) \wedge (\sim p \vee q)$ در کدام حالت همواره درست است؟

(۱) p نادرست باشد.	(۲) q درست باشد.	(۳) q نادرست باشد.	(۴) p درست باشد.
----------------------	--------------------	----------------------	--------------------

- ۱۰- جدول ارزشی گزاره $(p \wedge q) \Rightarrow (\sim p \vee q)$ را رسم کرده‌ایم. در چند حالت، نتیجه درست است؟

(۱) صفر	(۲) ۴	(۳) ۳	(۴) ۲
---------	-------	-------	-------

- ۱۱- نماد ریاضی عبارت «حاصل ضرب مجذور دو عدد حقیقی برابر مجموع مکعب آنها است.» در کدام گزینه به درستی آمده است؟

(۱) $\sqrt{xy} = (x+y)^3$	(۲) $2(x \times y) = (x+y)^3$	(۳) $2x \times 2y = x^3 + y^3$	(۴) $x^2 \times y^2 = x^3 + y^3$
---------------------------	-------------------------------	--------------------------------	----------------------------------

- ۱۲- در مورد استدلال }
 مقدمه ۱: اگر امشب شب چهاردهم ماه باشد، آن‌گاه ماه کامل است.
 مقدمه ۲: امشب، شب چهاردهم ماه است.
 نتیجه: ماه کامل است.
 کدام گزینه نادرست است؟

(۱) قیاس از نوع استثنایی است.	(۲) قیاس از نوع مغالطه است.
(۳) نتیجه آن درست است.	(۴) روش استدلال آن درست است.

۱۳- گزاره ترکیبی مغالطه در کدام گزینه به درستی آمده است؟

$$((p \Rightarrow q) \wedge p) \Rightarrow q \quad (۱)$$

$$((p \Rightarrow q) \vee p) \Rightarrow q \quad (۲)$$

$$((p \Rightarrow q) \wedge q) \Rightarrow p \quad (۳)$$

$$((p \Rightarrow q) \vee q) \Rightarrow p \quad (۴)$$

۱۴- عکس نقیض گزاره شرطی «اگر X زوج و Y زوج باشند، آن گاه X + Y زوج یا XY زوج است.» کدام است؟

(۱) اگر X + Y زوج و XY زوج باشند، آن گاه X زوج یا Y زوج است.

(۲) اگر X + Y زوج و XY زوج باشند، آن گاه X فرد و Y فرد است.

(۳) اگر X + Y فرد یا XY فرد باشند، آن گاه X فرد و Y فرد است.

(۴) اگر X + Y فرد و XY فرد باشند، آن گاه X فرد یا Y فرد است.

۱۵- در کدام گزینه اشتباه محاسباتی یا خطای استدلال وجود ندارد؟

$$\sqrt{\frac{4x^2 + 8y^2}{z^2}} = \frac{2x + 2\sqrt{2}y}{z} \quad (۲)$$

$$x^2 < y^2 \Rightarrow x < y \quad (۱)$$

$$a < b \Rightarrow ax^2 < bx^2 \quad (۴)$$

$$x^2 + 2x = x^2 + 3 \Rightarrow 2x = 3 \Rightarrow x = \frac{3}{2} \quad (۳)$$

محل انجام محاسبات

- ۱۶- در کدام یک از گزینه‌های زیر همه آثار ذکر شده از آثار منظوم سبک عراقی‌اند؟
- (۱) بوستان سعدی، عشاق‌نامه، مرصادالعباد من المبدأ الی المعاد، جمشید و خورشید
 - (۲) موش و گربه، صدپند، رساله دلگشا، تحفة الاحرار
 - (۳) لمعات، گلستان سعدی، مکاتیب، جامع‌التواریخ
 - (۴) تحفة الاحرار، موش و گربه، عشاق‌نامه، بوستان سعدی
- ۱۷- کدام گزینه اتفاقات و حوادث قرن نهم را به ترتیب روایت می‌کند؟
- (۱) حمله تیمور گورکانی - از بین رفتن بزرگانی مثل نجم‌الدین کبری - نگاشته شدن قرآن و شاهنامه فردوسی به خط خوش به دستور بایسنقر میرزا
 - (۲) حمله تیمور گورکانی - گسترش هنرهای مثل معماری و تذهیب - انتخاب هرات به عنوان مرکز فرماندهی توسط شاهرخ
 - (۳) حمله مغولان به نواحی مرزی ایران - تألیف کتاب تاریخ جهانگشا - منجر شدن بی‌اعتقادی برخی از ایلخانان مغول و بی‌تعصبی برخی دیگر به فرصتی برای ابراز عقیده صاحبان مذاهب مختلف
 - (۴) ظهور شاعری که با تلفیق عشق و عرفان غزل فارسی را به کمال رسانید - تألیف کتاب تاریخ گزیده - رونق ادبیات سطحی و تقلیدی
- ۱۸- با توجه به قلمرو فکری شعر سبک عراقی، کدام گزینه در این سبک سروده نشده است؟
- (۱) به دریایی درافتادم که پایش نمی‌بینم
 - (۲) خرد با عشق می‌کوشد که وی را در کمند آرد
 - (۳) خرد تیره و مرد روش‌ن‌روان
 - (۴) که با شکستن پیمان و برگرفتن دل
- به دردی مبتلا گشتم که درمانش نمی‌بینم
ولیکن بر نمی‌آید ضعیفی با توانایی
نباشد همی شادمان یک زمان
هنوز دیده به دیدارت آرزومند است
- ۱۹- توضیحات کدام گزینه به ترتیب در مورد قلمرو زبانی و فکری شعر سبک عراقی درست و نادرست است؟
- (۱) چهارچوب زبان همان چهارچوب سبک خراسانی است. - بازتاب اندک علوم در شعر از ویژگی‌های این دوره می‌باشد.
 - (۲) به کارگیری کلماتی مثل «اشتر» - فراق از جمله مضامین شعری این سبک می‌باشد.
 - (۳) مهم‌ترین ویژگی این دوره، درهم‌آمیختگی مختصات نو و کهن است که فقط در شعر کوتاه دیده می‌شود. - معشوق در این دوره زمینی است.
 - (۴) می‌جای همی و در جای اندر را گرفت - توجه به پالایش درون و بی‌اعتباری دنیا از اندیشه‌های شعری این دوره هستند.
- ۲۰- کدام گزینه درست است؟
- (۱) نثر فنی کم‌کم در قرن هشتم ضعیف می‌شود و در قرن نهم با سیطره تیموریان بر ایران از بین می‌رود.
 - (۲) در قرن هفتم و هشتم، ملاحسین واعظ کاشفی «کلیله و دمنه» را به زبان ساده بازنویسی کرد و آن را «انوار سهیلی» نامید.
 - (۳) از کلمات دخیل ترکی در زبان فارسی که همچنان استعمال دارند، می‌توان به «ارتش» و «هجوم» اشاره کرد.
 - (۴) در قرن هفتم و هشتم مدعیان عرفان با مغولان کنار آمده بودند و کتاب‌های عرفانی مهمی به نثر نوشته شد.
- ۲۱- کدام بیت در سبک عراقی سروده شده است؟
- (۱) هر آن کس که او راه یزدان بجست
 - (۲) چون ابر به نوروز رخ لاله بشست
 - (۳) از اوایی به هردو سرای آرجمند
 - (۴) راه عشق از روی عقل از بهر آن بس مشکل است
- به آب خرد جان تیره بشست
برخیز و به جام باده کن عزم درست
گسسته‌خرد پای دارد به بند
کان نه راه صورت و پای ست کان راه دل است

۲۲- چند مورد از موارد زیر از ویژگی‌های فکری شعر سبک عراقی است؟

«ستایش عقل - وصال - باور به قضا و قدر - آسمانی بودن معشوق - ذهن‌گرایی - بازتاب اندک علوم در شعر»

(۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴) پنج

۲۳- در کدام بیت تعداد تشبیه متفاوت است؟

(۱) به به بالا به کردار آزاده سرو
 (۲) ز سر تا به پایش به کردار عاج
 (۳) بر آن سفت سیمینش مشکین کمند (سفت: کتف)
 (۴) دو چشمش چو دو نرگس قیرگون

به رخ چون بهار و به رفتن تذرو
 به رخ چون بهشت و به بالا چو ساج (ساج: نوعی درخت)
 سرش گشته چون حلقه پای‌بند
 لبانش چو بسد رخانش چو خون (بسد: مرجان دریایی)

۲۴- در کدام بیت ادات تشبیه وجود ندارد؟

(۱) یکی تاج با گوهر شاهوار
 (۲) که مردی است برسان سرو سهی
 (۳) چو بشنید رودابه آن گفت و گوی
 (۴) دانی چه کن؟ ز ناخوش و خوش کم کن آرزو

یکی طوق زین زبرج‌دنگار
 همش زیب و هم فر شاهنشاهی
 برافروخت و گلنارگون کورد روی
 سیمرغوش ز ناکس و کس گم کن آشیان

۲۵- در ابیات کدام گزینه به ترتیب «تشبیه فشرده» و «تشبیه گسترده» به کاررفته است؟

الف: تا خار غم عشق تو در پای دلم شد
 ب: بی‌ساقی آن آب آتش‌مخال
 ج: اینان که به دیدار تو در رقص می‌آیند
 د: چون شمع نکورویی در رهگذر باد است

بی‌روی تو گل‌های چمن خار شمارم
 که دیوانه را آورد او به حال
 چون می‌روی اندر طلبت جامه‌درانند
 طرف هنری بر بند از شمع نکورویی

(۱) «د» - «الف» (۲) «د» - «ب» (۳) «ج» - «الف» (۴) «ج» - «ب»

۲۶- تعداد تشبیه در کدام ابیات یکسان است؟

الف: باش کشتیبان در این بحر صفا
 ب: رخانش چو گلنار و لب ناردان
 ج: از نسیم انس بی‌بهره است سروستان دل
 د: به ابروان چو هلالی به گیسوان چو کمند
 ه: هست یاقوت تو چون گفته خواجه شیرین

که تو نوح ثانی‌ای ای مصطفی
 ز سیمین برش رسیده دو ناروان
 وز ترنج عافیت خالی است نخلستان جان
 لبانت تازه عقیق و رخانت تازه پرنده
 مهر رخسار تو چون محنت او روزفزون

(۱) «الف»، «ب»، «ه» (۲) «ج»، «ه»، «ب» (۳) «الف»، «ج»، «د» (۴) «د»، «ج»، «ه»

۲۷- در کدام بیت تعداد تشبیه‌های گسترده بیشتر است؟

(۱) چو شب در فکر آن لب‌های می‌گون افکنم خود را
 (۲) بال لب لعل و خط غالیه‌گون آمده‌ای
 (۳) شود بدخواه چون روباه بد دل
 (۴) دل مثال ابر آمد سینه‌ها چون بام‌ها

ز حسرت آن قدر گریم که در خون افکنم خود را
 عجب آراسته از خانه برون آمده‌ای
 چو شیرآسا تو بخرامی به میدان
 وین زبان چون ناودان باران از اینجا نازل است

۲۸- در همه ابیات وجه شبه آمده است، به جز:

(۱) آنکه لرزد همچو مرغ نیم‌بسمل صبح و شام
 (۲) چو گمان محبت تو در میدان
 (۳) گفتمش قد بلندت به صنوبر ماند
 (۴) ای گشته دلت چو سنگ خاره

در زمستان، پیکر عریان دهقان است و بس
 چون گوی فکنده شهبان را
 گفت کاین دلشده را بین که چه کوتاه‌نظر است
 با خار و سنگ چیست چاره

۲۹- در کدام گزینه همه ارکان تشبیه وجود دارد؟

- (۱) سپر فکند فلک پیش تیر آهم و باز
 (۲) طوطی عقل در هوس شکر لب
 (۳) هر آن که روی چو ماهت به چشم بد بیند
 (۴) پیاله در کف ساقی چو خورشید

۳۰- با توجه به وزن، پایه‌های آوایی اول و هشتم بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

- «..... از تو دل برداشتن ای غم که تو
 (۱) نتوانم - می کنی (۲) نمی توانم - کرده ای
 (۳) می توانم - کرده بودی (۴) چون توانم - کرده ای
 ترک عالم از برای خاطر ما

۳۱- بر اساس الگوی هجایی پایه‌های آوایی، جای خالی بیت زیر با کدام گزینه کامل می‌شود؟

- «زندگانی صرف کردن در طلب حیفی نباشد
 (۱) _ _ _ U (۲) _ _ U (۳) _ U _ _ (۴) _ U _
 گر دری خواهد گشودن سهل باشد

۳۲- به ترتیب واژگان کدام گزینه با واژه‌های «شکایت - چراغانی - ستارگان - بیابان» هم‌وزن‌اند؟

- (۱) رها کن - نمی خوانم - ساده‌ترین - هیاهو
 (۲) هیاهو - دامن‌کشان - نیامدی - می‌شناسم
 (۳) کبوتر - غمی دیگر - مزاحمت - انسانی
 (۴) خدایا - صدایم کن - سلامتی - رها کن

۳۳- تعداد پایه‌های آوایی کدام بیت با بیت زیر یکسان نیست؟

- «گرت پروای غمگینان نخواهد بود و مسکینان
 (۱) غنیمت دان اگر روزی به شادی دررسی ای دل
 (۲) شمع را باید از این خانه به در بردن و کشتن
 (۳) انصاف ده تا چون شکیبایی کند
 (۴) به محشر گر سر خجلت برآرم از کفن، گویم
 نپایستی نمود اول به ما آن روی زیبا را»
 پس از چندین تحمل‌ها که زیر بار غم کردی
 تا به همسایه‌نگوید که تو در خانه مایی
 بی‌چون تو دلبر همچو من دل‌داده‌ای
 که یا رب داغ هجران دیده‌ام، دیگر مسوزانم

۳۴- سومین پایه آوایی کدام مصراع در مقابل آن نادرست آمده است؟

- (۱) زنده‌ام کن که روم باز به قربان سرت (ز به قربان)
 (۲) جهان جایی ندارد گر توانی در دلی جا کن (توانی در)
 (۳) نخل امید به بر می‌رسد اندیشه مدار (ر سَدَنَدی)
 (۴) نیست یکدم کز دلم غم بگسلد (بگسلد)

۳۵- پایه‌های آوایی بیت زیر در کدام گزینه به درستی مشخص شده است؟

- «بس که ویران بود دیگر جای ویرانی نداشت
 (۱) بَس کِ وِی ران / ان بو د دی / گر جايِ وِی / رانی ن داشت
 (۲) بَس کِ وِی ران / بو د دی گر / جايِ وِی ران / نی ن داشت
 (۳) بَس کِ وِی ران / بو د دی گر / جايِ وِی ران / نی ن داشت
 (۴) بَس کِ وِی ران / بو د دی گر / جايِ وِی ران / نی ن داشت
 بارها سیلاب آمد خانه‌ام را دید و رفت»
 بارها سی / لا ب آمد / خان ام را / دی د رفت
 بارها سی / لا با مد / خان ام را / دی د رفت
 بارها سی / لا ب آمد / خان ام را / دی د رفت
 بارها سی / لا ب آمد / خان ام را / دی د رفت

۳۶- مفهوم بیت «الهی شعله شوقم فزون ساز / مرا آتش کن و در عالم انداز» در کدام گزینه تکرار شده است؟

- (۱) ز دانش گوهر پاکم برافروز
 (۲) عطا کن جذبۀ شوق بلندی
 (۳) خرد را چاشنی بخشش از کلامم
 (۴) دلم را چشمۀ نور یقین ساز
 چراغ چشم ادراکم برافروز
 که نه دامی به ره ماند نه بندی
 زبان را چرب و شیرین کن به کامم
 در این تاریکی ام باریک‌بین ساز

۳۷- همه ابیات زیر با هم ارتباط معنایی دارند، به جز:

تا نکنی پشت به خدمت دوتا
چو یک سو نهادی طمع خسروی
پل بسته‌ای که بگذری از آبروی خویش
به جای هر هنری صدهزار عیب در اوست

(۱) ای شکم خیره به نانی بساز
(۲) چرا پیش خسرو به خواهش روی
(۳) دست طمع چو پیش کسان می کنی دراز
(۴) اگر هزار هنر دارد و ندارد مال

۳۸- مضمون عاشقانه بین همه ابیات مشترک است، به جز:

محراب ابروی تو حضور نماز من
هر که محرابش تو باشی سر ز خلوت برنیارد
تو صنم نمی گذاری که مرا نماز باشد
نماز ناراو تا کی گزاری؟

(۱) می ترسم از خرابی ایمان که می برد
(۲) هر که چیزی دوست دارد جان و دل بر وی گمارد
(۳) چه نماز باشد آن را که تو در خیال باشی
(۴) ز ابرویش چه رو آری به محراب

۳۹- مفهوم مقابل تمامی ابیات درست است، به جز:

هر کسی را اصطلاحی داده‌ام (تفاوت موجودات در ذات)
آفرین بر نفس دلکش و لطف سخنش (فخر فروشی)
اول و آخر همه عشق است و بس (عشق تنها حقیقت جهان است)
امروز کسی نیست که بر صد گرید (سرانجام همه مرگ است)

(۱) هر کسی را سیرتی بنهاده‌ام
(۲) شعر حافظ همه بیت‌الغزل معرفت است
(۳) نیست به جز عشق در این پرده کس
(۴) دی بر سر مرده‌ای دوصد شیون بود

۴۰- مفاهیم «رهایی ناپذیری از عشق، رازداری، وحدت وجود و وصف طلوع خورشید» به ترتیب در کدام ابیات آمده است؟

که هر ساعت فزون گرددش روغن
جان‌ها بداد تا ز سر زلف او برست
محبوب و محبت و محب هم
چرا که در پس دیوار، گوش‌ها تیز است

الف: به کردار چراغ نیم‌مرده
ب: من جان کجا برم ز کمندش که باد صبح
ج: کس نیست در این میان به جز یار
د: از آنچه رفت به ما هیچ جای گفتن نیست

(۲) «ب»، «ج»، «د»، «الف»

(۱) «ب»، «د»، «ج»، «الف»

(۴) «ج»، «الف»، «ب»، «د»

(۳) «ج»، «د»، «الف»، «ب»

۴۱- در ارتباط با تعامل جهان‌های ذهنی، فرهنگی و تکوینی، به ترتیب از راست به چپ، چه تعداد از عبارات زیر مربوط به دیدگاه دوم و چه تعداد مربوط به دیدگاه اول است؟

- الف - جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی می‌دانند.
 ب - جهان تکوینی ماده خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند.
 ج - جهان تکوینی به جهان طبیعت محدود می‌شود.
 د - طرفداران این دیدگاه بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیستند.
 هـ - جهان ذهنی و تکوینی استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهند.
 و - جهان ذهنی، جهان فرهنگی و جهان تکوینی، مهم و در تعامل با یکدیگرند.

(۱) ۲-۴ (۲) ۲-۳ (۳) ۳-۲ (۴) ۴-۲

۴۲- معلم جامعه‌شناسی درباره ویژگی‌های مطلوب فرهنگ جهانی نظریاتی ارائه کرده است. هر یک از نظریات زیر، به ترتیب مربوط به کدام ویژگی مطلوب در فرهنگ جهانی است؟

- الف - باعث رهایی انسان از قید و بندهایی است که مانع رسیدن وی به کمال انسانی‌اش می‌شود.
 ب - فرهنگ جهانی باید توانایی پاسخ به پرسش‌های ثابت و متغیر بشر را داشته باشد.
 ج - فرهنگ جهانی با داشتن این ویژگی زمینه گسترش و تحقق عقاید و ارزش‌های جهان‌شمول را فراهم می‌آورد.
 د - فرهنگ جهانی اگر این ویژگی را نداشته باشد، نمی‌تواند از حقانیت ارزش‌های خود دفاع کند.

(۱) آزادی - عقلانیت - عدالت - تعهد و مسئولیت
 (۲) آزادی - عقلانیت - تعهد و مسئولیت - حقیقت
 (۳) معنویت - حقیقت - عدالت - عقلانیت
 (۴) معنویت - تعهد و مسئولیت - عقلانیت - حقیقت

۴۳- عبارت درست در ارتباط با «استعمار فرانو»، «استعمار نو» و «استعمار» به ترتیب کدام است؟

- (۱) جهان غرب در این نوع استعمار، هویت فرهنگی دیگر کشورها را هدف قرار می‌دهد - استعمارگران حضور مستقیم و آشکار دارند - به معنای اشغال یک سرزمین خارجی با توسل به قدرت نظامی و سیاسی است.
 (۲) استعمارگران بیشتر از ابزارهای سیاسی، نظامی و اقتصادی استفاده می‌کنند - کشورهای استعمارگر از طریق دولت‌های دست‌نشانده کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می‌گیرد - از امپراتوری گرفته شده و به هر نوع سلطه‌ای گفته می‌شود.
 (۳) استعمارگران و مجریان هر دو پنهان هستند - کشورهای استعمارگر از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره برای رسیدن به اهداف استعماری خود استفاده می‌کردند - استعمار توسط اروپاییان آغاز شد و در قرن نوزدهم به اوج رسید.
 (۴) استعمارگران بیشتر از ابزارهای فرهنگی و علمی استفاده می‌کنند - پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره طی قرن بیستم به وجود آمد - از امپراتوری گرفته شده و به هر نوع سلطه‌ای گفته می‌شود.

۴۴- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

الف - در عصر بیداری اسلامی متفکران جهان اسلام چه موردی را گوشزد کردند؟
 ب - فرهنگ جاهلی در عصر نبوی تا فتح مکه چگونه بود؟

ج - در کدام نوع امپریالیسم، قوم مغلوب برتری فرهنگی جامعه مسلط را می‌پذیرد؟
 د - تولید محصولات تراریخته، در کدام سطح عقلانیت پاسخ داده می‌شود؟

- (۱) خطرات سلطه فرهنگ غرب - در برابر اسلام آشکارا مقاومت کرده بود - امپریالیسم سیاسی - سطح اول
 (۲) فراموشی فرهنگ و هویت اسلامی - به ناچار ظاهر اسلامی به خود گرفته بود - امپریالیسم اقتصادی - سطح اول
 (۳) خطرات سلطه فرهنگ غرب - به ناچار ظاهر اسلامی به خود گرفته بود - امپریالیسم سیاسی - سطح دوم
 (۴) فراموشی فرهنگ و هویت اسلامی - در برابر اسلام آشکارا مقاومت کرده بود - امپریالیسم فرهنگی - سطح دوم

۴۵- هر یک از موارد زیر به ترتیب ویژگی کدام نوع استبداد است؟

- الف - چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.
 ب - می‌کوشید با رعایت ظواهر اسلامی، ظاهر دینی خود را حفظ کند.
 ج - در سایه قدرت و سلطه جهان غرب عمل می‌کرد.
 د - پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت.
- (۱) استبداد قومی - استبداد استعماری - استبداد قومی - استبداد استعماری
 (۲) استبداد قومی - استبداد قومی - استبداد استعماری - استبداد استعماری
 (۳) استبداد استعماری - استبداد قومی - استبداد استعماری - استبداد قومی
 (۴) استبداد استعماری - استبداد استعماری - استبداد قومی - استبداد قومی

۴۶- هر یک از عبارات زیر به ترتیب با مفاهیم کدام گزینه در ارتباط است؟

- مطابقت دادن حرکات نماز با حرکات ورزشی و بیان مفید بودن آن برای سلامت بدن
 - رویکرد گزینشی جهان غرب به ابعاد معنوی و دینی جهان
 - نفی نکردن ابعاد معنوی هستی
 - پاسخ به پرسش‌های اساسی انسان

- (۱) متناسب بودن انسان‌شناسی هر فرهنگی با هستی‌شناسی آن فرهنگ - اومانیزم - سکولاریسم آشکار - عقاید و ارزش‌های بنیادین هر فرهنگ
 (۲) متناسب بودن انسان‌شناسی هر فرهنگی با هستی‌شناسی آن فرهنگ - سکولاریسم - سکولاریسم پنهان - هنجارها و نمادهای اساسی هر فرهنگ
 (۳) توجیه هنجارها و رفتارهای دینی با تفاسیر دنیوی - پروتستانتیسم - سکولاریسم پنهان - عقاید و ارزش‌های بنیادین هر فرهنگ
 (۴) توجیه هنجارها و رفتارهای دینی با تفاسیر دنیوی - پروتستانتیسم - سکولاریسم آشکار - هنجارها و نمادهای اساسی هر فرهنگ

۴۷- کدام عبارت در رابطه با «اومانیزم» درست است و در رابطه با «سکولاریسم» نادرست است؟

- (۱) در بخش‌های مختلف فرهنگ غرب نظیر هنر، ادبیات و حقوق بروز و ظهور یافته است - در این رویکرد ابعاد معنوی انسان و جهان به فراموشی سپرده می‌شود.
 (۲) رویکرد دنیوی و صرفاً این جهانی به هستی است - مهم‌ترین ویژگی معرفت‌شناختی فرهنگ معاصر غرب است.
 (۳) مهم‌ترین ویژگی انسان‌شناختی فرهنگ معاصر غرب است - پاسخ فرهنگ معاصر غرب به پرسش‌های هستی‌شناسانه بشر است.
 (۴) از نتایج منطقی سکولاریسم است - در این رویکرد بخشی از ظرفیت‌های انسان متوجه آرمان‌ها و اهداف دنیوی و این جهانی می‌شود.

۴۸- به ترتیب نمونه، معنا، علت و پیامد عبارات زیر در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- استعمار فرانسه

- سکولاریسم

- ناگزیر بودن فرعون برای معرفی خود در زمره خدایان

- قبول تفاوت‌ها در فرهنگ جهانی و محترم شمردن آن‌ها

(۱) کودتای نوژه - اصالت انسان دنیوی و این جهانی - عدم اظهار آشکار وی در پیروی از هوای نفس خود - فراهم آوردن انگیزه شناخت متقابل جوامع و فرهنگ‌ها

(۲) شبیخون فرهنگی - رویکرد دنیوی و صرفاً این جهانی به هستی - دعوت دیگران برای پیروی از خود - تأکید بر اشتراکات و شباهت‌ها در فرهنگ جهانی

(۳) کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ - اصالت انسان دنیوی و این جهانی - تبعیت وی از هوای نفس خود - نادیده گرفتن اشتراکات و شباهت‌ها در فرهنگ جهانی

(۴) ناتوی فرهنگی - رویکرد دنیوی و صرفاً این جهانی به هستی - توجیه موقعیت و رفتار ظالمانه خود - محافظت از صلح جهانی در برابر جنگ و خشونت

۴۹- هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرد؟

انقلاب طبقاتی تنها راه رهایی از چنگال نظام سرمایه‌داری	(ج)	عقاید و ارزش‌ها همانند روح و هنجارها و نمادها مانند جسم	(الف)
(د)	مانع آشکار شدن ظرفیت‌های فرهنگ اسلامی و ارزش‌های اجتماعی آن	(ب)	مورد توجه قرار دادن کانون ثروت و قدرت

- مارکسیسم

- غلبه قدرت‌هایی مانند سلجوقیان، خوارزمشاهیان و مغولان

- سرمایه‌داری

- تشبیه فرهنگ به انسان

(۲) «د» - «ج» - «الف» - «ب»

(۱) «الف» - «د» - «ج» - «ب»

(۴) «الف» - «ب» - «ج» - «د»

(۳) «د» - «ج» - «ب» - «الف»

۵۰- در کدام عبارت‌های زیر، بخش اول نادرست و بخش دوم درست است؟

الف - هر فرهنگی، نوع خاصی از عقاید و خصوصیات ذهنی را پدید می‌آورد و به همان نوع از عقاید و خصوصیات، اجازه بروز و ظهور می‌دهد.

ب - در طول زمان در سرزمینی واحد، فرهنگ‌های یکسانی پدید می‌آیند و در زمانی واحد در سرزمین‌های متعدد، فرهنگ‌های گوناگونی شکل می‌گیرند.

ج - در جامعه تغلب مردم برای غلبه یافتن بر سایر ملت‌ها با هم همکاری می‌کنند و این هنگامی پیش می‌آید که برخی از آن‌ها شیفته غلبه بر اقوام و ملل دیگر باشند.

د - در سال دهم هجرت گروه‌های مختلف برای پذیرش اسلام از سراسر شبه جزیره عربستان به مدینه آمدند و پیامبر خدا پیش از رحلت، نامه‌های دعوت دین خدا را به امپراتوری‌های ایران و روم فرستاد.

ه - هنر قرون وسطی بر بُعد جسمانی و زیبایی‌های بدنی تمرکز می‌کرد و حقوق بشر بر مبنای اندیشه اومانیستی صرفاً بر اساس خواسته‌ها، عادت‌ها و تمایلات طبیعی آدمیان شکل می‌گیرد.

(۱) «ب» - «د» - «ه» (۲) «الف» - «ب» - «د» (۳) «الف» - «د» - «ه» (۴) «ب» - «ج» - «د»

۵۱- در کدام یک از موارد زیر، «فرضیه» به درستی تعریف شده است؟

- ۱) پاسخی قطعی و نهایی به مسئله‌های علمی که در شرایط مختلف آزمایشی ثابت شده است.
- ۲) پاسخی اولیه، سنجیده و برآمده از تجربه‌ها و تخیل پژوهشگر که باید با داده‌های تجربی آزموده شود.
- ۳) مجموعه‌ای از قوانین پذیرفته شده درباره یک پدیده طبیعی.
- ۴) رابطه‌ای کلی و تغییرناپذیر بین پدیده‌های طبیعی که از آزمون‌های مکرر تجربی به دست آمده است.

۵۲- در کدام گزینه، رابطه میان «توصیف» و «تبیین» در علوم تجربی به ویژه روان‌شناسی به درستی بیان شده است؟

- ۱) تبیین، بیان دقیق چستی پدیده‌هاست و توصیف، بیان علت وقوع آن‌ها.
- ۲) توصیف، برای شناخت چستی پدیده است و تبیین، به چرایی وقوع آن می‌پردازد.
- ۳) تبیین، مرحله‌ای مقدم بر توصیف است؛ زیرا بدون شناخت علت‌ها، چستی معنا ندارد.
- ۴) در علوم تجربی، توصیف و تبیین هر دو صرفاً بر مشاهده مستقیم پدیده‌ها تکیه دارند و ارزش‌های ذهنی دانشمند تأثیری در آن‌ها ندارد.

۵۳- در کدام گزینه، تعریف ارائه شده، تعریف عملیاتی یک مفهوم علمی نیست؟

- ۱) هوش یعنی نمره‌ای که فرد در آزمون استاندارد هوش (مانند وکسلر) کسب می‌کند.
- ۲) اضطراب یعنی میزان افزایش ضربان قلب در موقعیت‌های تهدیدکننده.
- ۳) حافظه یعنی فرایندی ذهنی که در آن انسان اطلاعات را ذخیره و بازیابی می‌کند.
- ۴) استرس یعنی مقدار تغییر در فشار خون هنگام مواجهه با موقعیت‌های تنش‌زا.

۵۴- کدام گزینه به درستی «رفتار» و «فرایند شناختی» را مشخص کرده است؟

- ۱- علی هنگام شنیدن خبر بد، گریه می‌کند.
- ۲- سارا در ذهنش راه حل یک مسئله ریاضی را مرور می‌کند.
- ۳- مریم هنگام دیدن مار، عقب می‌پرد.
- ۴- رضا در ذهن خود خاطره دوران دبستانش را بازسازی می‌کند.
- ۵- نازنین جواب سؤال معلم را با صدای بلند می‌گوید.

۱) رفتار: ۱، ۳، ۵، فرایندهای شناختی: ۲، ۴

۳) رفتار: ۱، ۴، ۵، فرایندهای شناختی: ۲، ۳

۵۵- رضا، دانشجوی روان‌شناسی، می‌خواهد بفهمد دانش‌آموزان یک مدرسه در هنگام استراحت چگونه رفتار می‌کنند و چه احساساتی دارند. او تصمیم دارد بدون دخالت مستقیم، فقط نظاره‌گر رفتار بچه‌ها باشد و یادداشت بردارد. کدام روش جمع‌آوری اطلاعات برای رضا مناسب است؟

- ۱) رضا یک پرسش‌نامه آماده می‌کند و از هر دانش‌آموز می‌خواهد گزینه‌ای که به نظرش درست می‌آید علامت بزند تا احساسات و رفتارشان مشخص شود.
- ۲) رضا در محیط حیاط مدرسه می‌ایستد و به آرامی رفتار دانش‌آموزان را مشاهده می‌کند و یادداشت‌هایی از تعامل‌ها و رفتارهای آن‌ها می‌نویسد، بدون اینکه دخالتی داشته باشد.
- ۳) رضا به کلاس‌ها می‌رود و هر دانش‌آموز را جداگانه صدا می‌کند و با پرسش‌های دقیق از احساسات و نگرش‌های نسبت به مدرسه مصاحبه می‌کند.
- ۴) رضا دانش‌آموزان را به آزمایشگاه می‌برد و با شرایط کنترل‌شده و دستورالعمل‌های مشخص، رفتارهایشان را در موقعیت‌های خاص بررسی می‌کند.

۵۶- مریم، دانشجوی روان‌شناسی، می‌خواهد دربارهٔ رشد کودک اطلاعات جمع‌آوری کند. او می‌داند که برخی تغییرات در بدن و رفتار انسان، مانند توانایی راه رفتن کودک در حدود ۱۵ ماهگی یا بلوغ نوجوان بین ۱۱ تا ۱۴ سالگی، به آمادگی زیستی و برنامه طبیعی رشد وابسته است و کمتر تحت تأثیر محیط قرار دارد. مریم می‌خواهد این نوع تغییرات را مطالعه کند. کدام اصطلاح روان‌شناسی به این نوع تغییرات اشاره دارد؟

- (۱) تغییرات محیطی که به آموزش و تجربه کودک وابسته است و با تمرین و یادگیری شکل می‌گیرد.
- (۲) رسش یا پختگی، یعنی تغییراتی که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامه طبیعی رخ می‌دهد و وراثت نقش مهمی در آن دارد.
- (۳) تغییرات شناختی که ناشی از تفکر و حل مسئله است و در اثر تعامل با محیط و تجربه‌های آموزشی ایجاد می‌شود.
- (۴) تغییرات هیجانی و اجتماعی که وابسته به روابط با خانواده و دوستان و فرهنگ محیط زندگی فرد است.

۵۷- احمد، دانشجوی روان‌شناسی اسلامی، در حال مطالعه تعلیمات پیامبر اسلام دربارهٔ رشد انسان تا ۲۱ سالگی است. او می‌داند که پیامبر سه مرحله را برای رشد انسان بیان کرده‌اند، او می‌خواهد بداند بر اساس این دیدگاه، رویکرد صحیح تربیتی در هر مرحله چه ویژگی‌هایی دارد و چگونه با کودک رفتار شود. کدام گزینه بهترین و دقیق‌ترین توضیح درباره این سه مرحله است؟

- (۱) در هفت سال اول، کودک باید سخت تحت نظارت و کنترل والدین باشد تا از هر خطا یا کار نادرست جلوگیری شود؛ در هفت سال دوم والدین باید تمام تصمیم‌ها را برای او بگیرند تا شخصیتش شکل بگیرد و در هفت سال سوم نیز کودک باید بدون هیچ مسئولیتی در کنار بزرگ‌ترها باشد تا فشار اجتماعی او را اذیت نکند.
- (۲) هفت سال اول باید کودک آزاد باشد و بازی کند، با عمل و گفتار درست والدین و مربیان رشد کند و بدون اجبار به اطاعت، حس تقلید او تحریک شود؛ در هفت سال دوم به او زشتی‌ها و زیبایی‌ها فهمانده شود و تدریجاً در تأدیب و یادگیری ارزش‌ها مشارکت کند و در هفت سال سوم کودک مانند مشاور و شریک در تصمیم‌ها دیده شود و با او به صورت آمرانه رفتار نشود.

- (۳) کودک در تمام مراحل تا ۲۱ سالگی باید همواره تحت کنترل و نظارت سخت والدین باشد و هیچگونه استقلال یا آزادی عمل نداشته باشد؛ زیرا هرگونه انتخاب اشتباه ممکن است شخصیت او را نابود کند؛ ارزش‌ها و اخلاق فقط با دستور و اجبار به او آموزش داده می‌شود و مشارکت او در تصمیم‌گیری بی‌مورد است.
- (۴) در هفت سال اول کودک باید تمام آموزش‌ها و رفتارها را صرفاً از طریق یادگیری رسمی و مدرسه دریافت کند و بازی کردن ممنوع باشد؛ در هفت سال دوم نیز باید به صورت کامل تحت دستور والدین باشد و تصمیم‌گیری‌ها توسط بزرگ‌ترها انجام شود و در هفت سال سوم، کودک باید همانند یک سرباز مطیع، بدون پرسش یا مشورت عمل کند.

۵۸- کدام یک از گزینه‌های زیر به درستی بیانگر فرایند رشد اجتماعی انسان از ماه‌های آغازین زندگی تا سال‌های بعد است؟

- (۱) رشد اجتماعی از ابتدای تولد به‌طور کامل وجود دارد و با افزایش سن تغییر چندانی نمی‌کند؛ زیرا کودک از همان ابتدا قادر است میان خود و دیگران تمایز قائل شود.
- (۲) رشد اجتماعی پدیده‌ای است که تنها در اثر آموزش‌های رسمی و محیط مدرسه شکل می‌گیرد و هیچ نشانه‌ای از آن در دوران نوزادی مشاهده نمی‌شود.
- (۳) رشد اجتماعی به تدریج و با آگاهی کودک از حضور دیگران آغاز می‌شود؛ از لبخند اجتماعی در حدود دو تا سه ماهگی شروع شده، با تمایز میان آشنا و غریبه در هفت تا هشت ماهگی ادامه می‌یابد.
- (۴) رشد اجتماعی تنها به دوران نوجوانی محدود است؛ زیرا در این دوره فرد برای نخستین بار روابط اجتماعی گسترده و پیچیده را تجربه می‌کند.

- ۵۹- صحیح یا غلط بودن عبارت‌های زیر در کدام گزینه مشخص شده است؟
- یکی از نشانه‌های رشد اجتماعی در نوجوانی، تمایل بیشتر به استقلال از خانواده است.
 - در این دوره، وابستگی نوجوان به والدین افزایش می‌یابد و تمایل او به گروه همسالان کاهش پیدا می‌کند.
 - نوجوان در این مرحله در تلاش است جایگاه خود را در جامعه و میان دیگران پیدا کند.
 - رشد اجتماعی هیچ ارتباطی با رشد عاطفی و شکل‌گیری هویت ندارد.

(۱) صحیح - غلط - صحیح - غلط (۲) صحیح - صحیح - غلط - صحیح

(۳) غلط - صحیح - صحیح - صحیح (۴) غلط - غلط - صحیح - صحیح

- ۶۰- صحیح یا غلط بودن عبارت‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟
- خود واقعی تصویری است که فرد از خودش آن‌گونه که هست در ذهن دارد.
 - خود آرمانی همان برداشت فرد از گذشته خود است و هیچ ارتباطی با آرزوها و اهداف آینده ندارد.
 - هرچه فاصله بین خود واقعی و خود آرمانی کمتر باشد، احساس رضایت و سازگاری فرد بیشتر است.
 - فاصله زیاد بین خود واقعی و خود آرمانی می‌تواند سبب اضطراب، نارضایتی و کاهش عزت‌نفس شود.

(۱) صحیح - غلط - صحیح - صحیح (۲) صحیح - صحیح - غلط - صحیح

(۳) غلط - صحیح - صحیح - غلط (۴) صحیح - غلط - غلط - صحیح

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه یازدهم

نیمسال اول $\frac{5}{8}$

ویژه دانش آموزان پایه یازدهم

دفترچه شماره ۲

پنجشنبه ۱۳ آذرماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۵۰ سؤال ۴۵ دقیقه	۱۵ دقیقه	۷۵	۶۱	۱۵	زبان عربی	۱
	۱۵ دقیقه	۸۵	۷۶	۱۰	تاریخ	۲
		۹۵	۸۶	۱۰	جغرافیا	۳
		۱۱۰	۹۶	۱۵	فلسفه	۴

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرایبی، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی درسی این آزمون

<p>روان شناسی</p> <p>روان شناسی: تعریف و روش مورد مطالعه روان شناسی رشد صفحه ۸ تا ۶۵</p> <p>سهم در کنکور: ۳ سؤال</p>	<p>جامعه شناسی ۲</p> <p>فرهنگ جهانی / فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی جهان فرهنگی، فرهنگ جهانی، نمونه های فرهنگ جهانی ۱ و ۲، باورها و ارزش های بنیادین فرهنگ غرب (تا پایان «اومانیسیم و اصالت انسان دنیوی») صفحه ۴۱ تا ۴۱</p> <p>سهم در کنکور: ۳ سؤال</p>	<p>علوم و فنون ادبی ۲</p> <p>تاریخ ادبیات فارسی در قرن های هفتم، هشتم و نهم / پایه های آوایی / تشبیه و کارگاه تحلیل فصل / سبک عراقی صفحه ۴۱ تا ۱۰</p> <p>سهم در کنکور: ۸ سؤال</p>	<p>ریاضی و آمار ۲</p> <p>آشنایی با منطق و استدلال ریاضی گزاره ها و ترکیب گزاره ها، استدلال ریاضی صفحه ۲۰ تا ۲۰</p> <p>سهم در کنکور: ۲ سؤال</p>
<p>فلسفه ۱</p> <p>فلسفه و ابعاد آن چیستی فلسفه ریشه و شاخه های فلسفه فلسفه و زندگی آغاز تاریخی فلسفه (تا پایان «فلسفه در یونان») صفحه ۳ تا ۳۳</p> <p>سهم در کنکور: ۲ سؤال</p>	<p>جغرافیا ۲</p> <p>ناحیه چیست؟ / نواحی طبیعی معنا و مفهوم ناحیه، انسان و ناحیه، نواحی آب و هوایی، ناهمواری ها و اشکال زمین (تا پایان «فرسایش انحلالی») صفحه ۴ تا ۴۶</p> <p>سهم در کنکور: ۴ سؤال</p>	<p>تاریخ ۲</p> <p>تاریخ شناسی / ظهور اسلام، حرکتی تازه در تاریخ بشر منابع پژوهش در تاریخ اسلام و ایران دوران اسلامی، روش پژوهش در تاریخ، اسلام در مکه، امت و حکومت نبوی در مدینه، تثبیت و گسترش اسلام در دوران خلفای نخستین صفحه ۵۲ تا ۵۲</p> <p>سهم در کنکور: ۱-۲ سؤال</p>	<p>عربی، زبان قرآن ۲</p> <p>مواعظ قیمه صناعة التلمیح فی الأدب الفارسی درس ۱ (تا پایان قواعد درس ۲) صفحه ۱ تا ۲۵</p> <p>سهم در کنکور: ۲ سؤال</p>

استراتژی و هدف گذاری با ماز در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

نیم سال اول: ۸ آزمون در ۱۰۰ روز تحصیلی مفید برای تسلط کامل بر مباحث نیم سال اول / شروع حرکت و یادگیری استفاده از ماشین پیشرفت ماز

۱- **شروع مسیر؛ آرامش و هماهنگی:** سه مرحله آزمون پوششی؛ فرصت برای شروع حرکت با ماشین پیشرفت ✓ در هر آزمون مباحث آزمون های قبل تکرار می شوند و فرصت برای شروع مسیر پیشرفت وجود دارد.
(فرصت برای شروع حرکت با ماشین پیشرفت)

۲- **چالش استمرار؛ پیگیری و استقامت:** سه مرحله آزمون برای آمادگی امتحانات و تکمیل نیم سال اول ✓ در این مراحل دانش آموزان با پشتکار فاصله خود را از رقیبان بیشتر می کنند.
(زمان تسلط کامل بر نیم سال اول یازدهم)

۳- **جمع بندی پایان نیم سال:** دو مرحله آزمون جمع بندی نیم سال اول بعد از امتحانات ترم اول و تکمیل یادگیری نیم سال اول ✓ مرور و جمع بندی (ایستگاه جمع بندی و جبران)

■ ■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٦١ - ٦٦)

- ٦١- ﴿وَجَادِلْهُمْ بَالْتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾: و
 (١) با ایشان ستیز کرد به روشی که نیکوتر است؛ قطعاً پروردگار او به حال کسی که از مسیرش گم گشته، دانا است!
 (٢) با آن‌ها با نیکوترین روش ستیز کن؛ زیرا پروردگارت به حال کسی که از راهش گم گشته، آگاه‌تر می‌باشد!
 (٣) به شیوه‌ای که نیکوتر است با ایشان بحث کن؛ همانا پروردگارتان به حال آنکه از راه خدا گمراه می‌شود، داناتر است!
 (٤) با آنان به شیوه‌ای که بهتر است بحث کن؛ به‌راستی پروردگارت به حال کسی که از راهش گمراه شده، آگاه‌تر است!
- ٦٢- «نَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَ نَشَاهِدُ أَنَّ لِقْمَانَ الْحَكِيمِ يُقَدِّمُ فِيهِ مَوَاعِظَ قِيَمَةً تَرْبِيَّةً لِابْنِهِ»:
 (١) قرآن را می‌خوانیم و مشاهده می‌کنیم که توصیه‌های لقمان حکیم به پسر خویش ارزشی و تربیتی است!
 (٢) قرآن می‌خوانیم و لقمان حکیم را مشاهده می‌کنیم که در آن اندرزهای باارزش و تربیتی به پسر خود تقدیم می‌نماید!
 (٣) قرآن را قرائت می‌کنیم و می‌بینیم که لقمان حکیم برای فرزندش موعظه‌های ارزشمند تربیتی‌ای پیش می‌فرستد!
 (٤) قرآن را می‌خوانیم و می‌بینیم که لقمان حکیم در آن پندهای ارزشمند تربیتی‌ای به فرزند خود تقدیم می‌کند!
- ٦٣- «تَسْتَطِيعُ أَنْ تَجِدَ فِي عَيْنِي عِلْمَاتٌ تَدُلُّ عَلَى فِرَاقِ الْمَحْبُوبِ وَ هَجْرِهِ!»:
 (١) قادر هستی که نشانه‌هایی در چشمان من بیابی که به فراق و هجران محبوب دلالت دارد!
 (٢) می‌توانی از فراق محبوب و هجرانش، در چشم من علامت‌هایی را بیابی!
 (٣) می‌توانی که در چشم من علامت‌هایی را پیدا کنی که بر فراق محبوب و هجران او دلالت می‌کند!
 (٤) توانا هستی که نشانه‌هایی در چشم بیابی که دلالت بر هجران محبوب و فراقش می‌کند!
- ٦٤- عَيْنُ الصَّحِيحِ:
 (١) سَلِّ الْمَصَانِعَ رَكْبًا تَهَيِّمُ فِي الْفُلُوتِ: انبارهای آب از سواران درباره سرگردانی آن‌ها پرس‌وجو کردند!
 (٢) مِنْ جَرَّبِ الْمُجَرَّبِ حَلَّتْ بِه النَّدَامَةُ: چه کسی آزموده را آزمایش کرد و به پشیمانی دچار شد!
 (٣) قَدْ تَفْتِشُ عَيْنَ الْحَيَاةِ فِي الظُّلُمَاتِ: گاهی چشمه زندگی را در تاریکی جستجو می‌کنی!
 (٤) أَحَبَّتِي هَجْرُونِي كَمَا تَشَاءُ عُدَاتِي: دوستانم، مرا ترک کردند، چنانکه دشمنانم می‌خواهند!
- ٦٥- «بسیاری از شاعران ایرانی از جمله حافظ شعرهایی درهم آمیخته با عربی دارند!»:
 (١) لَكثِيرٍ مِنَ الشُّعْرَاءِ الْإِيرَانِيِّينَ أَشْعَارٌ مَمْرُوجَةٌ بِالْعَرَبِيَّةِ مِنْهُمْ حَافِظٌ!
 (٢) لَدَى أَكْثَرِ شُعْرَاءِ إِيرَانٍ وَ مِنْهُمْ حَافِظٌ كَثِيرٌ مِنْ أَشْعَارٍ امْتَزَجَتْ بِالْعَرَبِيَّةِ!
 (٣) أَشْعَارٌ كَثِيرٌ مِنْ شُعْرَاءِ إِيرَانٍ وَ مِنْهُمْ حَافِظٌ مَمْرُوجَةٌ بِالْعَرَبِيَّةِ!
 (٤) عِنْدَ كَثِيرٍ مِنَ الشُّعْرَاءِ الْإِيرَانِيِّينَ أَشْعَارٌ أَصْبَحَتْ مَمْرُوجَةً بِالْعَرَبِيَّةِ مِنْهُمْ حَافِظٌ!
- ٦٦- «خَيْرُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ أَهْدَى إِلَيْكُمْ عَيْبَكُمْ» عَيْنُ الصَّحِيحِ فِي الْمَفْهُومِ:
 (١) موی بشکافی به عیب دیگران
 (٢) عیب دوست بر رخسار گفتن هنر است
 (٣) هر که عیب دگران نزد تو آورد و شمرد
 (٤) عیب رفیق خود مگو با کس
 چون به عیب خود رسی کوری از آن
 لیک به نرمی و به طریق نظر است
 بی‌گمان عیب تو نزد دگران خواهد برد
 تا نکند دشمنان حکایت‌ها

■ ■ اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٦٧ - ٧٠) بِمَا يَنْسَبُ النَّصِّ:

مِنْ أَجْمَلِ الْأَمْثَلِ التَّرْبَوِيَّةِ الَّتِي جَاءَتْ فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ هِيَ وَصَايَا لُقْمَانَ الْحَكِيمِ، حِينَ قَدَّمَ لِابْنِهِ نَصَاحَ قِيَمَةٍ تُعَلِّمُ كُلَّ شَابٍ طَرِيقَةَ الْحَيَاةِ الْكَرِيمَةِ.

قال الله تعالى: ﴿وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾

وَلَا يَلِيقُ (شَايِسْتَهُ نَيْسَتْ) بِالْمُؤْمِنِ أَنْ يَتَكَبَّرَ أَوْ يَرْفَعَ صَوْتَهُ عَلَى غَيْرِهِ، لِأَنَّ الْمُتَكَبِّرَ لَا يُجِبُّهُ اللَّهُ، وَصَوْتُ مَنْ يَتَكَلَّمُ بِغُرُورٍ يُشْبِهُ صَوْتَ الْحَمِيرِ.

لَقَدْ جَاءَ فِي الْأَحَادِيثِ: «الْحِكْمَةُ تَسْكُنُ قَلْبَ الْمُتَوَاضِعِ، وَ لَا تَدْخُلُ قَلْبَ الْإِنْسَانِ الْجَبَّارِ.

فَالتَّوَاضُعُ زِينَةٌ لِلْمُؤْمِنِ، وَ الْكِبَرُ عَيْبٌ يُبْعَدُ صَاحِبَهُ عَنِ النَّاسِ وَ عَنِ اللَّهِ.

٦٧- عَيْنِ الصَّحِيحِ:

(١) يُجِبُّ أَنْ يَكُونَ الْإِنْسَانُ مُتَّكِبَرًا وَ يَشْعُرُ بِالْفَخْرِ عَلَى الْآخِرِينَ!

(٢) نَتَعَلَّمُ كَيْفَ نَكُونُ مُتَوَاضِعِينَ وَ نَبْتَعِدُ عَنِ التَّكَبُّرِ فِي سُلُوكِنَا!

(٣) الْمُؤْمِنُ يَرْفَعُ صَوْتَهُ دَائِمًا لِكَيْ يَسْمَعَهُ النَّاسُ وَ يَظْهَرُ قُوَّتَهُ!

(٤) نَمْشِي بِسُرْعَةٍ وَ بِطَرِيقَةٍ فَخُورَةٍ فِي الْأَرْضِ لَنُظْهَرُ سَيَطْرَتْنَا!

٦٨- عَيْنِ مَا لَيْسَ غَرَضَ النَّصِّ:

(١) الْحِكْمَةُ تَسْكُنُ قَلْبَ الْمُتَوَاضِعِ وَ لَا تَدْخُلُ قَلْبَ الْفَخُورِ!

(٢) التَّوَاضُعُ زِينَةٌ لِلْمُؤْمِنِ وَ الْكِبَرُ عَيْبٌ يُبْعَدُ صَاحِبَهُ عَنِ النَّاسِ!

(٣) الْإِنْسَانُ الْمُتَّكَبِّرُ يَسْتَحِقُّ الْإِحْتِرَامَ بِسَبَبِ عَظَمَتِهِ وَ مَكَانَتِهِ!

(٤) الْكِبَرُ سَبَبٌ فِي بُعْدِ الْإِنْسَانِ عَنِ النَّاسِ وَ عَنِ مَحَبَّةِ اللَّهِ!

■ عَيْنِ الْخَطَأِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (٦٩ وَ ٧٠)

٦٩- «أَجْمَلٌ - قَدَّمَ - يَتَكَلَّمُ - الْحَمِيرُ»

(١) أَجْمَلٌ: اسْمٌ تَفْضِيلٌ لِلْمَذْكَرِ - جَمَعَهُ عَلَى وَزْنِ مَفَاعَلٍ - مَعْرَبٌ / مَجْرُورٌ بِالْحَرْفِ الْجَارِ

(٢) قَدَّمَ: فِعْلٌ مَاضٍ - لِلْمَفْرُودِ الْمَذْكَرِ الْغَائِبِ - مَزِيدٌ ثَلَاثِي (تَفْعِيلٌ) - مَتَعَدٌّ / الْجُمْلَةُ فِعْلِيَّةٌ

(٣) يَتَكَلَّمُ: مِنَ الْأَفْعَالِ الْمَزِيدَةِ - مِنْ فِعْلِ لَهُ حَرْفَانِ زَائِدَانِ - لِأَزْمٍ / فِعْلٌ مَعَ فَاعِلِهِ

(٤) الْحَمِيرُ: اسْمٌ - جَمْعٌ مَكْسَرٌ وَ مَفْرُودٌ حَمَارٌ وَ هُوَ مَذْكَرٌ - مَعْرَبٌ / مُضَافٌ إِلَيْهِ وَ مَجْرُورٌ

٧٠- «جَاءَ - الْمُتَوَاضِعِ - الْجَبَّارِ - يُبْعَدُ»

(١) جَاءَ: فِعْلٌ مَاضٍ - مَجْرَدٌ ثَلَاثِي - لِأَزْمٍ - مَعْلُومٌ / فِعْلٌ مَعَ فَاعِلِهِ

(٢) الْمُتَوَاضِعِ: اسْمُ الْفَاعِلِ مِنَ الْمَزِيدِ الثَلَاثِيِّ - مَفْرُودٌ مَذْكَرٌ - مَعْرَبٌ / مُضَافٌ إِلَيْهِ وَ مَجْرُورٌ

(٣) الْجَبَّارِ: اسْمٌ - مَفْرُودٌ مَذْكَرٌ - اسْمُ الْمَبَالِغَةِ لِلدَّلَالَةِ عَلَى الْمَهْنَةِ / صِفَةٍ وَ مَجْرُورٌ

(٤) يُبْعَدُ: مُضَارِعٌ - لِلْمَفْرُودِ الْغَائِبِ - مَزِيدٌ ثَلَاثِي مِنْ بَابِ إِفْعَالٍ - مَتَعَدٌّ / فِعْلٌ وَ مَفْعُولُهُ صَاحِبٌ

■ عَيْنِ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٧١ - ٧٥)

٧١- عَيْنِ الْخَطَأِ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْكَلِمَاتِ:

(١) أَنَا أَحْتَاجُ إِلَى النَّظَارَةِ لِمُشَاهَدَةِ الْأَجْسَامِ بِدَقَّةٍ!

(٢) اللَّهُ هُوَ الرَّزَّاقُ وَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ مِنْ مَخْلُوقَاتِهِ!

(٣) يَذْهَبُ كَثِيرٌ مِنَ الزُّوَّارِ إِلَى مَشْهَدِ الْمُقَدَّسَةِ لِلزِّيَارَةِ!

(٤) مُشَاهَدَةُ هَذِهِ الْمَنَاطِرِ الطَّبِيعِيَّةِ وَ غَابَاتِهَا تُحَيِّرُنَا!

- ٧٢- عَيْنَ عِبْرَةً مَا جَاءَ فِيهَا اسْمُ الْمَبَالِغَةِ:
 (١) يُحِبُّ النَّاسَ قِضَاءً يَحْكُمُونَهُمْ بِالْعَدْلِ وَالْإِنْصَافِ!
 (٢) ذَهَبْتُ إِلَى مَتَجَرِّ أَشْهَرِ الْحَدَادِ لِبَلَدِنَا وَاسْتَرَيْتُ مِنْهُ بَضَائِعَ!
 (٣) رَبِّي عَلَامُ الْغُيُوبِ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْضِ وَمَا فِي السَّمَاوَاتِ!
 (٤) النَّفْسُ الْأَمَّارَةُ بِالسُّوءِ هِيَ الَّتِي تَأْمُرُنَا بِالسَّيِّئَاتِ!
- ٧٣- عَيْنَ عِبْرَةً مَا جَاءَ فِيهَا اسْمُ الْفَاعِلِ وَاسْمُ الْمَفْعُولِ مَعًا:
 (١) إِنَّ الْإِسْلَامَ يَأْمُرُنَا بِالْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ بِكَلَامٍ طَيِّبٍ!
 (٢) رَبَّنَا أَنْتَ كَاثِفٌ كُلِّ مَكْرُوبٍ وَسَاتِرٌ كُلِّ عَيْبٍ!
 (٣) مَوْلَايَ مِنْ أَشْهَرِ الشُّعْرَاءِ الْإِيرَانِيِّينَ وَ لَهُ مُلَمَّعَاتٌ كَثِيرَةٌ!
 (٤) مَدْرَسَنَا مَا حَضَرَ فِي الصَّفِّ لِأَنَّ حَيَاتَهُ مَمْلُوءَةٌ بِالْمَشَاكِلِ!
- ٧٤- عَيْنَ «أَفْعَلٍ» يَدُلُّ عَلَى التَّفْضِيلِ:
 (١) أَحْصَى التَّلْمِيزُ فِي الصَّفِّ مَنَاطِقَ الْجَذْبِ السِّيَاحِيِّ فِي إِيرَانَ!
 (٢) أَظُنُّ أَنَّ جَارِنَا أَوْصَلَ وَلَدَنَا إِلَى الْمَدْرَسَةِ بِالسِّيَارَةِ!
 (٣) لَا خُلُقَ أَقْبَحَ مِنَ الْكِبَرِ، فَعَلَيْكُمْ بِالْإِبْتِعَادِ عَنْهُ يَا أَصْدِقَائِي!
 (٤) أَصْلَحْ نَفْسَكَ قَبْلَ أَنْ تَتَّصِحَ النَّاسُ فَايْدُ مِنْ نَفْسِكَ!
- ٧٥- عَيْنَ مَا فِيهِ اسْمٌ يَدُلُّ عَلَى كَثْرَةِ الصِّفَةِ:
 (١) كَانَ جَدِّي تَمَّارًا يَعِيشُ حَيَاةً بَسِيطَةً وَ كَانَ قَلْبُهُ مَمْلُوءًا بِالْحُبِّ!
 (٢) اسْتَرَيْنَا فَتَاحَةَ الرَّجَاجَةِ مِنَ الْمَتَجَرِّ لِأَنَّ كُنَّا بِحَاجَةٍ إِلَيْهَا!
 (٣) وَالَّذِي الصَّبَارُ يُعَلِّمُنَا الصَّبْرَ عِنْدَ مُوَاجَهَةِ الْمَشَاكِلِ!
 (٤) بَطَّارِيَةٌ هَذِهِ السِّيَارَةُ بِحَاجَةٍ إِلَى التَّصْلِيحِ يَا أَيُّهَا الْعَامِلُ!

- ۷۶- کدام مورد به مورخان، برای فهم عمیق تر و بازسازی دقیق تر گذشته‌ها کمک می‌کند؟
 (۱) خاطرات شفاهی، متل‌ها، لطیفه‌ها، دوبیتی و تصنیف
 (۲) کتاب‌هایی با عنوان مشترک المسالک و الممالک تألیف نویسندگانی از جمله اصطخری
 (۳) آثار و بناهای تاریخی مانند میدان نقش جهان و مسجد گوهرشاد
 (۴) کتاب‌هایی تاریخی مانند عجائب‌المقدور فی نوائب تیمور تألیف ابن عربشاه
- ۷۷- کدام گزینه درباره موضوع کتاب «تاریخ سیستان» به‌عنوان یکی از گونه‌های منابع و مراجع نوشتاری درست است؟
 (۱) انگیزه اصلی نویسندگان این دسته از کتاب‌های تاریخی، ثبت و ضبط رویدادهای تاریخی، بیان ویژگی‌های جغرافیایی و اقتصادی و نگارش زندگی‌نامه مشاهیر محلی بوده است.
 (۲) در این نوع تاریخ‌نگاری، مؤلفان به اشاره فرمانروا، تاریخ زندگی او را به صورت متمرکز و ویژه، توصیف و ثبت و ضبط می‌کردند.
 (۳) مؤلفان این دسته از آثار، تاریخ اساطیری ایران را از کیومرث آغاز و به پایان دوره ساسانیان ختم می‌کردند.
 (۴) این دسته از آثار اطلاعات با اهمیتی درباره آب و هوا، وضعیت اقتصادی، وضعیت نظامی، رودها، بندرها، ادیان و اعتقادات و ... ارائه می‌دهند.
- ۷۸- دو گزاره زیر به ترتیب مربوط به کدام روش سنجش و تاریخ‌نگاری هستند؟
 الف - ارزش و اعتبار خبری که راوی آن، خود، به‌طور مستقیم شاهد رویداد بوده به مراتب از خبری که روایت‌کننده آن را از دیگران نقل کرده بیشتر است.
 ب - از برجسته‌ترین آثاری که به این شیوه تألیف شده است، می‌توان به کتاب تجارب‌الامم ابوعلی مسکویه، تاریخ بیهقی و مروج‌الذهب مسعودی اشاره کرد.
 (۱) سنجش و نقد روایت - تاریخ‌نگاری روایی
 (۲) سنجش و نقد راوی - تاریخ‌نگاری ترکیبی
 (۳) سنجش و نقد روایت - تاریخ‌نگاری موضوعی
 (۴) سنجش و نقد راوی - تاریخ‌نگاری تحلیلی
- ۷۹- کدام مورد درباره کتاب «فتوح‌البلدان» درست است؟
 (۱) مورخ روایت‌های مختلف و متعدد درباره موضوع واحد را با آوردن اسناد، ذکر می‌کند.
 (۲) مورخ بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایت‌ها، عیناً آن‌ها را ذکر می‌کند.
 (۳) مورخ به جای ذکر همه روایات درباره یک موضوع، یک گزارش از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کند.
 (۴) مورخ با بررسی موشکافانه تمام اخبار و روایت‌های مربوط به یک رویداد و نقد آن‌ها، پیامدهای واقعه را تحلیل و تفسیر می‌کند.
- ۸۰- کدام موارد درباره نظام اجتماعی و سیاسی شبه جزیره عربستان در آستانه ظهور اسلام درست است؟
 الف - قبایل اغلب از طریق پرورش بز و شتر و راهزنی، زندگی خود را تأمین می‌کردند.
 ب - در آن زمان، شجاع به کسی گفته می‌شد که در منازعات فردی و قبیله‌ای با جرئت و جسارت تمام بجنگد و نهایت بی‌رحمی را نشان دهد.
 ج - قرآن به موقعیت حقارت‌آمیز زن در میان اعراب جاهلی اشاره فرموده و آنان را به سبب چنین عقیده و اخلاقی نکوهش کرده است.
 د - در آن زمان تعداد باسوادان مهم‌ترین شهر آن دیار، یعنی مکه، از تعداد انگشتان دست فراتر نمی‌رفت.
 (۱) «الف» و «ب» (۲) «ب» و «ج» (۳) «ج» و «د» (۴) «الف» و «د»

۸۱- کدام موارد دربارهٔ زمان وقوع دو رویداد زیر درست است؟

الف - نزول نخستین آیات سورهٔ علق

ب - نزول سورهٔ برائت (توبه)

- ۱) «الف» در آغاز رسالت پیامبر و «ب» بعد از هجرت پیامبر نازل شده است.
- ۲) هر دو در سال‌های نخستین و قبل از هجرت پیامبر نازل شده است.
- ۳) هر دو بعد از هجرت پیامبر و در سال‌های پایانی رسالت ایشان نازل شده است.
- ۴) «الف» بعد از هجرت پیامبر و «ب» در آغاز رسالت پیامبر نازل شده است.

۸۲- هر یک از عبارات زیر، به ترتیب توصیف کدام واقعه در زمان پیامبر (ص) است؟

الف - تغییر قبلهٔ مسلمانان از بیت‌المقدس به سوی مکه

ب - برادر خواندن حضرت علی (ع) توسط پیامبر (ص)

ج - اعلام ختم نزول قرآن

د - سرآغاز تأسیس امت و حکومت اسلامی

- ۱) بهانه‌جویی یهودیان - غدیر خم - فتح مکه - پیمان نامهٔ مدینه
- ۲) صلح حدیبیه - پیمان برادری، تحکیم وحدت دینی - حجه‌الوداع - صلح حدیبیه
- ۳) بهانه‌جویی یهودیان - پیمان برادری، تحکیم وحدت دینی - حجه‌الوداع - پیمان نامهٔ مدینه
- ۴) صلح حدیبیه - غدیر خم - فتح مکه - صلح حدیبیه

۸۳- در کدام موارد مقایسهٔ درستی میان دشمنی مشرکان قریش «قبل از هجرت پیامبر» و «بعد از هجرت پیامبر» انجام شده است؟

الف - قبل از هجرت، از ورود مسلمانان و پیامبر به مکه ممانعت می‌کردند و بعد از هجرت، اقدام به تحریم و محاصرهٔ اقتصادی مسلمانان کردند.

- ب - قبل از هجرت، در جنگ احد بر مسلمانان پیروز شدند و بعد از هجرت، پیمان صلح با مسلمانان را نقض کردند.
- ج - قبل از هجرت ابوطالب را در تنگنا قرار دادند و بعد از هجرت اموال مهاجران مسلمان را تصرف و غارت کردند.
- د - قبل از هجرت دسیسهٔ کشتن پیامبر را کردند و بعد از هجرت در جنگ احزاب از مسلمانان شکست خوردند.

۱) «الف» و «ب» ۲) «ب» و «ج» ۳) «الف» و «د» ۴) «ج» و «د»

۸۴- کدام گزینه بیانگر وجه اشتراک موجود در جریان فتح مصر و شام از سوی مسلمانان است؟

- ۱) حضور خلیفهٔ وقت در جریان محاصرهٔ هر دو سرزمین
- ۲) محتوای پیمان نامه‌های شکل گرفته پس از فتح سرزمین‌ها
- ۳) مقاومت نکردن مردم سرزمین‌های فتح شده در برابر مسلمانان
- ۴) اسلام آوردن عدهٔ زیادی از ساکنان سرزمین‌های فتح شده

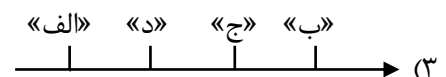
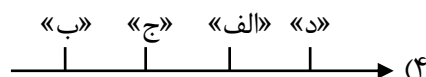
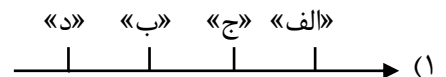
۸۵- در کدام مورد تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادها روی نمودار زمان به درستی ترسیم شده است؟

الف - جنگ جمل، صفین و نهروان

ب - تشکیل شورایی شش نفره برای انتخاب خلیفه

ج - تبعید منتقدان خلیفه، تحت تأثیر مشاورانی از جمله مروان بن حکم

د - سرکوب پیامبران دروغین

۸۶- با توجه به جدول زیر که ویژگی‌های یک نوع فرسایش را نشان می‌دهد، کدام گزینه موارد «الف» تا «د» را به درستی بیان می‌کند؟

نام رسوبات تشکیل شده	ضخامت مناسب جهت شروع حرکت	سرعت حرکت بسته به شرایط هوا	شکل دره‌های تشکیل شده	طبقه‌بندی آب و هوایی کوپن
مورن	«الف»	«ب»	«ج»	«د»

- (۱) «الف»: ۸۰ تا ۱۲۰ متر - «ب»: ۸ سانتی‌متر تا ۱ متر در روز - «ج»: دره‌های V شکل - «د»: طبقه‌بندی D کوپن
 (۲) «الف»: ۸۰ تا ۱۲۰ متر - «ب»: ۸ سانتی‌متر تا ۱ متر در روز - «ج»: دره‌های U شکل - «د»: طبقه‌بندی E کوپن
 (۳) «الف»: ۶۰ تا ۱۰۰ متر - «ب»: ۱ سانتی‌متر تا ۸ متر در روز - «ج»: دره‌های V شکل - «د»: طبقه‌بندی D کوپن
 (۴) «الف»: ۶۰ تا ۱۰۰ متر - «ب»: ۱ سانتی‌متر تا ۸ متر در روز - «ج»: دره‌های U شکل - «د»: طبقه‌بندی E کوپن

۸۷- با توجه به عبارت‌های زیر کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

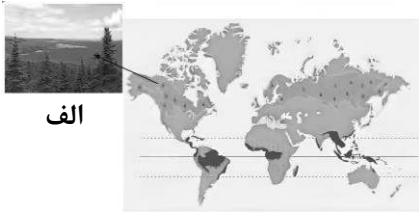
- الف - بیانگر ناهمواری برجسته و مرتفعی است که معمولاً دامنه‌های تند و قله برجسته دارد.
 ب - عبارت است از فرایندی که طی آن، سنگ‌ها در نهایت خرد و متلاشی و تجزیه می‌شوند.
 ج - بیان می‌کند پوسته و گوشته فوقانی روی بخش خمیری شکل گوشته به آرامی حرکت می‌کنند.
 د - عبارت است از جدا شدن ذرات سنگ و خاک از بستر خود و جابه‌جایی آنها توسط عوامل مختلف.
 (۱) «ب» و «د» به ترتیب به فرسایش و هوازدگی از عوامل بیرونی پیدایش و تغییر شکل ناهمواری‌ها اشاره دارد.
 (۲) «ج» به عوامل بیرونی و «ب» و «د» به عوامل درونی پیدایش و تغییر شکل ناهمواری‌های زمین اشاره دارد.
 (۳) فعالیت ناشی از «ج» سبب پیدایش «الف» و سپس فعالیت‌های «ب» و «د» سبب شکل دادن به «الف» می‌شوند.
 (۴) فعالیت ناشی از «الف» سبب پیدایش «ج» و سپس فعالیت‌های «ب» و «د» سبب شکل دادن به «ج» می‌شوند.

۸۸- با توجه به عبارت زیر کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- «حدود ۷۱ درصد سطح زمین را «الف» فرا گرفته است و «ب» فقط ۲۹ درصد پوسته را تشکیل می‌دهد.»
 (۱) در ناحیهٔ پرفشار اطراف مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی، به دلیل وسعت «ب» در نیمکره جنوبی و وسعت «الف» در نیمکره شمالی تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.
 (۲) در ناحیهٔ کم‌فشار بین ۳۳ تا ۶۶.۵ درجه شمالی و جنوبی، به دلیل وسعت «ب» در نیمکره شمالی و وسعت «الف» در نیمکره جنوبی تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.
 (۳) در ناحیهٔ پرفشار اطراف مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی، به دلیل وسعت «الف» در نیمکره جنوبی و وسعت «ب» در نیمکره شمالی تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.
 (۴) در ناحیهٔ کم‌فشار بین ۳۳ تا ۶۶.۵ درجه شمالی و جنوبی، به دلیل وسعت «الف» در نیمکره شمالی و وسعت «ب» در نیمکره جنوبی تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.

- ۸۹- با توجه به موارد زیر کدام گزینه به درستی بیان شده است؟
- الف - رشد ریشه درختان یا ایجاد حفره‌های زیرزمینی توسط جانداران حفار مانند موربانه‌ها، باعث خردشدن سنگ‌ها می‌شود.
- ب - گیاهان در حال پوسیدگی، باکتری‌های تجزیه‌کننده و تنفس گیاهان سبب تغییراتی در سنگ‌های اطراف خود می‌شوند.
- (۱) «الف» برخلاف «ب» به هوازگی فیزیکی اشاره دارد و فرایندهای مؤثر در «الف» مشابه فرایند ایجاد اشکال کارستی در آهک است.
- (۲) «الف» همانند «ب» به هوازگی زیستی اشاره دارد و فرایندهای مؤثر در «ب» مشابه فرایند ایجاد اشکال کارستی در آهک است.
- (۳) «ب» برخلاف «الف» به هوازگی فیزیکی اشاره دارد و در ایجاد فرایندهای مؤثر در «ب»، اکسیژن و رطوبت بیشترین اهمیت را دارند.
- (۴) «ب» همانند «الف» به هوازگی زیستی اشاره دارد و در ایجاد فرایندهای مؤثر در «الف»، اکسیژن و رطوبت بیشترین اهمیت را دارند.
- ۹۰- با توجه به موارد زیر کدام عبارت به درستی بیان شده است؟
- الف - نواحی ساحلی به طور دائم در معرض هجوم و سایش امواج دریا قرار دارند و گاهی صخره‌ها و کناره‌های ساحل با سنگینی چند تن آب روبه‌رو می‌شوند.
- ب - در منطقه جنب حاره در اطراف مدار رأس‌السرطان تا مرز منطقه معتدله شمالی هوا سرد و سنگین می‌شود و مراکز فشار زیاد جنب استوایی پدید می‌آید.
- (۱) مورد «ب» برخلاف «الف» و به همراه قرار گرفتن در پشت کوه‌ها از ویژگی‌های بیابان تکه ماکان است.
- (۲) مورد «ب» همانند «الف» و به همراه تأثیر جریان‌های آب سرد قطبی از ویژگی‌های بیابان نامیب است.
- (۳) مورد «الف» همانند مورد «ب» و به همراه قرار گرفتن در پشت کوه‌ها از ویژگی‌های بیابان گبی است.
- (۴) مورد «الف» برخلاف «ب» و به همراه تأثیر جریان‌های آب سرد قطبی از ویژگی‌های بیابان آتاکاما است.
- ۹۱- با توجه به عبارت «در سال ۲۰۰۹ ماهواره‌ها دمای ۷۰ درجه سانتی‌گراد را برای بیابان لوت در ایران به عنوان داغ‌ترین نقطه زمین ثبت کردند.» و موارد «الف» و «ب» کدام گزینه به درستی بیان شده است؟
- الف - پراکندگی کانون‌های فشار بر روی کره زمین از عوامل مهم گردش عمومی هوا و تغییرات آب و هوای نواحی مختلف است.
- ب - نور خورشید مهم‌ترین منبع انرژی برای زمین و عامل اصلی به وجود آمدن ویژگی‌های آب و هوایی در نواحی مختلف زمین است.
- (۱) رخداد بیابان لوت با مورد «الف» برخلاف «ب» توجیه می‌شود و این بیابان نمونه‌ای از عدم انطباق مرزهای سیاسی و اداری بر مرزهای نواحی طبیعی است.
- (۲) رخداد بیابان لوت با مورد «الف» برخلاف «ب» توجیه می‌شود و این بیابان به دلیل واقع شدن در عرض‌های جغرافیایی بالا یا ارتفاعات زیاد شکل گرفته است.
- (۳) رخداد بیابان لوت با مورد «ب» برخلاف «الف» توجیه می‌شود و این بیابان نمونه‌ای از عدم انطباق مرزهای سیاسی و اداری بر مرزهای نواحی طبیعی است.
- (۴) رخداد بیابان لوت با مورد «ب» برخلاف «الف» توجیه می‌شود و این بیابان به دلیل واقع شدن در عرض‌های جغرافیایی بالا یا ارتفاعات زیاد شکل گرفته است.

۹۲- با توجه به شکل زیر در رابطه با زیست بوم الف، کدام گزینه به ترتیب به سؤالات زیر پاسخ درستی داده است؟

- علامت آب و هوایی آن در طبقه بندی کوپن چیست؟

- میزان دمای آن در چه محدوده‌ای است؟

- بارش آن در طی سال چگونه است؟

- پوشش گیاهی آن به چه شکلی است؟

(۱) طبقه بندی E کوپن - هیچ ماهی بیشتر از 10° درجه سانتی گراد نیست - کمبود بارش در تمام طول سال - نامناسب برای رویش گیاه

(۲) طبقه بندی D کوپن - در سردترین ماه کمتر از 3° درجه سانتی گراد است - بارش زمستان بیشتر از تابستان - مناسب برای جنگل‌های خزان دار

(۳) طبقه بندی E کوپن - اختلاف دما در ماه‌های مختلف سال زیاد است - بارش به صورت پراکنده و نامنظم - نامناسب برای رویش گیاه

(۴) طبقه بندی D کوپن - در سردترین ماه کمتر از 3° درجه سانتی گراد است - بارش تابستان بیشتر از زمستان - مناسب برای جنگل‌های مخروطی

۹۳- با توجه به موارد «الف» و «ب»، کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

الف - این نواحی سرزمین‌های مرتفع و نسبتاً همواری هستند که در کوهستان‌ها محصور می‌باشند.

ب - این نواحی در میان کوه‌ها و کف دره‌ها قرار گرفته و بیش از یک سوم سطح زمین را پوشانده‌اند.

«احداث راه آهن در کشوری با نواحی دشوارتر و پرهزینه‌تر از کشوری با نواحی است و این مورد به اشاره دارد.»

(۱) «الف» - «ب» - انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.

(۲) «ب» - «الف» - انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.

(۳) «الف» - «ب» - نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند.

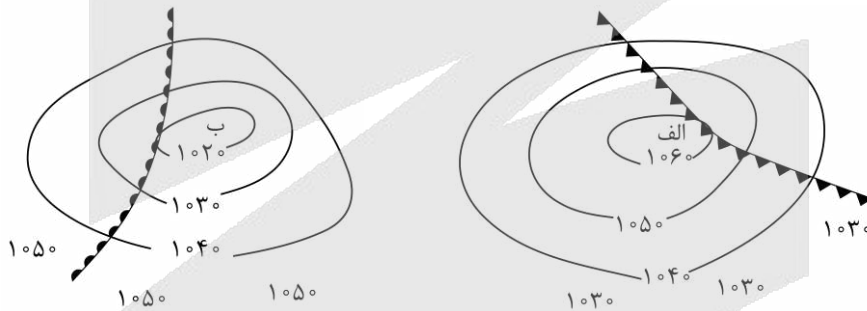
(۴) «ب» - «الف» - نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند.

۹۴- با توجه به جدول ویژگی‌های نواحی بارشی ایران کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟
 نواحی «داخلی» و «خراسان شمالی» به ترتیب از نظر بارندگی جزو نواحی و محسوب می‌شوند و
 مجموع درصدهای حاصل از بارندگی همرفتی در دو ناحیه خزری حدوداً برابر با است.

نسبت میانگین بالاترین بارش روزانه به بارش سالانه به درصد	میانگین بالاترین بارش روزانه به میلی‌لیتر	درصد بارندگی فصلی				میانگین سالانه بارش به میلی‌لیتر	ناحیه
		پاییز	تابستان	بهار	زمستان		
۷	۹۳	۴۰	۲۰	۱۴	۲۶	۱۲۶۱	خزر غربی
-	۹	۴۸	۳۰	۵	۴۳	۵۳۹	خزر شرقی
۹	۴۸	۳۰	۵	۲۲	۴۳	۵۳۹	کردستان
۱۱	۳۳	۲۷	۳	۲۸	۴۲	۳۱۳	آذربایجان و زاگرس
۱۱	۳۳	۲۷	۳	۲۸	۴۲	۳۱۳	خراسان شمالی
۱۹	۲۸	۲۳	۲	۱۹	۵۶	۱۵۴	داخلی

- (۱) خشک - نیمه خشک - ۱۹ درصد
 (۲) نیمه خشک - بسیار خشک - ۶۹ درصد
 (۳) خشک - نیمه خشک - ۵۰ درصد
 (۴) نیمه خشک - بسیار خشک - ۱۹ درصد

۹۵- با توجه به نقشه هواشناسی زیر، کدام عبارت تفسیر درستی از این شکل را بیان می‌کند؟

- (۱) «الف» یک منطقه سیکلونی با جبهه هوای گرم در پشت آن و «ب» یک منطقه آنتی سیکلونی با جبهه هوای سرد در پشت آن را نشان می‌دهد.
 (۲) «الف» یک منطقه سیکلونی با جبهه هوای سرد در پشت آن و «ب» یک منطقه آنتی سیکلونی با جبهه هوای گرم در پشت آن را نشان می‌دهد.
 (۳) «الف» یک منطقه آنتی سیکلونی با جبهه هوای گرم در پشت آن و «ب» یک منطقه سیکلونی با جبهه هوای سرد در پشت آن را نشان می‌دهد.
 (۴) «الف» یک منطقه آنتی سیکلونی با جبهه هوای سرد در پشت آن و «ب» یک منطقه سیکلونی با جبهه هوای گرم در پشت آن را نشان می‌دهد.

۹۶- کدام گزینه ترتیب درست عبارات زیر را بر اساس مراحل تفکر فلسفی بیان می‌کند؟

الف - جسم زمان‌مند است.

ب - روح، فاعلِ شناسا است.

ج - عاملِ درک در انسان چه چیزی است؟

د - ادراکات انسان متعدد هستند.

ه - ادراکات کلی انسان؛ فرازمانی و مکانی هستند.

(۱) «د» - «ج» - «الف و ه» - «ب»

(۲) «ه» - «ج» - «الف و د» - «ب»

(۳) «د» - «ج» - «ب و ه» - «الف»

(۴) «ب» - «ج» - «د و الف» - «ه»

۹۷- کدام عبارت درست است؟

(۱) تفکر فلسفی درونِ فلسفه است که به شکل نظام‌مند و منطبق با فطرت اول ملاحظه می‌باشد.

(۲) قانون‌مندی مخصوص دانش فلسفه است و سایر دانش‌ها دارای قانون‌مندی مشخصی نیستند.

(۳) امروزه معنای فلسفه، دانشِ خاص است که کاربردِ عام‌تر و گسترده‌تری از معنایِ پیشینِ آن دارد.

(۴) دانش فلسفه دربارهٔ یک موجود خاص بحث نمی‌کند؛ بلکه پایه و اساس سایر علوم را فراهم می‌کند.

۹۸- کدام عبارت با این ادعای سوفیست‌ها که «هر کس هر چه بفهمد همان حقیقت است» سازگار نیست؟

(۱) ادراک انسان‌ها یکسان نیست و هر کس شناخت متفاوتی با دیگری دارد.

(۲) شناخت افراد در موضوعات مشترک و واحد، ممکن نیست یکسان باشد.

(۳) هیچ شناختی منطبق با واقعیت نیست و تمام معرفت‌ها، نسبی هستند.

(۴) ممکن است به تعدادِ انسان‌ها در جهان، حقیقت وجود داشته باشد.

۹۹- کدام عبارت صرفاً در دانش فلسفه بررسی می‌شود؟

(۱) ملاحظه نظریهٔ اتحاد علم و عالم و معلوم را از عرفا وام گرفته است.

(۲) در زمان خلقتِ انسان، شیطان از سجده کردن به آدم، اجتناب کرد.

(۳) برای جلوگیری از خطای اندیشه، باید دانش منطقی را به کار برد.

(۴) اعداد، حقایقی عینی هستند که وجودی مستقل در جهان ندارند.

۱۰۰- گزاره‌های موجود در کدام گزینه به ترتیب مربوط به «معرفت‌شناسی - هستی‌شناسی - فلسفه‌های مضاف - علوم

خاص» است؟

(۱) خداوند به عنوان خالق هستی وجود دارد. - خدا را تنها با عقل می‌توان اثبات کرد. - نیاز انسان‌ها به دین فطری است.

- حجاب مصونیت‌بخش زنان است.

(۲) انسان با کمک عقل می‌تواند حقایق جهان را درک کند. - هستی، نامتناهی است. - روح انسان‌ها، ابدی و غیرازلی

است. - راست‌گویی یکی از فضایل اخلاقی است.

(۳) موجودات غیرمادی در عالم، حقیقی هستند. - ادراک عقلی، معتبرتر از ادراکات حسی است. - زمان‌مندی در عالم

عقول جایی ندارد. - زمان، حقیقتی ذهنی است.

(۴) حس، ابزاری معتبر برای کسب شناخت است. - هستی، زوال‌ناپذیر است. - منافع فرد بر منافع جامعه مقدم است. -

لیبرالیسم یعنی آزادی‌های فردی.

۱۰۱- کدام عبارت درباره رابطه هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی درست است؟

- ۱) به عنوان دو دانش کاملاً مستقل، رابطه‌شان عموم و خصوص مطلق است.
- ۲) برخی موضوعات میان آن‌ها مشترک است، پس رابطه‌شان عموم و خصوص من‌وجه است.
- ۳) هستی‌شناسی لازمه معرفت‌شناسی است؛ یعنی مباحث هستی‌شناسی مهم‌تر از معرفت‌شناسی است.
- ۴) معرفت به وجود فرع بر امکان شناخت آن است؛ یعنی قبل از هستی‌شناسی باید به معرفت‌شناسی پرداخت.

۱۰۲- کدام عبارت درست است؟

- ۱) شاخه‌های فلسفه، اعم از بخش ریشه‌ای فلسفه است؛ زیرا بنیاد یک دانش خاص را بررسی می‌کنند.
- ۲) شاخه‌های فلسفه، دستاوردهای علوم خاص را به معرفت‌شناسی و هستی‌شناسی منتقل می‌کنند.
- ۳) علوم مختلف، زیرمجموعه هستی‌شناسی هستند؛ زیرا مباحث‌شان ذیل هستی‌شناسی بررسی می‌شود.
- ۴) روش فیلسوفان برای بررسی مسائل موجود در فلسفه‌های مضاف، صرفاً عقلی و استدلالی است.

۱۰۳- کدام گزینه مهم‌ترین شرط آزاداندیشی را بیان می‌کند؟

- ۱) کنار گذاشتن باورهای سابق
- ۲) ساختن مستقلانه بنیان‌های فکری
- ۳) درست بودن همه باورها
- ۴) پرسیدن سؤالات درست و به‌جا

۱۰۴- کدام عبارت درست است؟

- ۱) فیلسوف هیچ سخنی را بدون دلیل نمی‌پذیرد؛ در نتیجه در تمام دانش‌ها صاحب‌نظر است.
- ۲) افراد متفکر، برخی باورهایی که پشتوانه عقلی ندارند را پس از بررسی عقلی، می‌پذیرند.
- ۳) فیلسوف تابع دلیل است؛ یعنی هیچ باوری نیست که نتواند برای درستی آن دلیل بیاورد.
- ۴) یکی از فواید تفکر فلسفی عمیق، مصونیت از همه مغالطه‌ها و خطاهای اندیشه است.

۱۰۵- کدام عبارت، پیش‌فرض تمثیل غار افلاطون است؟

- ۱) فلسفه راهی برای رهایی از جهل و رسیدن به آزادی حقیقی است.
- ۲) رسیدن به شناخت واقعی از جهان، تدریجی و همراه با سختی است.
- ۳) انسان توانایی ذاتی برای رهایی از جهل و دستیابی به حقیقت را دارد.
- ۴) موجودات بیرون از غار، نماد حقیقت و آگاهی کامل از جهان هستند.

۱۰۶- در مورد وضعیت تفکر فلسفی در تمدن‌های کهن کدام‌یک از عبارات‌های زیر درست است؟

- ۱) چنانچه شواهد مکتوبی در مورد اندیشه‌های فلسفی داشته باشیم می‌توانیم در مورد وجود آن‌ها در تمدن‌های قدیم اظهار نظر کنیم.
- ۲) می‌توان مدعی آن شد که تمدن‌های قدیمی و ساده‌تر، مسائل مهم‌تری را در فلسفه نسبت به تمدن‌های جدیدتر بررسی کرده‌اند.
- ۳) ما می‌توانیم بر اساس آثار باقی‌مانده از تمدن‌های قدیمی‌تر، گزارشی دقیق و تفصیلی از دورترین اندیشه‌های فلسفی، ارائه دهیم.
- ۴) سهروردی معتقد است در دوره کیانیان، انسان‌های وارسته‌ای که همزمان فیلسوف و دارای سلوک معنوی بوده‌اند، زندگی می‌کردند.

۱۰۷- به چه دلیل می‌توان یونان را به‌عنوان مهد تفکر فلسفی معرفی کرد؟

- ۱) در ایونیا، فیلسوفان به دگرگونی‌های طبیعت و جهان فکر می‌کردند و به دنبال علت برای آن دگرگونی‌ها می‌گشتند.
- ۲) در یونان باستان دانشمندانی بودند که کم و بیش با مجموعه علوم زمان خود آشنا بودند و به آن می‌پرداختند.
- ۳) نخستین قطعه‌ها و مجموعه‌های فلسفی که زبان فلسفی دارد، از یونان باستان به یادگار مانده است.
- ۴) در یونان باستان بود که برای اولین بار لفظ فیلسوف برای دانشمندان طبیعی به کار رفت.

۱۰۸- به ترتیب کدام یک از موارد فلسفی زیر مربوط به «تالس» و «فیثاغورس» است؟

- ۱) عقیده به اینکه «آب» ماده اولیه جهان است - در هم آمیختن فلسفه و عرفان برای پایه‌گذاری روش جدیدی در ریاضیات
- ۲) اولین تدوینگر اندیشه‌های فلسفی در یونان - اعتقاد به صادق بودن فلسفه در مورد تمام اصول ریاضی
- ۳) به کار بردن لفظ تئوری در معنای امروزی آن - اعتقاد به این که همه چیز در نهایت بر اساس آب است.
- ۴) پیشگویی خورشیدگرفتگی در زمان حیات خویش - پایه‌گذاری هندسه و ریاضی در کنار پیش‌گامی در فلسفه

۱۰۹- در مورد اندیشه‌های فلسفی هراکلیتوس کدام عبارت نادرست است؟

- ۱) وحدت اضداد در نظر هراکلیتوس یعنی اموری که با هم متضاد هستند، می‌توانند در یک موضوع با هم جمع شوند.
- ۲) از نظر هراکلیتوس با اینکه همه چیز در جهان حرکت و تغییر دارد، اما در نهایت از ثبات نمی‌توان گریخت.
- ۳) بر پایه اندیشه او می‌توان این عبارت را که نمی‌توان در یک رودخانه دو بار شنا کرد تفسیر عقلانی کرد.
- ۴) وجود اضداد است که جهان را می‌سازد و گریزی از ستیز و تضاد در جهت برقراری جهان نیست.

۱۱۰- کدام عبارت درک بهتری از عقیده پارمنیدس ارائه می‌دهد؟

- ۱) هستی امری واحد است و حرکت و شدن معنا ندارد؛ در واقع تنها با عقل می‌توان به لایه حقیقی و باطنی هستی رسید.
- ۲) حواس با درک مرتبه ظاهری جهان و مشاهده تغییرات در آن، درک می‌کنند که امور حقیقی در جهان، در حرکت هستند.
- ۳) مفهوم «بودن» با مفهوم «شدن» متفاوت است؛ پارمنیدس به مفهوم «شدن» در مقابل مفهوم «بودن» اعتقاد کامل داشت.
- ۴) جمله «نیستی، هست» در ذات خود نمایش‌دهنده تناقض در جهان است که پارمنیدس، سعی در اثبات درستی آن داشت.

بودجه بندی دروس آزمون بعد...

تاریخ برگزاری: ۲۷ آذرماه

روان شناسی

روان شناسی رشد
(از ابتدای «دوره نوجوانی»)
احساس، توجه، ادراک
(تا پایان «ادراک: محرک های محیطی را چگونه تفسیر کنیم؟»)
صفحه ۵۲ تا ۸۳

جامعه شناسی ۲

فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی
باورها و ارزش های بنیادین فرهنگ غرب، چگونگی تکوین فرهنگ معاصر غرب، جامعه جهانی (تا پایان «جامعه جهانی در گذشته و حال»)
صفحه ۳۵ تا ۵۷

علوم و فنون ادبی ۲

سبک عراقی / پایه های آوایی همسان (۱)
صفحه ۳۶ تا ۵۰

ریاضی و آمار ۲

آشنایی با منطق و استدلال ریاضی / تابع
استدلال ریاضی، توابع ثابت، چندضابطه ای و همانی (تا پایان «تابع ثابت»)
صفحه ۱۶ تا ۲۷

فلسفه

فلسفه و ابعاد آن
آغاز تاریخی فلسفه زندگی بر اساس اندیشه (تا ابتدای «سقراط در برابر دادگاه»)
صفحه ۲۸ تا ۳۹

جغرافیا ۲

نواحی طبیعی
ناهمواری ها و اشکال زمین، نواحی زیستی (تا پایان «نواحی ساحلی»)
صفحه ۳۷ تا ۶۱

تاریخ ۲

ظهور اسلام، حرکتی تازه در تاریخ بشر
تثبیت و گسترش اسلام در دوران خلفای نخستین، امویان بر مسند قدرت، جهان اسلام در عصر خلافت عباسی (تا پایان «نظام اداری»)
صفحه ۴۲ تا ۷۱

عربی، زبان قرآن ۲

صناعة التلمیح فی الأدب الفارسی
صفحه ۲۱ تا ۳۰

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه یازدهم

تسلط بر نیم سال اول

ویژه دانش آموزان پایه یازدهم

دفترچه پاسخ

پنجشنبه ۱۳ آذرماه ۱۴۰۴

- ✓ پاسخنامه سریع؛ برای بررسی فوری بعد از آزمون
- ✓ تحلیل تمام گزینه‌های هر سؤال؛ برای بررسی سؤالاتی که پاسخ نادرست داده‌اید
- ✓ نکات و درسنامه‌های آموزشی؛ برای یادگیری کامل مباحث هر سؤال
- ✓ مشاوره تستی؛ برای یادگیری انواع روش‌های حل تست
- ✓ استراتژی آزمون؛ برای یادگیری مدیریت زمان و مدیریت جلسه آزمون

ویراستاران	طراحان	مسئول درسی	درسی
ریحانه تک - نرجس تیمناک داوودبوالحسنی	محمد نوربخش - سعید عزیز خانی مهران جعفری	محمد نوربخش	ریاضی
اسماعیل رضوی - علی اکبر رنجبر امیر حسین اذانی	علیرضا بدیع - عماد فیض آبادی اسماعیل رضوی - محمد زنوزی - مهرداد مشایخی فاطمه عباسی - حسن وسکری	حسن وسکری	زبان و ادبیات فارسی
محمد حسین هاشمی آزاده میرزایی - امیر حسین اذانی	الهام میرزایی - فروغ تیموریان	الهام میرزایی	علوم اجتماعی
احسان کلاته - امیر حسین اذانی امیر نوری پور	الهه همایون زاده - نگین تربتی	الهه همایون زاده	روان شناسی
مریم آقایی - سمیه جغتایی امیر حسین اذانی	هاله کریمی - کیارش پورمهدی	هاله کریمی	زبان عربی
سارا خداوردیان - تابان صیقلی امیر حسین اذانی	علیرضا کاهیدوند - منصوره حاجی زاده	علیرضا کاهیدوند	تاریخ
زهرا فروغی - کیان کیانی دوست امیر حسین اذانی	آزاده میرزایی - سیدمصطفی دهنوی	آزاده میرزایی	جغرافیا
فاطمه نیک محتشم مهدی مرادی - عرفان آقالو امیر حسین اذانی	امیر محمد نصیری - مهدی لاجوردی محمد کشوری	امیر محمد نصیری	فلسفه

تیم اجرایی و تولید آزمون

آتنا عبدالرحیم زاده

یگانه پورابراهیم

مرضیه بنیانی

سرپرست آزمون: فائزه زارع

یک تیم با بیش از ۵۰۰ نفر در حال کار هستند تا آزمون‌های ماز با حداکثر کیفیت حاضر بشن و به شما کمک کنن و مسیر موفقیت رو براتون ساده تر کنن. همیشه از نظرات و کامنت‌های خوبتون انرژی می‌گیریم. مرسی که همراهمون هستین. راستی! حتماً در نظرسنجی آزمون شرکت کنین و نظرات و پیشنهاداتتون رو برامون بنویسین.

دکتر رسول خنجری

چه زمانی باید تجدید آموزش کنیم؟

در مقاله قبلی گفتیم خیلی از دانش آموزا بعد از خوندن یک مبحث سریع می رن سراغ تست، در حالی که تمرین ها و مثال های کتاب درسی، بخش اصلی فهم واقعی هستن.

گفتیم تمرین ها مثل آینه ان؛ نشون می دن واقعاً مطلب رو فهمیدی یا فقط فکر می کنی بلدی.

و چون طراح کنکور از همین تمرین ها الهام می گیره، کسی که روی مثال های کتاب مسلط باشه، در واقع ذهن طراح رو می شناسه. بدون تمرین، وارد تست زدن شدن یعنی سردرگمی؛ ولی تمرین ها نقشه راه یادگیری ان و باعث می شن مغزت مسیر حل مسئله رو پیدا کنه.

حالا در این مقاله می خوایم بگیم:

دقیقاً چه زمانی باید آموزش یک مبحث رو دوباره انجام بدی؟

۱ تجدید آموزش در مباحث خوندنی

(زیست، زمین شناسی، و بخش های نظری فیزیک و شیمی و...)

وقتی یک مبحث خوندنی رو می خونن، مغز همون لحظه تازه و فعاله و فکر می کنی «همه چی یادم مونده»، ولی این فقط توهم تسلطه؛ حافظه کوتاه مدته و هنوز محک نخورده.

چه زمانی باید تست بزنی؟ ۴۸ تا ۷۲ ساعت بعد از مطالعه.

این فاصله باعث میشه: مطالب ته نشین بشن، بخش واقعی یادگیری وارد حافظه بلند مدت بشه، و معلوم بشه چی رو واقعاً فهمیدی و چی فقط «جلو چشم بوده».

یک مثال ساده:

تازه خونن مبحث، مثل بتن تازه ست؛ تا چند ساعت اول شکل مشخصی نزاره، اما دو روز بعد سفت شده و تکلیفش معلومه. تست زدن هم بایر زمانی باشه که مغز واقعاً «سفت» شده باشه.

وقتی تست می زنی، دو حالت داری:

حالت دوم:

کمتر از نصف تست ها رو درست می زنی

اینجا اوضاع خوب نیست!

یعنی مطالب قبلیت وارد ذهن نشده و فقط «خوانده ای که خوانده باشی».

این حالت یعنی:

■ تمرکز پایین بوده،

■ فقط هایلایت کردی،

■ یا خیال کردی «آسون بود».

در این شرایط حتماً باید تجدید آموزش بدی:

برگرد دوباره از اول با تمرکز واقعی بخون؛ این بار واقعاً بفهم.

حالت اول:

بیشتر از نصف تست ها رو درست می زنی

یعنی یادگیری قابل قبوله.

غلط ها بهت نشون می دن:

■ کجا بد فهمیدی

■ کجا نکات فرار داری

■ کجا باید مرور جزئی انجام بدی

اینجا تجدید آموزش کامل لازم نیست؛ فقط

مرور هدفمند می خوای.

(ریاضی، فیزیک مسئله‌ای، شیمی محاسباتی و...)

اینجا شرایط کاملاً متفاوت است.

اینجا فهمیدن از روی درس یا ویدئو کافی نیست؛ باید دستت گرم بشه. پس تست یا تمرین رو کی بزنی؟

برای حل کردنی‌ها فاصله بزرگ نداز!!!

روند درست:

- مبحث رو از استاد / ویدئو یاد می‌گیری
- همون جلسه یا نهایتاً ۱-۲ ساعت بعد تمرین‌های کتاب رو حل می‌کنی
- بعد تست‌های همون مبحث رو می‌زنی

چرا؟

چون مغز در مباحث حل کردنی سریع دچار توهم میشه: «فرمول رو فهمیدم پس بلام!» اما موقع تست می‌فهمی حتی نمی‌دونی از کجا شروع کنی.

مثال

مثل دوچرخه‌سواریه، هیچ‌کس فقط با دیدن فیلم یاد نمی‌گیره؛ باید پا بزنه.

کی باید تجدید آموزش بدیم؟

وقتی تست‌های همون روز این‌طوری باشن:

- نمی‌تونی سؤال رو شروع کنی
- فرمول رو بلدی ولی کاربردشو نه
- زمانت زیاد می‌ره
- روی مسائل ساده هم اشتباه می‌کنی

این یعنی باید دوباره برگردی سر جزوه و مرحله‌به‌مرحله مسیر حل رو یاد بگیری.

تجدید آموزش در تحلیل آزمون ماز

همین قواعد در آزمون ماز هم صدق می‌کنه.

وقتی کارنامه بررسی مبحثی رو نگاه می‌کنی، درصد تسلط معیار تصمیم‌گیریه.

چون آزمون ماز استاندارد، مرز تجدید آموزش میاد پایین‌تر: از ۵۰٪ ← ۳۰٪

یعنی: اگر در یک مبحث کمتر از ۳۰٪ سؤال‌ها رو درست زدی، اون مبحث نیاز به تجدید آموزش داره.

جمع‌بندی آخر...

یادت باشه تجدید آموزش، تنبیه نیست؛ تصمیره. درست مثل وقتی که یک قطعه از ماشین خوب کار نمی‌کنه و تو مجبور می‌شی دوباره باز کنی و درست ببندی. مرور و تست زنی فقط نشون می‌دن کدوم بخش‌ها لقی می‌زنن؛ اما تجدید آموزش اون جاییه که واقعاً یادگیری محکم می‌شه. پس هر وقت دیری نتیجه تست‌ها با میزان تلاشت هماهنگ نیست، نترس از اینکه یک قدم برگردی عقب، چون همین یک قدم برگشتنه که باعث میشه سه قدم جلوتر ببری.

راهنمای پاسخنامه آزمون ها

زمان پاسخگویی:
سریع (زیر ۱ دقیقه) | استاندارد (۱-۲ دقیقه) |
زمان بر (بیشتر از ۲ دقیقه).

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - خط به خط - سریع) - صفحه ۱۶ - ۱۱۰۱

سطح سؤال:
آسان (اعتماد به نفس) | متوسط (محک جدی)
دشوار (چالش رشد).

هشتگ سؤال:
شماره درس + شماره پایه
دسته بندی راحت تر سؤالات

سبک سؤال:
خط به خط (متن کتاب) | ترکیبی (چند مبحث) |
محاسباتی (فرمول ودقت) | مفهومی (درک عمیق).

شماره صفحه:
منبع اصلی رو راحت پیدا کنید.

یادتون باشه:

- ✓ هر سؤال یک فرصت یادگیری، نه یک مانع.
- ✓ پاسخنامه فقط جواب نیست؛ یک کارگاه آموزشی کامله.
- ✓ با هر آزمون و مرور این پاسخنامه، یک پله بالاتر می رید و یک قدم به رؤیایتون نزدیک تر می شید.
- ✓ موفقیت فقط برای کسانی که با برنامه و انگیزه حرکت می کنن. شما همون آدمید.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

آشنایی با منطق و استدلال ریاضی: گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، استدلال ریاضی
صفحه‌های ۲ تا ۲۰

بودجه‌بندی
این آزمون

درس اول و دوم فصل اول، هر کدام با ۱ تست، در مجموع ۲ تست از ۲۰ تست کنکور را
پوشش داده‌اند.

سهم در
کنکور

۱- چند تا از جمله‌های زیر گزاره هستند؟

الف - شما چند سال دارید؟

ب - سیب قرمز از سیب زرد خوشمزه تر است.

پ - امروز هوا آفتابی است.

ت - لطفاً تخته را پاک کن.

ث - ریاضی دوست داشتنی است.

ج - $\sqrt{2}$ عددی گویا است.

۳ (۴)

۲ (۳)

۱ (۲)

صفر (۱)

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

فقط جملات خبری «پ و ج» گزاره‌اند و بقیه گزاره نیستند.

جملات را بررسی می‌کنیم.

جملات الف، ب، ت و ث، به ترتیب جملات سؤالی، سلیقه‌ای، امری و احساسی هستند؛ بنابراین گزاره نمی‌باشند. جملات پ و ج جملات خبری هستند که می‌توان درستی یا نادرستی آنها را تعیین کرد و گزاره هستند.

گزاره چیست؟

هر جمله خبری که بتوان به آن ارزش درستی یا نادرستی داد را گزاره می‌نامیم. جملات امری، سؤالی، احساسی و سلیقه‌ای گزاره نیستند.

۲- ۳ گزاره مختلف را ترکیب کرده‌ایم و گزاره جدیدی به دست آورده‌ایم که در ۳ حالت ارزش آن درست است. در چند حالت ارزش

گزاره ترکیبی مورد نظر نادرست است؟

۳ (۴)

۵ (۳)

۴ (۲)

۲ (۱)

(متوسط - محاسباتی - سریع) - صفحه ۳ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

سه گزاره ۸ حالت دارند و چون ۳ حالت آن درست است، ۵ حالت باقیمانده نادرست‌اند.

سه گزاره را ترکیب کرده‌ایم؛ بنابراین $2^3 = 8$ حالت مختلف خواهیم داشت. اگر در ۳ حالت ارزش این گزاره درست باشد؛ پس در $8 - 3 = 5$ حالت ارزش این گزاره نادرست خواهد بود.

جدول ارزش ترکیبی گزاره‌ها

هر گزاره دو حالت ارزشی درست (د) و نادرست (ن) دارد. اگر دو گزاره p و q را ترکیب کنیم، ارزش گزاره ترکیبی $2^2 = 4$ حالت مختلف دارد. اگر سه گزاره p، q و r را ترکیب کنیم، ارزش گزاره ترکیبی $2^3 = 8$ حالت مختلف دارد. به همین ترتیب اگر n گزاره را ترکیب کنیم، ارزش گزاره ترکیبی 2^n حالت مختلف دارد.

p
د
ن

حالت ۲

p	q
د	د
د	ن
ن	د
ن	ن

حالت $2^2 = 4$

p	q	r
د	د	د
د	د	ن
د	ن	د
د	ن	ن
ن	د	د
ن	د	ن
ن	ن	د
ن	ن	ن

حالت $2^3 = 8$

به جدول‌های بالا، جدول ارزشی ترکیب گزاره‌ها می‌گوییم.

۳- در کدام گزینه، نقیض گزاره داده شده نادرست است؟

(۱) ارسطو شاگرد افلاطون است ← نقیض ارسطو شاگرد افلاطون نیست

(۲) $3 > 1$ ← نقیض $3 \leq 1$

(۳) $1 \in A$ ← نقیض $1 \notin A$

(۴) a عددی مثبت است ← نقیض a عددی منفی است.

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع

«a عددی مثبت است» نقیضش «a عددی منفی یا صفر است» می‌باشد.

نقیض گزاره‌ها

نقیض گزاره «p» را به صورت « $\sim p$ » نمایش می‌دهیم و به صورت «نقیض p» یا «چنین نیست که p» خوانده می‌شود. برای ساخت نقیض یک گزاره کافی است فعل آن را نفی کنیم، در جدول زیر نقیض‌ها معرفی شده‌اند:

گزاره	مثبت بودن	منفی بودن	\subseteq زیرمجموعه بودن	$<$ کوچک‌تر	$>$ بزرگ‌تر	\in عضو بودن	باشد	است	دارد
نقیض گزاره	مثبت نبودن یا منفی و صفر بودن	منفی نبودن یا مثبت و صفر بودن	$\not\subseteq$ زیرمجموعه نبودن	\geq بزرگ‌تر یا مساوی	\leq کوچک‌تر یا مساوی	\notin عضو نبودن	نباشد	نیست	ندارد

در گزینه‌های ۱، ۲ و ۳ نقیض گزاره داده شده به درستی نوشته شده است. در گزینه چهارم نقیض گزاره «a عددی مثبت است» باید به صورت «a عددی مثبت نیست» یا «a عددی منفی و صفر است» یا «a عددی نامثبت است» نوشته شود.

۴- کدام یک از گزاره‌های زیر درست است؟

- (۱) $\sqrt{2}$ عددی گویا و تهران پایتخت ایران است.
- (۲) $3 < 2$ و -2 عددی طبیعی است.
- (۳) افلاطون شاگرد ارسطو بوده است و ایران کشوری در آسیاست.
- (۴) کره زمین در کهکشان راه شیری قرار دارد و 7 عددی اول است.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

ترکیب عطفی دو گزاره زمانی درست است که ارزش هر دو گزاره درست باشد. در گزینه ۴ هم ارزش گزاره اول و هم ارزش گزاره دوم درست است.

ترکیب عطفی دو گزاره

ترکیب عطفی دو گزاره p و q را به صورت « $p \wedge q$ » می‌نویسیم و می‌خوانیم « p و q ». ارزش ترکیب عطفی گزاره‌های p و q در جدول زیر آمده است: گزاره $p \wedge q$ فقط زمانی درست است که هر دو گزاره p و q درست باشند و زمانی که حداقل یکی از گزاره‌های p یا q نادرست باشند، نادرست است.

p	q	$p \wedge q$
د	د	د
د	ن	ن
ن	د	ن
ن	ن	ن

بررسی گزینه‌ها:

گزینه‌ها را جداگانه بررسی می‌کنیم: (ن: نادرست و د: درست - T: درست و F: نادرست)

عطفی
 ۱) $\sqrt{2}$ عددی گویا و تهران پایتخت ایران است. $T \wedge F \equiv F$

عطفی
 ۲) $3 < 2$ و -2 عددی طبیعی است. $F \wedge F \equiv F$

عطفی
 ۳) افلاطون شاگرد ارسطو بوده است و ایران کشوری در آسیاست. $T \wedge F \equiv F$

عطفی
 ۴) کره زمین در کهکشان راه شیری قرار دارد و 7 عددی اول است. $T \wedge T \equiv T$

۵- کدام یک از گزاره‌های زیر نادرست است؟

- (۱) $-7 \leq 3$ یا $2n$ ($n \in \mathbb{N}$) عددی فرد است.
- (۲) یک هفته ۷ روز دارد یا تو ساکن گیلان هستی.
- (۳) 91 عددی مرکب یا 17 عددی فرد است.
- (۴) شهریور ۳۱ روز دارد یا امروز پنجشنبه است.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

ترکیب فصلی دو گزاره زمانی نادرست است که ارزش هر دو گزاره نادرست باشد. در گزینه ۱: $-7 \leq 3$ نادرست است و $2n$ هم عددی فرد نیست.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه‌ها را جداگانه بررسی می‌کنیم: (ن: نادرست و د: درست - F: نادرست و T: درست)

① $F \vee F \equiv F$ ← $3 \leq -7$ یا $\forall n (n \in \mathbb{N})$ عددی فرد است.
 فصلی (ن)

② $F \vee T \equiv T$ یا $T \vee T \equiv T$ ← یک هفته ۷ روز دارد یا تو ساکن گیلان هستی
 فصلی (د) می‌تواند درست یا نادرست باشد

③ $T \vee T \equiv T$ ← ۹۱ عددی مرکب یا ۱۷ عددی فرد است.
 فصلی (د)

④ $F \vee T \equiv T$ یا $T \vee T \equiv T$ ← شهریور ۳۱ روز دارد یا امروز پنجشنبه است.
 فصلی (د) می‌تواند درست یا نادرست باشد

در گزینه‌های دوم و چهارم درستی یا نادرستی گزاره‌هایی که ارزش آن‌ها برای هر یک از داوطلبین متفاوت است، در تعیین ارزش ترکیب فصلی داده شده نقشی ندارد.

ترکیب فصلی دو گزاره

ترکیب فصلی دو گزاره p و q را به صورت « $p \vee q$ » می‌نویسیم و می‌خوانیم «p یا q». ارزش ترکیب فصلی گزاره‌های p و q در جدول زیر آمده است:

p	q	$p \vee q$
د	د	د
د	ن	د
ن	د	د
ن	ن	ن

گزاره $p \vee q$ فقط زمانی نادرست است که هر دو گزاره p و q نادرست باشند و زمانی که حداقل یکی از گزاره‌های p یا q درست باشند، درست است.

۶- کدام گزینه در مورد ترکیب گزاره‌های p و q صحیح نیست؟

- ۱) ترکیب عطفی دو گزاره p و q زمانی درست است که هر دو درست و زمانی نادرست است که حداقل یکی از آن‌ها نادرست باشد.
- ۲) ترکیب فصلی دو گزاره p و q زمانی نادرست است که هر دو نادرست و زمانی درست است که حداقل یکی از آن‌ها درست باشد.
- ۳) ترکیب شرطی دو گزاره p و q به صورت $p \Rightarrow q$ زمانی درست است که p نادرست یا q درست باشد.
- ۴) ترکیب دو شرطی دو گزاره p و q فقط زمانی درست است که هر دو درست باشند و زمانی نادرست است که ارزش آن‌ها متفاوت باشد.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴ تا ۸ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۴

با توجه به درسنامه‌های موجود در سؤال‌های ۴، ۵ و این سؤال، گزینه‌های ۱، ۲ و ۳ درست هستند.

ارزش گزاره شرطی

هرگاه بخواهیم از گزاره «p» گزاره «q» را نتیجه بگیریم از نماد \Rightarrow استفاده می‌کنیم و می‌نویسیم « $p \Rightarrow q$ » و می‌خوانیم p آن‌گاه q. در این ترکیب گزاره p مقدم و q تالی است. ارزش گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ در جدول زیر آمده است:

p	q	$p \Rightarrow q$
د	د	د
د	ن	ن
ن	د	د
ن	ن	د

گزاره $p \Rightarrow q$ زمانی درست است که گزاره p نادرست یا گزاره q درست باشد و فقط زمانی نادرست است که گزاره p درست و گزاره q نادرست باشد.

ارزش گزاره دوشروطی

هرگاه بخواهیم از گزاره p، گزاره q و از گزاره q، گزاره p را نتیجه بگیریم، از نماد \Leftrightarrow استفاده کرده و می‌نویسیم $p \Leftrightarrow q$ و به صورت «اگر p، آن‌گاه q اگر q، آن‌گاه p» می‌خوانیم. ارزش گزاره دوشروطی $p \Leftrightarrow q$ در جدول زیر آمده است:
گزاره $p \Leftrightarrow q$ فقط زمانی درست است که هر دو گزاره p و q همزمان درست یا همزمان نادرست یا به عبارت دیگر هم‌ارز باشند.

p	q	$p \Leftrightarrow q$
د	د	د
د	ن	ن
ن	د	ن
ن	ن	د

۷- p و q هم‌ارز هستند و ارزش r مخالف آن‌ها است. ارزش گزاره‌های الف و ب به ترتیب در کدام گزینه به درستی آمده است؟

الف: $(p \wedge r) \Rightarrow r$

ب: $(r \vee p) \Leftrightarrow (q \wedge r)$

۴) F, F

۳) T, T

۲) F, T

۱) T, F

(متوسط - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۴ تا ۸ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

$p \equiv q \equiv \sim r$

الف) $(p \wedge r) \Rightarrow r \equiv (\overbrace{\sim r \wedge r}^F) \Rightarrow r \equiv F \Rightarrow r \equiv T$

ب) $(r \vee p) \Leftrightarrow (q \wedge r) \equiv (\overbrace{r \vee \sim r}^T) \Leftrightarrow (\overbrace{\sim r \wedge r}^F) \equiv T \Leftrightarrow F \equiv F$

با توجه به صورت سؤال داریم: $p \equiv q \equiv \sim r$

گزاره‌های داده شده را جداگانه بررسی می‌کنیم:

الف) $(\overbrace{\sim r}^p \wedge r) \Rightarrow r \equiv (\overbrace{\sim r \wedge r}^F) \Rightarrow r \equiv F \Rightarrow r \equiv T$

از بین گزاره‌های r و $\sim r$ یکی درست و دیگری نادرست است؛ بنابراین در ترکیب $(\sim r \wedge r)$ یک گزاره نادرست و در نتیجه کل ترکیب نادرست است.

ب) $(r \vee \overbrace{\sim r}^p) \Leftrightarrow (\overbrace{\sim r}^q \wedge r) \equiv (\overbrace{r \vee \sim r}^T) \Leftrightarrow (\overbrace{\sim r \wedge r}^F) \equiv T \Leftrightarrow F \equiv F$

از بین گزاره‌های r و $\sim r$ یکی درست و دیگری نادرست است؛ بنابراین در ترکیب $(\sim r \vee r)$ یک گزاره درست و در نتیجه کل ترکیب درست است.

در ترکیب‌های عطفی و فصلی جدول زیر را می‌توانیم در نظر بگیریم:

عطفی		فصلی	
$p \wedge p \equiv p$	ترکیب عطفی هر گزاره با خودش، برابر همان گزاره است.	$p \vee p \equiv p$	ترکیب فصلی هر گزاره با خودش، برابر همان گزاره است.
$p \wedge q \equiv q \wedge p$	ترکیب عطفی خاصیت جابجایی دارد.	$p \vee q \equiv q \vee p$	ترکیب فصلی خاصیت جابجایی دارد.
$p \wedge T \equiv p$	ترکیب عطفی هر گزاره‌ای با T، برابر همان گزاره است.	$p \vee T \equiv T$	ترکیب فصلی هر گزاره‌ای با T، درست است.
$p \wedge F \equiv F$	ترکیب عطفی هر گزاره‌ای با F، نادرست است.	$p \vee F \equiv p$	ترکیب فصلی هر گزاره‌ای با F، برابر همان گزاره است.
$p \wedge \sim p \equiv F$	ترکیب عطفی هر گزاره با نقیضش، نادرست است.	$p \vee \sim p \equiv T$	ترکیب فصلی هر گزاره با نقیضش، درست است.

۸- کدام یک از هم‌ارزی‌های زیر درست است؟

$$\begin{aligned} (2) \quad & \sim(p \wedge q) \equiv \sim p \wedge \sim q \\ (4) \quad & p \wedge (q \vee r) \equiv (p \vee q) \wedge (p \vee r) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} (1) \quad & p \wedge (p \vee q) \equiv q \\ (3) \quad & p \Rightarrow q \equiv \sim p \vee q \end{aligned}$$

(متوسط - خط به خط - استاندارد) صفحه ۴ تا ۸ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

گزینه ۳: عبارت شرطی $p \Rightarrow q$ را می‌توان به صورت «در هر حالتی که p باشد، q نیز هست» دانست و این عبارت هم‌ارز است با عبارت «یا p برقرار نیست ($\sim p$) یا q برقرار است» یعنی $\sim p \vee q$.

با توجه به درسنامه گزینه ۱ رابطه جذب را نادرست بیان کرده است. گزینه دو رابطه دمورگان را نادرست بیان کرده است. گزینه چهارم هم رابطه پخشی را نادرست بیان کرده است.

روابط رایج در ترکیب‌های عطفی و فصلی

(۱) شرکت‌پذیری

$$\begin{cases} (p \wedge q) \wedge r \equiv p \wedge (q \wedge r) \\ (p \vee q) \vee r \equiv p \vee (q \vee r) \end{cases}$$

(۲) پخشی

$$\begin{cases} p \wedge (q \vee r) \equiv (p \wedge q) \vee (p \wedge r) \\ p \vee (q \wedge r) \equiv (p \vee q) \wedge (p \vee r) \end{cases}$$

(۳) جذب

$$\begin{cases} p \wedge (p \vee q) \equiv p \\ p \vee (p \wedge q) \equiv p \end{cases}$$

(۴) دمورگان

$$\begin{cases} \sim(p \wedge q) \equiv \sim p \vee \sim q \\ \sim(p \vee q) \equiv \sim p \wedge \sim q \end{cases}$$

(۵) تبدیل نماد « \Rightarrow » به نماد « \vee »:

$$p \Rightarrow q \equiv \sim p \vee q$$

۹- ارزش گزاره $(p \Rightarrow \sim q) \wedge (\sim p \vee q)$ در کدام حالت همواره درست است؟
 (۱) p نادرست باشد. (۲) q درست باشد. (۳) q نادرست باشد. (۴) p درست باشد.

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۴ تا ۸ - ۱۱۰۱

بررسی سریع:

گزاره مورد سؤال $(p \Rightarrow \sim q) \wedge (\sim p \vee q)$ است. می‌دانیم $p \Rightarrow \sim q \equiv p \vee \sim q$ پس گزاره می‌شود:

$$(\sim p \vee \sim q) \wedge (\sim p \vee q) \equiv \sim p \vee (\sim q \wedge q)$$

می‌دانیم $(\sim q \wedge q) = F$ پس:

$$\sim p \vee F \equiv \sim p$$

در نتیجه گزاره داده شده همواره درست است اگر و تنها اگر p نادرست باشد.

روش اول

ارزش p نادرست و ارزش q دلخواه باشد: $\sim p \equiv T, p \equiv F$

$$(p \Rightarrow \sim q) \wedge (\sim p \vee q) \equiv \underbrace{(F \Rightarrow \sim q)}_T \wedge \underbrace{(T \vee q)}_T \equiv T \wedge T \equiv T$$

روش دوم

$$(p \Rightarrow \sim q) \wedge (\sim p \vee q) \equiv T$$

$$\rightarrow (p \Rightarrow \sim q) \equiv T \Rightarrow \begin{cases} p \equiv F \\ \sim q \equiv T \rightarrow q \equiv F \end{cases} \text{ یا}$$

$$, (\sim p \vee q) \equiv T \Rightarrow q \equiv T \text{ یا } p \equiv F$$

در نتیجه در هر صورت $p \equiv F$ باشد، ارزش گزاره اولیه درست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) ارزش q درست و ارزش p دلخواه باشد: $\sim q \equiv F, q \equiv T$

$$(p \Rightarrow \sim q) \wedge (\sim p \vee q) \equiv \underbrace{(p \Rightarrow F)}_{\sim p} \wedge \underbrace{(\sim p \vee T)}_T \equiv \sim p \wedge T \equiv \sim p$$

۳) ارزش q نادرست و ارزش p دلخواه باشد: $\sim q \equiv T, q \equiv F$

$$(p \Rightarrow \sim q) \wedge (\sim p \vee q) \equiv \underbrace{(p \Rightarrow T)}_T \wedge \underbrace{(\sim p \vee F)}_{\sim p} \equiv T \wedge \sim p \equiv \sim p$$

۴) ارزش p درست و ارزش q دلخواه باشد:

$$(p \Rightarrow \sim q) \wedge (\sim p \vee q) \equiv \underbrace{(T \Rightarrow \sim q)}_{\sim q} \wedge \underbrace{(F \vee q)}_q \equiv \sim q \wedge q \equiv F$$

۱۰- جدول ارزشی گزاره $(p \wedge q) \Rightarrow (\sim p \vee q)$ را رسم کرده‌ایم. در چند حالت، نتیجه درست است؟

(۱) صفر (۲) ۴ (۳) ۳ (۴) ۲

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - محاسباتی - زمانبر) - صفحه ۱۱ - ۱۱۰۱

جدول ارزشی گزاره داده شده در صورت سؤال را رسم می‌کنیم. با توجه به اینکه فقط دو گزاره p و q ترکیب شده‌اند، $۲^۲ = ۴$ حالت داریم:

p	q	$\sim p$	$p \wedge q$	$\sim p \vee q$	$(p \wedge q) \Rightarrow (\sim p \vee q)$
د	د	ن	د	د	د
د	ن	ن	ن	ن	د
ن	د	د	ن	د	د
ن	ن	د	ن	د	د

همان طور که در جدول مشخص است در هر ۴ حالت ارزش گزاره مورد نظر درست است.

۱۱- نماد ریاضی عبارت «حاصل ضرب مجذور دو عدد حقیقی برابر مجموع مکعب آنها است.» در کدام گزینه به درستی آمده است؟

(۱) $\sqrt{xy} = (x+y)^3$ (۲) $2(x \times y) = (x+y)^3$ (۳) $2x \times 2y = x^3 + y^3$ (۴) $x^2 \times y^2 = x^3 + y^3$

پاسخ: گزینه ۴

آسان - مفهومی - سریع (۵) - صفحه ۱۳ - ۱۱۰۱

یکی از اعداد حقیقی را X و دیگری را Y در نظر می‌گیریم و داریم:

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{حاصل ضرب } x, y \rightarrow x^2 \times y^2 \\ \text{مکعب } x, y \rightarrow x^3, y^3 \end{array} \right. \Rightarrow x^2 y^2 \Rightarrow x^3 + y^3$$

حاصل جمع $\rightarrow x^3 + y^3$

اصطلاح	برای نوشتن اصطلاح به نماد ریاضی، اعداد را x و y در نظر می‌گیریم و ...
قرینه یک عدد	-x
معکوس یک عدد	$\frac{1}{x}$
نصف، ثلث، ربع و خمس یک عدد	$\frac{x}{2}, \frac{x}{3}, \frac{x}{4}, \frac{x}{5}$ نصف ثلث ربع خمس
مربع یا مجذور یک عدد	x^2
مکعب یک عدد	x^3
جذر یک عدد	\sqrt{x}
ریشه سوم یک عدد	$\sqrt[3]{x}$
مجموع مربعات دو عدد	$x^2 + y^2$
مربع مجموع دو عدد	$(x+y)^2$
مجموع معکوس دو عدد	$\frac{1}{x} + \frac{1}{y}$
معکوس مجموع دو عدد	$\frac{1}{x+y}$
اختلاف دو عدد	$ x-y $ یا $ y-x $

۱۲- در مورد استدلال } مقدمه ۱: اگر امشب شب چهاردهم ماه باشد، آن گاه ماه کامل است.
مقدمه ۲: امشب، شب چهاردهم ماه است.
نتیجه: ماه کامل است.

- (۱) قیاس از نوع استثنایی است. (۲) قیاس از نوع مغالطه است.
(۳) نتیجه آن درست است. (۴) روش استدلال آن درست است.

پاسخ: گزینه ۲

آسان - مفهومی - سریع (۵) - صفحه ۱۴ - ۱۱۰۱

بررسی سریع:

$p \Rightarrow q$: مقدمه ۱

استدلال به صورت p : مقدمه ۲ است پس از نوع استثنایی است و قیاس از نوع مغالطه نیست.

$\therefore q$

قیاس استثنایی

۱ مقدمه: $p \Rightarrow q$

استدلال گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ به شکل ۲ مقدمه: p را قیاس استثنایی می‌گوییم. در مقدمه ۱ گزاره شرطی، در مقدمه ۲، مقدم گزاره شرطی یعنی p و $\therefore q$.

در نتیجه، تالی گزاره شرطی یعنی q آمده است. این استدلال بر اساس روش درستی عمل می‌کند و نتیجه آن وقتی درست است که عبارت مقدمه ۱ درست باشد. گزاره ترکیبی قیاس استثنایی به صورت $((p \Rightarrow q) \wedge p) \Rightarrow q$ نوشته می‌شود.

قیاس مغالطه

۱ مقدمه: $p \Rightarrow q$

استدلال گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ به شکل ۲ مقدمه: q را قیاس مغالطه می‌گوییم. در مقدمه ۱، گزاره شرطی، در مقدمه ۲، تالی گزاره شرطی یعنی q و در $\therefore p$.

نتیجه، مقدمه گزاره شرطی یعنی p آمده است. این استدلال بر اساس روش نادرستی عمل می‌کند و منجر به نتیجه‌گیری نادرست می‌شود. گزاره ترکیبی قیاس مغالطه به صورت $((p \Rightarrow q) \wedge q) \Rightarrow p$ نوشته می‌شود.

در مقدمه ۱ گزاره شرطی آمده که داریم: مقدم: امشب شب چهاردهم ماه باشد. تالی: ماه کامل است.

در مقدمه ۲، مقدم شرط آمده است. بنابراین استدلال داده‌شده از نوع استثنایی است که با روش درستی استدلال می‌کند و چون مقدمه ۱ آن درست است، کل استدلال درست می‌باشد.

۱۳- گزاره ترکیبی مغالطه در کدام گزینه به درستی آمده است؟

(۲) $((p \Rightarrow q) \vee p) \Rightarrow q$

(۱) $((p \Rightarrow q) \wedge p) \Rightarrow q$

(۴) $((p \Rightarrow q) \vee q) \Rightarrow p$

(۳) $((p \Rightarrow q) \wedge q) \Rightarrow p$

(آسان - مفهومی - سریع ۵) - صفحه ۱۴ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۳

مغالطه تأیید تالی

۱ مقدمه: $p \Rightarrow q$

استدلال گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ به شکل ۲ مقدمه: q را قیاس مغالطه می‌گوییم. در مقدمه ۱، گزاره شرطی، در مقدمه ۲، تالی گزاره شرطی یعنی q و در $\therefore p$.

نتیجه، مقدمه گزاره شرطی یعنی p آمده است. این استدلال بر اساس روش نادرستی عمل می‌کند و منجر به نتیجه‌گیری نادرست می‌شود. گزاره ترکیبی قیاس مغالطه به صورت $((p \Rightarrow q) \wedge q) \Rightarrow p$ نوشته می‌شود.

با توجه به درسنامه گزینه ۳ درست است.

۱۴- عکس نقیض گزاره شرطی «اگر X زوج و Y زوج باشند، آن‌گاه $X+Y$ زوج یا XY زوج است.» کدام است؟

(۱) اگر $X+Y$ زوج و XY زوج باشند، آن‌گاه X زوج یا Y زوج است.

(۲) اگر $X+Y$ زوج و XY زوج باشند، آن‌گاه X فرد و Y فرد است.

(۳) اگر $X+Y$ فرد یا XY فرد باشند، آن‌گاه X فرد و Y فرد است.

(۴) اگر $X+Y$ فرد و XY فرد باشند، آن‌گاه X فرد یا Y فرد است.

(دشوار - تحلیلی - استاندارد ۵) - صفحه ۱۶ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

اگر $X+Y$ فرد و XY فرد باشند، آن‌گاه X فرد یا Y فرد است.

دو گزاره $p \Rightarrow q$ و $\sim q \Rightarrow \sim p$ هم‌ارزند.

از طرفی $\sim(p \wedge q) \equiv \sim p \vee \sim q$ و $\sim(p \vee q) \equiv p \wedge \sim q$

گزاره شرطی را به صورت زیر می نویسیم:

$$(X \wedge Y) \Rightarrow (X + Y) \vee XY$$

حال عکس نقیض آن را می نویسیم:

$$\sim (X \wedge Y) \Rightarrow \sim (X + Y) \vee \sim XY$$

که به صورت زیر می نویسیم:

اگر $(X + Y)$ فرد و XY فرد باشند، آن گاه X فرد یا Y فرد است.

••• **یاد** •••

۱۵- در کدام گزینه اشتباه محاسباتی یا خطای استدلال وجود ندارد؟

$$\sqrt{\frac{4x^2 + 8y^2}{z^2}} = \frac{2x + 2\sqrt{2}y}{z} \quad (۲)$$

$$x^2 < y^2 \Rightarrow x < y \quad (۱)$$

$$a < b \Rightarrow ax^2 < bx^2 \quad (۴)$$

$$x^2 + 2x = x^2 + 3 \Rightarrow 2x = 3 \Rightarrow x = \frac{3}{2} \quad (۳)$$

(متوسط - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۱۷ و ۱۸ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

در گزینه (۳) جواب معادله به درستی حل شده است.

بررسی گزینه ها:

۱) اگر $x = 2$ و $y = -3$ آن گاه

$$2^2 < (-3)^2 \xrightarrow{\text{اما}} 2 > -3$$

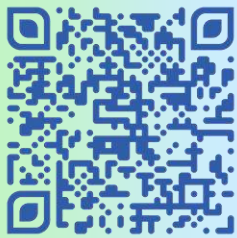
بنابراین گزینه (۱) نادرست است.

۲) محاسبات نادرست است؛ در حالتی که علامت جمع در صورت کسر داریم، نمی توان از هر جمله جداگانه جذر گرفت.

۳) می توان x^2 را از طرفین ساده کرد و سپس معادله درجه اول را حل کرد، بنابراین $x = \frac{3}{2}$ به درستی محاسبه شده است.

۴) اگر $x = 0$ باشد، آن گاه $ax^2 = bx^2$ ، پس گزینه (۴) نادرست است.

••• **یاد** •••

برای دیدن پاسخ‌نامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخ‌نامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخ‌نامه ویدئویی آزمون

تاریخ ادبیات فارسی در قرن‌های هفتم، هشتم و نهم / پایه‌های آوایی / تشبیه و کارگاه تحلیل فصل /
سبک عراقی
صفحه‌های ۱۰ تا ۴۱

بودجه‌بندی
این آزمون

این مبحث حدوداً ۸ تست از ۳۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

- ۱۶- در کدام یک از گزینه‌های زیر همه آثار ذکر شده از آثار منظوم سبک عراقی‌اند؟
- ۱) بوستان سعدی، عشاق‌نامه، مرصادالعباد من المبدأ الی المعاد، جمشید و خورشید
 - ۲) موش و گربه، صدپند، رساله دلگشا، تحفة الاحرار
 - ۳) لمعات، گلستان سعدی، مکاتیب، جامع‌التواریخ
 - ۴) تحفة الاحرار، موش و گربه، عشاق‌نامه، بوستان سعدی

(دشوار - خط به خط - سریع ۶ - صفحه ۱۸ - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ «مرصادالعباد من المبدأ الی المعاد» منشور است.
- ۲ «رساله دلگشا» منشور است.
- ۳ «گلستان سعدی» و «جامع‌التواریخ» منشور هستند.

۱۷- کدام گزینه اتفاقات و حوادث قرن نهم را به ترتیب روایت می‌کند؟

- ۱) حمله تیمور گورکانی - از بین رفتن بزرگانی مثل نجم‌الدین کبری - نگاشته شدن قرآن و شاهنامه فردوسی به خط خوش به دستور بایسنقر میرزا
- ۲) حمله تیمور گورکانی - گسترش هنرهای مثل معماری و تذهیب - انتخاب هرات به عنوان مرکز فرماندهی توسط شاهرخ
- ۳) حمله مغولان به نواحی مرزی ایران - تألیف کتاب تاریخ جهانگشا - منجر شدن بی‌اعتقادی برخی از ایلخانان مغول و بی‌تعصبی برخی دیگر به فرصتی برای ابراز عقیده صاحبان مذاهب مختلف
- ۴) ظهور شاعری که با تلفیق عشق و عرفان غزل فارسی را به کمال رسانید - تألیف کتاب تاریخ گزیده - رونق ادبیات سطحی و تقلیدی

(دشوار - ترکیبی - سریع ۶ - صفحه ۱۸ - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

تمام موارد ذکر شده در گزینه «۲» با همین ترتیب در قرن نهم رخ داده‌اند.

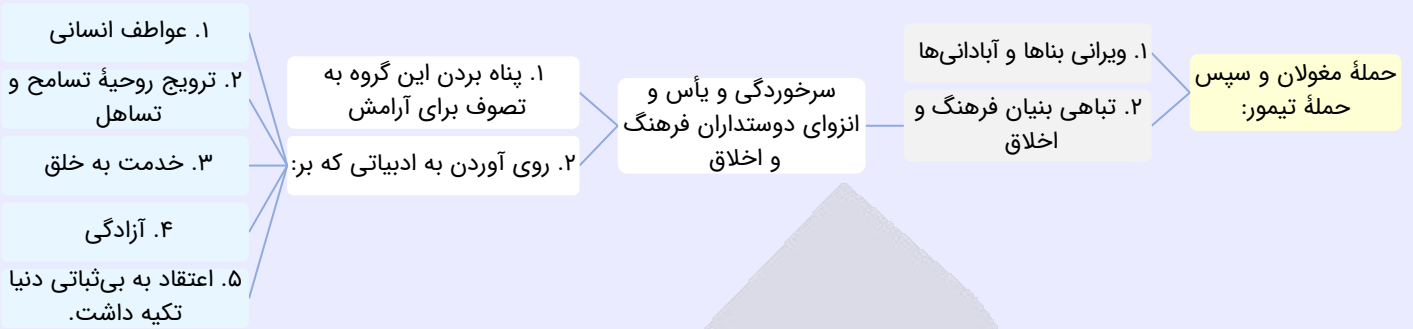
بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ «از بین رفتن بزرگانی همچون نجم‌الدین کبری» از جمله وقایع قرن هفتم بود.
- ۳ «حمله مغولان به نواحی مرزی ایران» و «تألیف کتاب تاریخ جهانگشا» هر دو در قرن هفتم رخ دادند و «فرصت ابراز عقیده برای صاحبان مذاهب مختلف» در قرن هشتم ایجاد شد.
- ۴ منظور از «شاعری که با تلفیق عشق و عرفان غزل فارسی را به کمال رسانید» حافظ است که در قرن هشتم ظهور کرد. همچنین «کتاب تاریخ گزیده» در قرن هشتم تألیف شد. تنها «رونق ادبیات سطحی و تقلیدی» از اتفاقات قرن نهم است.

قرن هفتم: حمله مغول چه اثراتی داشت؟

- حمله مغولان در ۶۱۶ ه.ق. - تسلط تدریجی بر ایران - آسیب‌های عمده به نظام اقتصادی، کشاورزی و فرهنگی ایران:
۱. ویران شدن خراسان (کانون فرهنگی ایران)
 ۲. از بین رفتن مدارس
 ۳. کشته شدن بزرگانی چون نجم‌الدین کبری، فریدالدین عطار نیشابوری و کمال‌الدین اسماعیل

تصوف چگونه رایج شد؟

تأثیر وقایع تاریخی این دوره بر زبان فارسی چه بود؟

برچیده شدن حکومت المستعصم بالله (آخرین خلیفه عباسی) در اواخر دوره مغول ← از رواج افتادن زبان عربی (زبان رسمی و رایج آن دوره) ← رونق زبان فارسی (زبان توده مردم)

چرا سبک این دوره را «عراقی» نامیده‌اند؟

- انتقال کانون‌های فرهنگی از خراسان به عراق عجم
- نکته:** اولین نشانه‌های تغییر سبک: زمان سلجوقیان که هنوز خراسان ویران نشده بود.
- شاعران و نویسندگان این دوره اغلب از اهالی عراق عجم (اصفهان، همدان، ری، اراک کنونی و...) بودند.

تأثیرات مثبت و منفی حمله مغول بر ادبیات فارسی چه بود؟

تأثیر منفی:

کشته یا متواری شدن دانشمندان و ادیبان + نبود دربارهای ادب‌دوست و خاندان‌های فرهنگ‌پرور ← سستی و نابسامانی زبان و ادبیات فارسی

تأثیر مثبت:

انتقال قدرت از خراسان به مرکز ایران ← رواج زبان و ادبیات فارسی در عراق عجم ← ۱. تولید آثار ارزشمند در ری، فارس، همدان و اطراف آن‌ها ۲. ایجاد زمینه‌های تغییر سبک ۳. پدید آمدن قالب‌های جدید در شعر و نثر

قرن هشتم

رویکرد مذهبی ایلخانان مغول چه بود؟

بی‌اعتقادی برخی از ایلخانان مغول + بی‌تعصبی برخی دیگر از آن‌ها نسبت به مذاهب رایج ← ایجاد فرصت ابراز عقیده برای صاحبان مذاهب مختلف

وضعیت زبان فارسی در این دوره چگونه بود؟

- وسعت عرصه بالندگی زبان فارسی (از شبه‌قاره هند تا آسیای صغیر)
- مرکز ادبی این عصر: عراق عجم و مخصوصاً شیراز

تأثیر وضعیت سیاسی این دوره بر ادبیات چه بود؟

از بین رفتن دربارهای ادب‌دوست ایرانی تبار ← ۱. از رونق افتادن قصیده‌سرایی ۲. سستی زبان شعر جز در سروده‌های شاعران شاخص (حافظ و خواجه)

قرن نهم

حمله تیمور گورکانی چه اثراتی داشت؟

- نابودی ابنیه فرهنگی، ادبی و اجتماعی کشور
- از بین رفتن هرچه پس از حمله مغول سالم مانده بود (مثل فارس) یا در زمان ایلخانان مغول تجدید حیات یافته بود.

وضعیت فرهنگی در زمان تیموریان چگونه بود؟

شاهرخ و بایسنقر میرزا چه اثراتی بر وضعیت فرهنگی ایران داشتند؟

شاهرخ (پسر تیمور)

- مرکز فرمانروایی: هرات
- حمایت از خوش‌نویسان، نقاشان و شاعران

بایسنقر میرزا (پسر شاهرخ)

- هنرمند و هنردوست
- نگارش و تصویرآرایی نسخه‌های قرآن و شاهنامه در زمان او

۱۸- با توجه به قلمرو فکری شعر سبک عراقی، کدام گزینه در این سبک سروده نشده است؟

- (۱) به دریایی درافتادم که پایانش نمی‌بینم
 (۲) خرد با عشق می‌کوشد که وی را در کمند آرد
 (۳) خرد تیره و مرد روش‌نروان
 (۴) که با شکستن پیمان و برگرفتن دل
- به دردی مبتلا گشتم که درمانش نمی‌بینم
 ولیکن بر نمی‌آید ضعیفی با توانایی
 نباشد همی شادمان یک زمان
 هنوز دیده به دیدارت آرزومند است

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۳۸ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۳

بیت گزینه سوم، یعنی «اگر اثری از خرد در انسان روشن‌روان که نیروی اندیشیدن دارد، نباشد و نتواند اندیشه‌اش را به کار گیرد، یک لحظه هم شادی حقیقی را تجربه نخواهد کرد». شاعر در این بیت خرد را می‌ستاید و این از ویژگی‌های فکری سبک خراسانی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) شاعر معتقد است که عشق همچون دردی است که درمان ندارد. ← ستایش عشق و توجه به آن
 ۲) شاعر معتقد است که در دعوای عشق و عقل، عقل ضعیف و عشق تواناست. ← برتری عشق بر عقل
 ۴) شاعر می‌گوید با وجود پیمان‌شکنی معشوق و دل‌بریدنش از عاشق، هنوز عاشق آرزومند دیدار اوست. ← انتظار یار و فراق

چهارچوب فارسی قدیم (سبک خراسانی) با مختصات جدید - مهم‌ترین ویژگی: در هم آمیختن مختصات نو و کهن

زبانی

- جایگزینی لغات فارسی اصیل با لغات عربی
- جایگزینی صورت‌های جدیدتر حروف و پیشوندها
 - «می» به جای «همی»
 - «در» به جای «اندر»

کاهش کاربردهای کهن الفاظ

- ایدون
- ایدر
- ابا
- ابر
- «مر» در کنار مفعول جمله

ادبی

- افزایش کاربرد غزل
 - تشبیت جایگاه «تخلص» در انتهای آن
- توجه به علوم ادبی
 - بیان
 - بدیع
- خروج شعر از دربار
 - از رونق افتادن قصیده
 - رواج غزل عارفانه و عاشقانه

فکری

- متعالی شدن جایگاه معشوق
 - گاه با معبود یکی می‌شود.
- رواج تصوف
 - بی‌اعتباری دنیا
 - اعتقاد به قضا و قدر
- پرهیز از زهد ریایی
- صفا و پلایش درون
- برتری عشق بر عقل

ویژگی‌های شعر سبک عراقی

۱۹- توضیحات کدام گزینه به ترتیب در مورد قلمرو زبانی و فکری شعر سبک عراقی درست و نادرست است؟

- ۱) چهارچوب زبان همان چهارچوب سبک خراسانی است. - بازتاب اندک علوم در شعر از ویژگی‌های این دوره می‌باشد.
- ۲) به‌کارگیری کلماتی مثل «اشتر» - فراق از جمله مضامین شعری این سبک می‌باشد.
- ۳) مهم‌ترین ویژگی این دوره، درهم‌آمیختگی مختصات نو و کهن است که فقط در شعر کوتاه دیده می‌شود. - معشوق در این دوره زمینی است.
- ۴) می‌جای همی و در جای اندر را گرفت - توجه به پالایش درون و بی‌اعتباری دنیا از اندیشه‌های شعری این دوره هستند.

(متوسط - ترکیبی - سریع) - صفحه ۳۶ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۱

چهارچوب زبان سبک عراقی همان چهارچوب سبک خراسانی است. در دوره خراسانی علوم بازتاب اندکی در شعر داشتند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) به‌کارگیری کلمات کهن مثل «اشتر» مختص سبک خراسانی است؛ بنابراین بخش اول نادرست است. فراق از جمله مضامین شعری سبک عراقی هست؛ بنابراین بخش دوم این گزینه صحیح است.
- ۲) مهم‌ترین ویژگی این دوره در قلمرو زبانی گاهی در یک شعر کوتاه نیز در کنار هم دیده می‌شود؛ بنابراین بخش اول این گزینه نادرست است. معشوق در این دوره متعالی و آسمانی است؛ بنابراین بخش دوم نیز نادرست است.
- ۳) هر دو بخش پاسخ درست است.

۲۰- کدام گزینه درست است؟

- ۱) نثر فنی کم‌کم در قرن هشتم ضعیف می‌شود و در قرن نهم با سیطره تیموریان بر ایران از بین می‌رود.
- ۲) در قرن هفتم و هشتم، ملاحسین واعظ کاشفی «کلیله و دمنه» را به زبان ساده بازنویسی کرد و آن را «انوار سهیلی» نامید.
- ۳) از کلمات دخیل ترکی در زبان فارسی که همچنان استعمال دارند، می‌توان به «ارتش» و «هجوم» اشاره کرد.
- ۴) در قرن هفتم و هشتم مدعیان عرفان با مغولان کنار آمده بودند و کتاب‌های عرفانی مهمی به نثر نوشته شد.

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۳۹ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) نثر فنی در قرن هفتم ضعیف شد و در قرن هشتم با سیطره تیموریان بر ایران از بین رفت.
- ۲) از نمونه کلمات دخیل ترکی در فارسی که همچنان استعمال دارند می‌توان به این موارد اشاره کرد: یورش (هجوم)، قشون (ارتش)، بیلاق (سردسیر)، قشلاق (گرمسیر)
- ۳) در این دوره کتاب عرفانی مهمی نوشته نشد.

۲۱- کدام بیت در سبک عراقی سروده شده است؟

- ۱) هر آن کس که او راه یزدان بجست
 - ۲) چون ابر به نوروز رخ لاله بشست
 - ۳) از اویسی به هردو سرای آرجمند
 - ۴) راه عشق از روی عقل از بهر آن بس مشکل است
- به آب خرد جان تیهره بشست
برخیز و به جام باده کن عزم درست
گسسته‌خرد پای دارد به بند
کان نه راه صورت و پای ست کان راه دل است

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۳۷ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۴

در این بیت شاعر معتقد است که «عشق به‌سادگی قابل درک نیست و عقل نمی‌تواند به‌تنهایی آن را بشناسد». این مضمون (برتری عشق بر عقل) از مضامین سبک عراقی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) هر کس به دنبال راه خدا برود، با خرد و دانش خود می‌تواند روح تاریک خود را شست‌وشو دهد. توجه به عقل و خردورزی از ویژگی‌های سبک خراسانی است.
- ۲) توضیحات طبیعی و حسی از ویژگی‌های سبک خراسانی است.
- ۳) به واسطه خرد در هر دو جهان ارجمند خواهی شد. کسی که خرد نداشته باشد گرفتار است. این بیت در ستایش خرد است و این از ویژگی‌های سبک خراسانی است.

۲۲- چند مورد از موارد زیر از ویژگی‌های فکری شعر سبک عراقی است؟

«ستایش عقل - وصال - باور به قضا و قدر - آسمانی بودن معشوق - ذهن‌گرایی - بازتاب اندک علوم در شعر»

(۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴) پنج

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۳۸ - ۱۱۰۴

از ویژگی‌های فکری شعر سبک عراقی می‌توان به باور به قضا و قدر، آسمانی بودن معشوق و ذهن‌گرایی اشاره کرد. ستایش عقل و خرد، وصال و بازتاب اندک علوم در شعر از ویژگی‌های فکری شعر سبک خراسانی به شمار می‌آیند.

۲۲- در کدام بیت تعداد تشبیه متفاوت است؟

- ۱) به بالا به کردار آزاده سرو
 ۲) ز سر تا به پایش به کردار عاج
 ۳) بر آن سفت سیمینش مشکین کمند (سفت: کتف)
 ۴) دو چشمش چو دو نرگس قیرگون
- به رخ چون بهار و به رفتن تذرو
 به رخ چون بهشت و به بالا چو ساج (ساج: نوعی درخت)
 سرش گشته چون حلقه پای‌بند
 لبانش چو بسد رخانش چو خون (بسد: مرجان دریایی)

پاسخ: گزینه ۴ (دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۳۰ - ۱۱۰۳

در این بیت ۴ تشبیه وجود دارد:

۱. مشبه: چشم، مشبه‌به: نرگس، ادات تشبیه: چو
 ۲. مشبه: نرگس، مشبه‌به: قیر، ادات تشبیه: گون
 ۳. مشبه: لب، مشبه‌به: بسد، ادات تشبیه: چو
 ۴. مشبه: رخ (گونه)، مشبه‌به: خون، ادات تشبیه: چو

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) مشبه: بالای (قامت) معشوق، مشبه‌به: سرو، ادات تشبیه: به کردار
 ۲) مشبه: رخ معشوق، مشبه‌به: بهار، ادات تشبیه: چون
 ۳) مشبه: راه رفتن معشوق، مشبه‌به: تذرو (تشبیه بلیغ اسنادی)
 ۱) مشبه: سر تا پای معشوق (تمام وجود معشوق)، مشبه‌به: عاج، ادات تشبیه: به کردار
 ۲) مشبه: رخ، مشبه‌به: بهشت، ادات تشبیه: چون
 ۳) مشبه: سر، مشبه‌به: حلقه پای‌بند، ادات تشبیه: چون
 ۱) مشبه: سفت، مشبه‌به: سیم
 ۲) مشبه: کمند (استعاره از زلف)، مشبه‌به: مشک
 ۳) مشبه: بالا (قامت)، مشبه‌به: ساج، ادات تشبیه: چو

راهنمای مسیرت: شمارش تشبیه‌ها

برای شمارش تشبیه‌ها به چند نکته توجه داشته باشید:

- ادات تشبیه را بیابید.
- ترکیب‌های اضافی را بررسی کنید و ببینید تشبیه دارند یا نه.
- جملات اسنادی را بررسی کنید و ببینید تشبیه دارند یا نه.

۲۴- در کدام بیت ادات تشبیه وجود ندارد؟

یکی طوق زریں زبرج‌دنگار
همش زیب و هم فرّ شاهنشاهی
برافروخت و گلنارگون کرد روی
سیمرغوش ز ناکس و کس گم کن آشیان

۱) یکی تاج با گوهر شاهوار
۲) که مردی است برسان سرو سهی
۳) چو بشنید رودابه آن گفت و گوی
۴) دانی چه کن؟ ز ناخوش و خوش کم کن آرزو

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - خط به خط - سریع) - صفحه ۲۸ - ۱۱۰۳

پسوند «وار» در این بیت ادات تشبیه نیست؛ «گوهر شاهوار» یعنی «گوهر شاهانه و ارزشمند».

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) مشبه: مرد، مشبه‌به: سرو، ادات تشبیه: برسان

۳) مشبه: روی، مشبه‌به: گلنار، ادات تشبیه: گون

۴) مشبه: مخاطب بیت، مشبه‌به: سیمرغ، ادات تشبیه: وش

نکته: ادات تشبیه

ادات تشبیه الفاظی‌اند که بیانگر شباهت بین مشبه و مشبه‌به باشند. الفاظ زیادی هستند که می‌توانند ادات تشبیه واقع شوند؛ اما در یک دسته‌بندی کلی می‌توان آن‌ها را چنین ارائه کرد:

ادات تشبیهی که در جمله می‌آیند:

- چون، چو (حرف اضافه)
- همچون، همچو
- مانند، همانند
- مثل
- به‌سان، برسان
- به‌کردار
- به‌شکل
- گویی

ادات تشبیهی که به مشبه‌به متصل می‌شوند و کلمه مشتق یا مرکب می‌سازند:

- گون
- وار
- سان، سا
- وش، فش
- مانند
- شکل، رنگ، سرشت، صفت و...

ادات تشبیهی که فعل واقع می‌شود:

- افعالی که با مصدر «مانستن» یا «ماندن» ساخته می‌شوند و با حرف اضافه «به» به کار می‌روند (گاهی هم «را» به‌جای «به» می‌آید).

سوتی‌های پرتکرار: «وار» و «چون»

«وار» و «چون» هردو از مشهورترین ادات تشبیه هستند، اما تنها ادات تشبیه نیستند. باید با کاربردهای مختلف این دو لفظ آشنا شوید. «چون» و «چو» اگر به‌عنوان حرف ربط و در معنای «وقتی که» به کار روند ادات تشبیه نیستند؛ اما اگر به‌عنوان حرف اضافه و در معنای «مانند» به کار روند، ادات تشبیه‌اند.

«وار» می‌تواند پسوند نسبت باشد (در «شاهوار»)، می‌تواند معنای «بار» بدهد (در «شتروار» (= به اندازه بار شتر) و «خروار» (= به اندازه بار خر)، می‌تواند هم ادات تشبیه باشد.

دقت کنید که «وار» اغلب کاربرد ادات تشبیه دارد، اما «چون» و «چو» چنین نیستند و باید درباره آن‌ها دقت بیشتری به خرج داد.

- ۲۵- در ابیات کدام گزینه به ترتیب «تشبیه فشرده» و «تشبیه گسترده» به کار رفته است؟
- الف: تا خار غم عشق تو در پای دلم شد
ب: بی‌ساقی آن آب آتش‌مثال
ج: اینان که به دیدار تو در رقص می‌آیند
د: چون شمع نکورویی در رهگذر باد است
- (۱) «د» - «الف» (۲) «د» - «ب» (۳) «ج» - «الف» (۴) «ج» - «ب»

(آسان - خط به خط - سریع ۶ - صفحه ۳۰ - ۱۱۰۳)

پاسخ: گزینه ۲

تشبیه فشرده دارد؛ زیرا واژه «چون» ادات تشبیه نیست و در معنای «وقتی که» به کار رفته است. «شمع نکورویی» در این بیت تشبیه اضافی است.

تشبیه گسترده دارد: مشبه: آب مشبه‌به: آتش ادات تشبیه: مثال

بررسی سایر موارد:

الف) دو تشبیه فشرده به کار رفته است: ۱- خار غم عشق (فشرده اضافی) ۲- گل‌های چمن خار است. (فشرده اسنادی)

ج) واژه «چون» در معنای «وقتی که» آمده و ادات تشبیه نیست و بیت تشبیه‌ی ندارد.

- ۲۶- تعداد تشبیه در کدام ابیات یکسان است؟
- الف: باش کشتیبان در این بحر صفا
ب: رخانش چو گلنار و لب ناردان
ج: از نسیم انس بی‌بهره است سروستان دل
د: به ابروان چو هلالی به گیسوان چو کمند
ه: هست یاقوت تو چون گفته خواجه شیرین
- (۱) «الف»، «ب»، «ه» (۲) «ج»، «ه»، «ب» (۳) «الف»، «ج»، «د» (۴) «د»، «ج»، «ه»
- که تو نوح ثانی‌ای ای مصطفی
ز سیمین‌برش رسیده دو ناروان
وز ترنج عافیت خالی است نخلستان جان
لبانت تازه عقیق و رخانت تازه پرند
مهر رخسار تو چون محنت او روزفزون

(دشوار - خط به خط - زمانبر ۶ - صفحه ۳۰ - ۱۱۰۳)

پاسخ: گزینه ۱

الف) ۱. مشبه: مخاطب، مشبه‌به: کشتیبان (تشبیه بلیغ اسنادی) ۲. مشبه: صفا، مشبه‌به: بحر (تشبیه اضافی)

۳. مشبه: مخاطب، مشبه‌به: نوح (تشبیه بلیغ اسنادی)

پ) ۱. مشبه: رخ، مشبه‌به: گلنار، ادات تشبیه: چو ۲. مشبه: لب، مشبه‌به: ناردان (تشبیه بلیغ اسنادی)

۳. مشبه: بر (سینه)، مشبه‌به: سیم (نقره)

ه) ۱. مشبه: یاقوت (استعاره از لب)، مشبه‌به: گفته خواجه، ادات تشبیه: چون، وجه‌شبه: شیرینی

۲. مشبه: رخسار، مشبه‌به: مهر (خورشید) ۳. مشبه: مهر رخسار، مشبه‌به: محنت، ادات تشبیه: چون، وجه‌شبه: روزافزونی

بررسی سایر موارد:

ج) ۱. مشبه: انس، مشبه‌به: نسیم (تشبیه اضافی) ۲. مشبه: دل، مشبه‌به: سروستان (تشبیه اضافی)

۳. مشبه: عافیت، مشبه‌به: ترنج (تشبیه اضافی) ۴. مشبه: جان، مشبه‌به: نخلستان (تشبیه اضافی)

د) ۱. مشبه: ابرو، مشبه‌به: هلال، ادات تشبیه: چو ۲. مشبه: گیسوان، مشبه‌به: کمند، ادات تشبیه: چو

۳. مشبه: لبان تو، مشبه‌به: عقیق (تشبیه بلیغ اسنادی) ۴. مشبه: رخ (گونه)، مشبه‌به: پرند (تشبیه بلیغ اسنادی)

۲۷- در کدام بیت تعداد تشبیه‌های گسترده بیشتر است؟

ز حسرت آن قدر گرییم که در خون افکنم خود را
عجب آراسته از خانه برون آمده‌ای
چو شیرآسا تو بخرامی به میدان
وین زبان چون ناودان باران از اینجا نازل است

۱) چو شب در فکر آن لب‌های می‌گون افکنم خود را
۲) بال لب لعل و خط غالیه‌گون آمده‌ای
۳) شود بدخواه چون روباه بد دل
۴) دل مثال ابر آمد سینه‌ها چون بام‌ها

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۲۹ - ۱۱۰۳

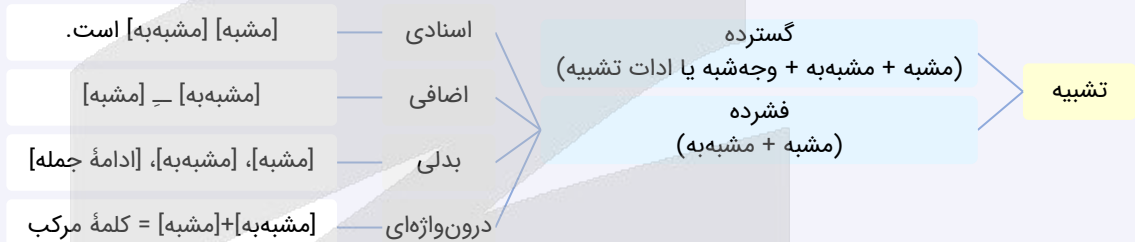
پاسخ: گزینه ۴

۱. مشبه: دل، مشبه‌به: ابر، ادات تشبیه: مثال
۲. مشبه: سینه، مشبه‌به: بام، ادات تشبیه: چون
۳. مشبه: زبان، مشبه‌به: ناودان، ادات تشبیه: چون
تمام تشبیه‌های مذکور ادات تشبیه دارند؛ بنابراین این بیت سه تشبیه گسترده دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱. مشبه: لب، مشبه‌به: می، ادات تشبیه: گون ← یک تشبیه گسترده
واژه «چو» در مصراع اول معنای «وقتی که» می‌دهد و ادات تشبیه نیست.
۲. مشبه: خط، مشبه‌به: غالیه، ادات تشبیه: گون ← یک تشبیه گسترده
۱. مشبه: لب، مشبه‌به: لعل (تشبیه اضافی)
۲. مشبه: تو (محدوف)، مشبه‌به: شیر، ادات تشبیه: آسا ← دو تشبیه گسترده
۱. مشبه: بدخواه، مشبه‌به: روباه، ادات تشبیه: چون

مروری کوتاه بر انواع تشبیه

۲۸- در همه ابیات وجه‌شبه آمده است، به جز:

در زمستان، پیکر عریان دهقان است و بس
چون گوی فکنده شهسواران را
گفت کاین دلشده را بین که چه کوتاه‌نظر است
با خار و سنگ چیست چاره

۱) آنکه لرزد همچو مرغ نیم‌بسمل صبح و شام
۲) چوگان محبت تو در میدان
۳) گفتمش قد بلندت به صنوبر ماند
۴) ای گشته دلت چو سنگ خار

(متوسط - خط به خط - سریع) - صفحه ۲۸ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۴

در این بیت یک تشبیه گسترده وجود دارد: دل (مشبه) سنگ خارا (مشبه‌به) چو (ادات تشبیه)
وجه شبه (سخت بودن) محذوف است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱. مشبه: پیکر، مشبه‌به: مرغ نیم‌بسمل، ادات تشبیه: همچو، وجه‌شبه: لرزیدن
۲. مشبه: شهسواران، مشبه‌به: گوی، وجه‌شبه: افکنده شدن
۱. مشبه: محبت، مشبه‌به: چوگان (تشبیه اضافی)
۱. مشبه: قد، مشبه‌به: صنوبر، وجه‌شبه: بلندی

مشاوره نهایی: یافتن وجه‌شبه

برای یافتن وجه‌شبه کافی است مشبه و مشبه‌به را بیابید و سپس از خود بپرسید که مشبه چه شباهتی به مشبه‌به دارد؟ اگر پاسخ این سؤال در بیت آمده بود، وجه‌شبه در بیت وجود دارد.

۲۹- در کدام گزینه همهٔ ارکان تشبیه وجود دارد؟

- (۱) سپر فکند فلک پیش تیر آهم و باز
 (۲) طوطی عقل در هوس شکر لب
 (۳) هر آن که روی چو ماهت به چشم بد بیند
 (۴) پیاله در کف ساقی چو خورشید

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۲۸ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۲

۱. مشبه: عقل، مشبه‌به: طوطی (تشبیه اضافی)
 ۲. مشبه: لب، مشبه‌به: شکر (تشبیه اضافی)
 ۳. مشبه: طوطی، مشبه‌به: مگس، ادات تشبیه: چو، وجه‌شبه: دست بر سر زدن

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱. مشبه: آه، مشبه‌به: تیر (تشبیه اضافی)
 ۲. مشبه: نگاه، مشبه‌به: تیر (تشبیه اضافی)
 ۳. مشبه: شاعر، مشبه‌به: سپر، ادات تشبیه: همچون
 هیچ‌یک از تشبیه‌های بیت وجه‌شبه ندارد.
 ۳. مشبه: روی، مشبه‌به: ماه، ادات تشبیه: چو
 هیچ‌یک از تشبیه‌های بیت وجه‌شبه ندارد.
 ۴. مشبه: پیاله، مشبه‌به: خورشید، ادات تشبیه: چو
 هیچ‌یک از تشبیه‌های بیت وجه‌شبه ندارد.
 ۲. مشبه: دل، مشبه‌به: کبوتر، ادات تشبیه: چون

۳۰- با توجه به وزن، پایه‌های آوایی اول و هشتم بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

- «..... از تو دل برداشتن ای غم که تو
 (۱) نتوانم - می‌کنی (۲) نمی‌توانم - کرده‌ای
 ترک عالم از برای خاطر ما
 (۳) می‌توانم - کرده بودی (۴) چون توانم - کرده‌ای»

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۲۰ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

در گزینه‌های «۱» و «۲»، کاملاً واضح است که واژه‌های اول باعث بر هم خوردن وزن و آهنگ بیت می‌شوند. در گزینه «۳»، واژه دوم نمی‌تواند وزن را کامل کند؛ زیرا با توجه به وزن بیت، رکن آخر باید سه هجا داشته باشد.

تقطیع هجایی و مرزبندی پایه‌های آوایی این بیت به صورت زیر است:

چون	تَ	وا	نَم	آز	تُ	دِل	بَر	دا	ش	تَن	ای	غَم	ک	تُ
-	U	-	-	U	-	-	-	-	U	-	-	-	U	-
تَر	ک	عا	لَم	آز	بَ	را	ی	خا	ط	ر	ما	کَر	د	ای
-	U	-	-	U	-	-	-	-	U	-	-	-	U	-

میانبر

ساده‌ترین راه برای پاسخ دادن به سؤالات این‌چنینی رجوع به شهود موسیقایی است؛ یعنی این‌که کلمات را در جای خالی قرار بدهید و ببینید کدام کلمه بیت را آهنگین می‌کند، اما برای اطمینان حتماً بیت را تقطیع کنید.

راهنمای مسیرت

برای پاسخ دادن به چنین سؤالاتی ابتدا علامت‌های هجایی که موجودند را زیر هم بنویسید:

_ U _ _ _ U _ _ _ U _

_ _ U _ _ U _ _ _ U _

حال بخش‌هایی را که هم‌پوشانی دارند مشخص کنید:

_ U _ _ _ U _ _ _ U _

_ _ U _ _ U _ _ _ U _

حال می‌توان فهمید که در جای خالی مصراع اول باید کلمه‌ای معادل «_ U _» قرار داد و در جای خالی مصراع دوم کلمه‌ای معادل «_ U _».

۳۱- بر اساس الگوی هجایی پایه‌های آوایی، جای خالی بیت زیر با کدام گزینه کامل می‌شود؟

«زندگانی صرف کردن در طلب حیفی نباشد»
 «گر دری خواهد گشودن سهل باشد.....»

(۱) _ _ U _ (۲) _ _ U _ (۳) _ U _ _ (۴) _ U _

(آسان - ترکیبی - سریع) (صفحه ۲۰ - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی پاسخ سؤال:

زِنِ دِ گَا نِی	صَرَفِ کَر دَن	دَر طَلَبِ حِی	فِی نَ بَا شَد
- U -	- U -	- U -	- U -
گَر دَرِی خَا	هَد گُ شو دَن	سَه ل بَا شَد	اِن تِ ظَا رِی
- U -	- U -	- U -	- U -

۳۲- به ترتیب واژگان کدام گزینه با واژه‌های «شکایت - چراغانی - ستارگان - بیابان» هم‌وزن‌اند؟

(۱) رها کن - نمی‌خوانم - ساده‌ترین - هیاهو
 (۲) هیاهو - دامن‌کشان - نیامدی - می‌شناسم
 (۳) کبوتر - غمی دیگر - مزاحمت - انسانی
 (۴) خدایا - صدایم کن - سلامتی - رها کن

(آسان - ترکیبی - سریع) (صفحه ۲۰ - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی پاسخ سؤال:

واژه‌های سؤال	شِ کَا یَت	چِ رَا غَا نِی	سِ تَا رِ گَان	بِ یَا بَان
علامت هجایی	- U -	- U -	- U -	- U -
واژه‌های گزینه چهار	خُ دَا یَا	صِ دَا یِم کُن	سَ لَا مَ تِی	رَ هَا کُن

میانبر: حذف گزینه

روش «حذف گزینه» بهترین روش برای پاسخ دادن به سؤالات چندپاسخی است. مثلاً در این دسته از سؤالات هجاهای اول کلمات را با هم قیاس می‌کنیم. هجای اول «شکایت» با همه کلمات اول گزینه‌ها یکسان است. هجای اول «چراغانی» و «دامن‌کشان» متفاوت است؛ پس گزینه «۲» حذف می‌شود. هجای اول «ستارگان» نیز با «ساده‌ترین» متفاوت است؛ پس گزینه «۱» حذف می‌شود. هجای اول «بیابان» هم با «انسانی» متفاوت است؛ پس گزینه «۳» حذف می‌شود. گزینه «۴» باقی می‌ماند که پاسخ صحیح است.

۳۳- تعداد پایه‌های آوایی کدام بیت با بیت زیر یکسان نیست؟

«گرت پروای غمگینان نخواهد بود و مسکینان»
 (۱) غنیمت دان اگر روزی به شادی دررسی ای دل
 (۲) شمع را باید از این خانه به در بردن و کشتن
 (۳) انصاف ده تا چون شکیبایی کند
 (۴) به محشر گر سر خجلت برآرم از کفن، گویم

نایستی نمود اول به ما آن روی زیبا را»
 پس از چندین تحمل‌ها که زیر بار غم کردی
 تا به همسایه نگوید که تو در خانه مایی
 بی‌چون تو دلبر همچو من دل‌داده‌ای
 که یا رب داغ هجران دیده‌ام، دیگر مسوزانم

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) (صفحه ۲۰ - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۳

تعبیر

بیت صورت سؤال و تمام گزینه‌ها به استثنای بیت گزینه «۳» از چهار پایه آوایی چهارهجایی تشکیل شده است؛ بیت گزینه «۳» از سه پایه آوایی تشکیل شده است.

تقطیع هجایی و مرزبندی پایه‌های آوایی ابیات داده‌شده به صورت زیر است:

بیت صورت سؤال:

گَ رَتِ پَرِ وَا	یِ غَمِ گِی نَان	نَ خَا هَد بُو	دُ مِسِ کِی نَان
- U -	- U -	- U -	- U -
نَ بَا یِس تِی	نِ مَو دَو وَل	بِ مَا اَن رَو	یِ زِی بَا رَا
- U -	- U -	- U -	- U -

گزینه «۳»:

ان	صا	ف	ده	تا	چُن	شَ	کی	با	یی	کُ	نَد
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
بی	چُن	تُ	دِل	بَر	هَم	چُ	مَن	دِل	دا	دِ	ای
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-

بررسی سایر گزینه‌ها:

غ	نی	مَت	دان	اَ	گَر	رو	زی	بِ	شا	دی	دَر	رِ	سی	ای	دِل
-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	-
پَ	سَز	چَن	دین	تَ	حَم	مُل	ها	کِ	زی	رِ	با	رِ	غَم	گَر	دی
-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	-
شَم	ع	را	با	یَ	دَ	زین	خا	نِ	بِ	دَر	بُر	دَ	نُ	کُش	تَن
-	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-
تا	بِ	هَم	سا	یِ	نَ	گو	یَد	کِ	تُ	دَر	خا	نِ	یِ	ما	یی
-	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-
بِ	مَح	شَر	گَر	سَ	رِ	خِج	لَت	بَ	را	رَم	اَز	کَ	فَن	گو	یَم
-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	-
کِ	یا	رَب	دا	غِ	هَج	ران	دی	دِ	اَم	دی	گَر	مَ	سو	زا	نَم
-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	-

نکته: تغییر کمیت

برخی از هجاهای کوتاه، مانند هجای یازدهم مصراع دوم گزینه «۱»، تحت شرایط خاصی می‌توانند بلند تلفظ شوند. قواعد مربوط به تغییر کمیت مصوت‌ها را در سال دوازدهم خواهید آموخت.

۳۴- سومین پایه آوایی کدام مصراع در مقابل آن نادرست آمده است؟

- (۱) زنده‌ام کن که روم باز به قربان سرت (ز به قربان)
 (۲) جهان جایی ندارد گر توانی در دلی جا کن (توانی در)
 (۳) نخل امید به بر می‌رسد اندیشه مدار (رِ سَدَنَدی)
 (۴) نیست یکدم کز دلم غم بگسلد (بگسلد)

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۲۰ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۱

بررسی پایه‌های آوایی:

ز ن د ا م کن | ک ر و م با | ز ب ق ر با | ن س ر ت

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۲) ج هان جایی | ن دا رد گر | ت وانی در | د لی جا کن
 (۳) ن خ ل ا م می | د ب بر می | ر س د ن دی | ش م دار
 (۴) نی ست یک دم | ک ز د ل م غم | ب گ س ل د

۳۵- پایه‌های آوایی بیت زیر در کدام گزینه به درستی مشخص شده است؟

- «بس که ویران بود دیگر جای ویرانی نداشت»
 (۱) بس ک وی را / ن بود دی / گر جای وی / رانی ن داشت
 (۲) بس ک وی را ن / بود دی / گر جای وی را / نی ن داشت
 (۳) بس ک وی را ن / بود دی / گر جای وی را / نی ن داشت
 (۴) بس ک وی را ن / بود دی / گر جای وی را / نی ن داشت
- بارها سیلاب آمد خانه‌ام را دید و رفت»
 بارها سی / لا ب آمد / خان ام را / دی د رفت
 بارها سی / لا با مد / خان ام را / دی د رفت
 بارها سی / لا ب آمد / خان ام را / دی د رفت
 بارها سی / لا ب آمد / خان ام را / دی د رفت

(متوسط - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۲۰ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

در گزینه «۱»، هر چهار رکن مصراع اول اشتباه مرزبندی شده‌اند؛ در گزینه «۲»، رکن دوم مصراع دوم که از سه هجا تشکیل شده، نادرست است. در گزینه «۳»، ارکان سوم و چهارم مصراع دوم نادرست هستند.

پایه‌های آوایی بیت صورت سؤال:

بس ک وی را ن / بود دی / گر جای وی را / نی ن داشت

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ «ران» در این گزینه هجای کشیده در نظر گرفته شده است که غلط است.
 ۲ در «سیلاب آمد» حذف همزه در نظر گرفته شده است؛ در حالی که اینجا حذف همزه نداریم.
 ۳ در این گزینه رکن سوم مصراع دوم سه‌هجایی دانسته شده و رکن آخر آن چهارهجایی، در حالی که باید عکس این اتفاق بیفتد.

نکته

۱. هرگاه بعد از مصوت بلند /ن/ ساکن بیاید مصوت بلند کوتاه فرض می‌شود.
 ۲. در اوزان همسان، تعداد هجاهای پایه‌های آوایی یکسان است و تنها پایه آوایی‌ای که مجاز است یک هجا کمتر داشته باشد، آخرین پایه آوایی است.

۳۶- مفهوم بیت «الهی شعله شوقم فزون ساز / مرا آتش کن و در عالم انداز» در کدام گزینه تکرار شده است؟

- (۱) ز دانش گوهر پاکم برافروز
 (۲) عطا کن جذبه شوق بلندی
 (۳) خرد را چاشنی بخش از کلامم
 (۴) دلم را چشمه نور یقین ساز
- چراغ چشم ادراکم برافروز
 که نه دامی به ره ماند نه بندی
 زبان را چرب و شیرین کن به کامم
 در این تاریکی‌ام باریکین ساز

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۰ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۲

مفهوم مشترک صورت سؤال و گزینه «۲»: طلب سوز عشق و شوق بلندی برای بندگی.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ طلب دانایی و درک حقایق.
 ۳ طلب خردمندی و نیکویی در گفتار.
 ۴ طلب یقین و اطمینان نسبت به خدا و همچنین طلب هدایت شدن از سوی خدا.

۳۷- همه ابیات زیر با هم ارتباط معنایی دارند، به جز:

- (۱) ای شکم خیره به نانی بساز
 (۲) چرا پیش خسرو به خواهش روی
 (۳) دست طمع چو پیش کسان می‌کنی دراز
 (۴) اگر هزار هنر دارد و ندارد مال
- تا نکنی پشت به خدمت دوتا
 چو یک سو نهادی طمع خسروی
 پل بسته‌ای که بگذری از آبروی خویش
 به‌جای هر هنری صد هزار عیب در اوست

(آسان - مفهومی - سریع) - صفحه ۱۶ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۴

مفهوم بیت: علم و فضل بدون ثروت هیچ ارزشی ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) ای شکم سرکش با حداقل‌ها سازگاری کن تا برای خدمت دیگران کمر خم نکنی (تعظیم نکنی).

مفهوم: دعوت به آزادی و داشتن عزت نفس

۲) هرگز برای گدایی نزد شاهان مرو. به یاد داشته باش اگر طمع را کنار بگذاری تو پادشاه خواهی بود.

مفهوم: دعوت به داشتن عزت نفس

۳) دستی که به نشانه طمع و درخواست پیش دیگران دراز می‌کند پللی است که ساخته‌ای تا از آبروی خویش بگذری.

مفهوم: دعوت به آزادی و عزت نفس

۳۸- مضمون عاشقانه بین همه ابیات مشترک است، به جز:

محراب ابروی تو حضور نماز من
هرکه محرابش تو باشی سر ز خلوت برنیارد
تو صنم نمی‌گذاری که مرا نماز باشد
نماز ناروا تا کی گزاری؟

۱) می‌ترسم از خرابی ایمان که می‌برد
۲) هرکه چیزی دوست دارد جان و دل بر وی گمارد
۳) چه نماز باشد آن را که تو در خیال باشی
۴) ز ابرویش چه رو آری به محراب

(متوسط - مفهومی - سریع ۶ - صفحه ۲۱ - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

مفهوم: عاشق واقعی فقط به دنبال معشوق است و به چیز دیگری نمی‌اندیشد. ← ترک تعلقات در راه عشق

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: خیال یار حضور قلب لازم برای نماز را بر هم می‌زند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) شاعر نگران است که ایمانش سست شود؛ زیرا ابروی محراب‌مانند یار حضور نماز او را از بین می‌برد.

۲) برای کسی که تو در خیالش باشی، نمازی وجود ندارد. تو که مانند بت زیبا هستی، نمی‌گذاری که من نماز [صحیحی] بخوانم.

۳) چرا از ابروی یار رو به محراب می‌آوری؟ تا کی می‌خواهی نماز ناروا به جا بیاوری؟

۳۹- مفهوم مقابل تمامی ابیات درست است، به جز:

هرکسی را اصطلاحی داده‌ام (تفاوت موجودات در ذات)
آفرین بر نفس دلکش و لطف سخنش (فخرفروشی)
اول و آخر همه عشق است و بس (عشق تنها حقیقت جهان است)
امروز کسی نیست که بر صد گرید (سرانجام همه مرگ است)

۱) هرکسی را سیرتی بنهاده‌ام
۲) شعر حافظ همه بیت‌الغزل معرفت است
۳) نیست به جز عشق در این پرده کس
۴) دی بر سر مرده‌ای دوصد شیون بود

(آسان - ترکیبی - سریع ۶ - صفحه ۱۳ - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

مفهوم بیت گزینه «۴»: توصیف قتل عام و بسیاری کشتگان

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) این بیت از زبان خداست که می‌گوید «به هرکسی باطن و ذات خاصی داده‌ام که با توجه به استعداد خود با من صحبت کند».

۲) در مصراع دوم فخرفروشی و خودستایی حافظ آشکار است؛ زیرا به خود بابت وجود ارزشمند و سخن زیبایش آفرین می‌گوید.

۳) در عالم هستی فقط عشق وجود دارد و اول و آخر این جهان تماماً عشق است و بس.

- ۴۰- مفاهیم «رهایی‌ناپذیری از عشق، رازداری، وحدت وجود و وصف طلوع خورشید» به ترتیب در کدام ابیات آمده است؟
- الف: به‌کردار چراغ نیم‌مرده
ب: من جان کجا برم ز کمندش که باد صبح
ج: کس نیست در این میان به‌جز یار
د: از آنچه رفت به ما هیچ جای گفتن نیست
- ۱) «ب»، «د»، «ج»، «الف»
۲) «ب»، «ج»، «د»، «الف»
۳) «ج»، «د»، «الف»، «ب»
۴) «ج»، «الف»، «ب»، «د»

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۳۰ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

الف خورشید مثل چراغی کم‌نور بود که هر لحظه به‌واسطهٔ روغن، نورش بیشتر می‌شد.

مفهوم: توصیف طلوع خورشید و آمدن روز

پ از معشوق و زلف او نمی‌توانم دست بکشم. حتی باد صبح که مظهر رهایی است بسیار تلاش کرد تا از زلف او رهایی یافت.

مفهوم: رهایی‌ناپذیری از عشق

ج جز یار هیچ‌کس وجود ندارد. محبوب (معشوق)، محبت (عشق) و محب (عاشق) همه یک چیز و یک کس هستند.

مفهوم: وحدت وجود

د به این دلیل که در پشت دیوار، گوش‌ها (جاسوس‌ها) هستند، نباید از آنچه بر ما رفته سخن بگوییم.

مفهوم: رازداری

بودجه‌بندی
این آزمون

فرهنگ جهانی / فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی (جهان فرهنگی، فرهنگ جهانی، نمونه‌های فرهنگ جهانی ۱ و ۲، باورها و ارزش‌های بنیادین فرهنگ غرب (تا پایان «اومانیزم و اصالت انسان دنیوی»)/ صفحه‌های ۱ تا ۴۱

سهم در
کنکور

درس اول تا پنجم در مجموع ۳ تست از ۱۵ تست کنکور را پوشش داده است.

۴۱- در ارتباط با تعامل جهان‌های ذهنی، فرهنگی و تکوینی، به ترتیب از راست به چپ، چه تعداد از عبارات زیر مربوط به دیدگاه دوم و چه تعداد مربوط به دیدگاه اول است؟

- الف - جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی می‌دانند.
ب - جهان تکوینی ماده خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند.
ج - جهان تکوینی به جهان طبیعت محدود می‌شود.
د - طرفداران این دیدگاه بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیستند.
ه - جهان ذهنی و تکوینی استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهند.
و - جهان ذهنی، جهان فرهنگی و جهان تکوینی، مهم و در تعامل با یکدیگرند.

(۴ - ۲ - ۴)

(۳ - ۲ - ۳)

(۲ - ۳ - ۲)

(۱ - ۴ - ۲)

(متوسط - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۸ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

موارد «الف»، «ب» و «ه» مربوط به دیدگاه دوم، موارد «ج»، «د» مربوط به دیدگاه اول و مورد «و» مربوط به دیدگاه سوم است؛ پس سه مورد مربوط به دیدگاه دوم و دو مورد مربوط به دیدگاه اول است.

بررسی موارد:

«الف» ← دیدگاه دوم / «ب» ← دیدگاه دوم / «ج» ← دیدگاه اول / «د» ← دیدگاه اول / «ه» ← دیدگاه دوم / «و» ← دیدگاه سوم

تعامل جهان‌های ذهنی، تکوینی و فرهنگی

دیدگاه سوم	دیدگاه دوم	دیدگاه اول
جهان ذهنی، جهان فرهنگی و جهان تکوینی مهم و در تعامل با یکدیگر هستند.	جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی دانستن - جهان ذهنی و فردی افراد را تابع فرهنگ آن‌ها دانستن - جهان تکوینی را ماده خام برای دخل و تصرف فرهنگ‌ها و جوامع دانستن - اهمیت نداشتن جهان ذهنی و جهان تکوینی و از دست دادن استقلال خود در برابر جهان فرهنگی	محدود شدن جهان تکوینی به جهان طبیعت - مهم‌تر بودن جهان طبیعت از جهان‌های ذهنی و فرهنگی - ذهن افراد و فرهنگ هویتی طبیعی و مادی داشتن و علوم مربوط به آن‌ها نظیر علوم طبیعی بودن - تفاوت قائل نبودن بین علوم طبیعی و علوم انسانی - سلب شدن قابلیت‌هایی از علوم انسانی و اجتماعی

۴۲- معلم جامعه‌شناسی درباره ویژگی‌های مطلوب فرهنگ جهانی نظریاتی ارائه کرده است. هر یک از نظریات زیر، به ترتیب مربوط به کدام ویژگی مطلوب در فرهنگ جهانی است؟

- الف - باعث رهایی انسان از قید و بندهایی است که مانع رسیدن وی به کمال انسانی‌اش می‌شود.
ب - فرهنگ جهانی باید توانایی پاسخ به پرسش‌های ثابت و متغیر بشر را داشته باشد.
ج - فرهنگ جهانی با داشتن این ویژگی زمینه گسترش و تحقق عقاید و ارزش‌های جهان‌شمول را فراهم می‌آورد.
د - فرهنگ جهانی اگر این ویژگی را نداشته باشد، نمی‌تواند از حقانیت ارزش‌های خود دفاع کند.
- (۱) آزادی - عقلانیت - عدالت - تعهد و مسئولیت
(۲) آزادی - عقلانیت - تعهد و مسئولیت - حقیقت
(۳) معنویت - حقیقت - عدالت - عقلانیت
(۴) معنویت - تعهد و مسئولیت - عقلانیت - حقیقت

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۶ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

نظریات ارائه شده به ترتیب به «آزادی»، «عقلانیت»، «تعهد و مسئولیت» و «حقیقت» مربوط است.

بررسی موارد:

الف) آزادی

پ) عقلانیت

ج) تعهد و مسئولیت

د) حقیقت

ویژگی‌های فرهنگ مطلوب جهانی

ویژگی	ویژگی‌های فرهنگ مطلوب جهانی
معیار و میزان سنجش عقاید و ارزش‌ها	حقیقت
پاسخ به پرسش‌های بنیادین بشر دربارهٔ مرگ و زندگی	معنویت
جلوگیری از قطبی شدن جهان و پایداری شدن حقوق انسان‌ها	عدالت
رهایی از قید و بندهای مانع رسیدن انسان به کمال انسانی‌اش	آزادی
توجه به نقش انسان‌ها در تعیین سرنوشتشان	تعهد و مسئولیت
پاسخ به پرسش‌های ثابت و متغیر بشر	عقلانیت

۴۲- عبارت درست در ارتباط با «استعمار فرانکو»، «استعمار نو» و «استعمار» به ترتیب کدام است؟

- جهان غرب در این نوع استعمار، هویت فرهنگی دیگر کشورها را هدف قرار می‌دهد - استعمارگران حضور مستقیم و آشکار دارند - به معنای اشغال یک سرزمین خارجی با توسل به قدرت نظامی و سیاسی است.
- استعمارگران بیشتر از ابزارهای سیاسی، نظامی و اقتصادی استفاده می‌کنند - کشورهای استعمارگر از طریق دولت‌های دست‌نشانده کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می‌گیرد - از امپراتوری گرفته شده و به هر نوع سلطه‌ای گفته می‌شود.
- استعمارگران و مجریان هر دو پنهان هستند - کشورهای استعمارگر از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره برای رسیدن به اهداف استعماری خود استفاده می‌کردند - استعمار توسط اروپاییان آغاز شد و در قرن نوزدهم به اوج رسید.
- استعمارگران بیشتر از ابزارهای فرهنگی و علمی استفاده می‌کنند - پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره طی قرن بیستم به‌وجود آمد - از امپراتوری گرفته شده و به هر نوع سلطه‌ای گفته می‌شود.

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۲۵ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

قسمت اول گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴» و قسمت دوم گزینه‌های «۲»، «۳» و «۴» درست و قسمت سوم گزینه‌های «۱» و «۳» درست هستند؛ پس گزینه «۳» پاسخ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:

۱) درست - نادرست (استعمار قدیم) - درست

۲) نادرست (استعمار نو) - درست - نادرست (مربوط به امپریالیسم)

۳) درست - درست - درست

۴) درست - درست - نادرست (مربوط به امپریالیسم)

استعمار

استعمار نوعی جهان‌گشایی و امپراتوری است که از قرن پانزدهم توسط اروپاییان آغاز شد و در قرن نوزدهم به اوج رسید. در این مدت تصرفات اروپاییان از ۳۵ درصد کرهٔ زمین به ۶۷ درصد رسید، موفقیت‌های استعمار در این دوران ناشی از پیشرفت در زمینه‌های دریانوردی، فنون نظامی و اقتصاد صنعتی بود. استعمار اروپایی در سدهٔ هفدهم و هجدهم میلادی بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشریت را برپا کرد.

۴۴- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

الف - در عصر بیداری اسلامی متفکران جهان اسلام چه موردی را گوشزد کردند؟

ب - فرهنگ جاهلی در عصر نبوی تا فتح مکه چگونه بود؟

ج - در کدام نوع امپریالیسم، قوم مغلوب برتری فرهنگی جامعه مسلط را می‌پذیرد؟

د - تولید محصولات تراریخته، در کدام سطح عقلانیت پاسخ داده می‌شود؟

۱) خطرات سلطه فرهنگ غرب - در برابر اسلام آشکارا مقاومت کرده بود - امپریالیسم سیاسی - سطح اول

۲) فراموشی فرهنگ و هویت اسلامی - به ناچار ظاهر اسلامی به خود گرفته بود - امپریالیسم اقتصادی - سطح اول

۳) خطرات سلطه فرهنگ غرب - به ناچار ظاهر اسلامی به خود گرفته بود - امپریالیسم سیاسی - سطح دوم

۴) فراموشی فرهنگ و هویت اسلامی - در برابر اسلام آشکارا مقاومت کرده بود - امپریالیسم فرهنگی - سطح دوم

(آسان - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۳۱ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

پاسخ پرسش اول «فراموشی فرهنگ و هویت اسلامی»، عبارت دوم «مقاومت آشکارا در برابر اسلام»، عبارت سوم «امپریالیسم فرهنگی» و عبارت چهارم «سطح دوم» است.

بررسی موارد:

الف) در عصر بیداری اسلامی متفکران جهان اسلام خطرات سلطه فرهنگ غرب و فراموشی فرهنگ و هویت اسلامی را گوشزد کردند.

ب) فرهنگ جاهلی در عصر نبوی تا فتح مکه در برابر اسلام آشکارا مقاومت کرده بود و از آن پس ظاهر اسلامی به خود گرفته بود.

ج) در امپریالیسم فرهنگی مقاومت فرهنگی منطقه‌ای که تحت تصرفات اقتصادی یا نظامی جامعه‌ای دیگر قرار گرفته است، از بین می‌رود و قوم مغلوب، برتری فرهنگی جامعه مسلط را نیز می‌پذیرد.

د) تولید محصولات تراریخته در سطح دوم عقلانیت پاسخ داده می‌شود.

نکته

امپریالیسم سیاسی با اشغال نظامی جوامع ضعیف شکل می‌گیرد و در امپریالیسم اقتصادی، قدرت اقتصادی یک کشور، بازارها و مواد خام کشور دیگر را تصرف می‌کند.

۴۵- هر یک از موارد زیر به ترتیب ویژگی کدام نوع استبداد است؟

الف - چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

ب - می‌کوشید با رعایت ظواهر اسلامی، ظاهر دینی خود را حفظ کند.

ج - در سایه قدرت و سلطه جهان غرب عمل می‌کرد.

د - پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت.

۱) استبداد قومی - استبداد استعماری - استبداد قومی - استبداد استعماری

۲) استبداد قومی - استبداد قومی - استبداد استعماری - استبداد استعماری

۳) استبداد استعماری - استبداد قومی - استبداد استعماری - استبداد قومی

۴) استبداد استعماری - استبداد استعماری - استبداد قومی - استبداد قومی

(آسان - خط به خط - سریع) - صفحه ۳۱ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

موارد «الف» و «ج» مربوط به استبداد استعماری و موارد «ب» و «د» مربوط به استبداد قومی است؛ پس گزینه «۳» پاسخ صحیح است.

بررسی موارد:

«الف» ← استبداد استعماری / «ب» ← استبداد قومی / «ج» ← استبداد استعماری / «د» ← استبداد قومی

تفاوت راهبردی استبداد قومی با استبداد استعماری

تفاوت راهبردی استبداد قومی با استبداد استعماری این است که استبداد قومی با وجود اینکه دارای هویتی غیراسلامی بود به دلیل اینکه پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت، از رویارویی مستقیم با فرهنگ توانمند اسلامی دوری می‌کرد و می‌کوشید با رعایت ظواهر اسلامی، ظاهر دینی خود را حفظ کند. در مقابل، استبداد استعماری به دلیل اینکه در سایه قدرت و سلطه جهان غرب عمل می‌کرد، برای تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی جهان غرب، چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

۴۶- هر یک از عبارات زیر به ترتیب با مفاهیم کدام گزینه در ارتباط است؟

– مطابقت دادن حرکات نماز با حرکات ورزشی و بیان مفید بودن آن برای سلامت بدن

– رویکرد گزینشی جهان غرب به ابعاد معنوی و دینی جهان

– نفی نکردن ابعاد معنوی هستی

– پاسخ به پرسش‌های اساسی انسان

(۱) متناسب بودن انسان‌شناسی هر فرهنگی با هستی‌شناسی آن فرهنگ - اومانیسیم - سکولاریسم آشکار - عقاید و ارزش‌های بنیادین هر فرهنگ

(۲) متناسب بودن انسان‌شناسی هر فرهنگی با هستی‌شناسی آن فرهنگ - سکولاریسم - سکولاریسم پنهان - هنجارها و نمادهای اساسی هر فرهنگ

(۳) توجیه هنجارها و رفتارهای دینی با تفاسیر دنیوی - پروتستانتیسم - سکولاریسم پنهان - عقاید و ارزش‌های بنیادین هر فرهنگ

(۴) توجیه هنجارها و رفتارهای دینی با تفاسیر دنیوی - پروتستانتیسم - سکولاریسم آشکار - هنجارها و نمادهای اساسی هر فرهنگ

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۸ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

عبارت اول با «توجیه هنجارها و رفتارهای دینی با تفاسیر دنیوی»، عبارت دوم با «پروتستانتیسم»، عبارت سوم با «سکولاریسم پنهان» و عبارت چهارم با «عقاید و ارزش‌های بنیادین هر فرهنگ» در ارتباط است.

بررسی موارد:

– مطابقت دادن حرکات نماز با حرکات ورزشی، توجیه هنجارها و رفتارهای دینی با تفاسیر دنیوی را نشان می‌دهد.

– رویکرد گزینشی جهان غرب به ابعاد معنوی و دینی جهان سبب پیدایش و رشد نهضت‌های دینی با عنوان پروتستانتیسم شده است.

– سکولاریسم پنهان شامل باورها و فلسفه‌هایی است که ابعاد معنوی هستی را نفی نمی‌کنند.

– عقاید و ارزش‌های بنیادین هر فرهنگ در پاسخ به پرسش‌های اساسی انسان پدید می‌آیند.

دو دسته سکولاریسم در فرهنگ غرب

• باورها و فلسفه‌هایی را شامل می‌شود که آشکارا، ابعاد غیرمادی جهان هستی را انکار می‌کنند.

سکولاریسم آشکار

• شامل باورها و فلسفه‌هایی است که ابعاد معنوی هستی را نفی نمی‌کنند بلکه بخش‌هایی از باورهای معنوی و دینی را در خدمت اهداف دنیوی و این جهانی قرار می‌دهند.

سکولاریسم پنهان

۴۷- کدام عبارت در رابطه با «اومانیسیم» درست است و در رابطه با «سکولاریسم» نادرست است؟

(۱) در بخش‌های مختلف فرهنگ غرب نظیر هنر، ادبیات و حقوق بروز و ظهور یافته است - در این رویکرد ابعاد معنوی انسان و جهان به فراموشی سپرده می‌شود.

(۲) رویکرد دنیوی و صرفاً این جهانی به هستی است - مهم‌ترین ویژگی معرفت‌شناختی فرهنگ معاصر غرب است.

(۳) مهم‌ترین ویژگی انسان‌شناختی فرهنگ معاصر غرب است - پاسخ فرهنگ معاصر غرب به پرسش‌های هستی‌شناسانه بشر است.

(۴) از نتایج منطقی سکولاریسم است - در این رویکرد بخشی از ظرفیت‌های انسان متوجه آرمان‌ها و اهداف دنیوی و این جهانی می‌شود.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۰ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

در گزینه «۴» عبارت اول درست و عبارت دوم نادرست است.

بررسی گزینه‌ها:

۱ درست - درست

۲ نادرست (ویژگی سکولاریسم) - نادرست (ویژگی روشنگری)

۳ درست - درست

۴ درست - نادرست (در سکولاریسم همه ظرفیت‌های انسان متوجه آرمان‌ها و اهداف دنیوی می‌شود).

ویژگی‌های سکولاریسم	ویژگی‌های اومانیسم
- پاسخ فرهنگ معاصر غرب به پرسش‌های هستی‌شناسانه بشر است. - همه ظرفیت‌های انسان متوجه آرمان‌ها و اهداف دنیوی می‌شود. - ابعاد معنوی انسان و جهان به فراموشی سپرده می‌شود یا به صورت گزینشی در خدمت اهداف و نیازهای دنیوی قرار می‌گیرد. - باور سکولار در فرهنگ غرب به دو دسته آشکار و پنهان تقسیم می‌شود.	- مهم‌ترین ویژگی انسان‌شناختی فرهنگ معاصر غرب است. - از نتایج منطقی سکولاریسم است. - در بخش‌های مختلف فرهنگ معاصر غرب نظیر هنر، ادبیات و حقوق بروز یافته است. - به معنای اصالت انسان دنیوی و این جهانی است.

۴۸ - به ترتیب نمونه، معنا، علت و پیامد عبارات زیر در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- استعمار فرانسه

- سکولاریسم

- ناگزیر بودن فرعون برای معرفی خود در زمره خدایان

- قبول تفاوت‌ها در فرهنگ جهانی و محترم شمردن آن‌ها

۱) کودتای نوژه - اصالت انسان دنیوی و این جهانی - عدم اظهار آشکار وی در پیروی از هوای نفس خود - فراهم آوردن انگیزه شناخت متقابل جوامع و فرهنگ‌ها

۲) شبیخون فرهنگی - رویکرد دنیوی و صرفاً این جهانی به هستی - دعوت دیگران برای پیروی از خود - تأکید بر اشتراکات و شباهت‌ها در فرهنگ جهانی

۳) کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ - اصالت انسان دنیوی و این جهانی - تبعیت وی از هوای نفس خود - نادیده گرفتن اشتراکات و شباهت‌ها در فرهنگ جهانی

۴) ناتوی فرهنگی - رویکرد دنیوی و صرفاً این جهانی به هستی - توجیه موقعیت و رفتار ظالمانه خود - محافظت از صلح جهانی در برابر جنگ و خشونت

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۱ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

پاسخ عبارت اول «ناتوی فرهنگی»، عبارت دوم «رویکرد دنیوی و صرفاً این جهانی به هستی»، عبارت سوم «توجیه موقعیت و رفتار ظالمانه خود» و عبارت چهارم «محافظت از صلح جهانی در برابر جنگ و خشونت» است.

بررسی موارد:

- شبیخون فرهنگی و ناتوی فرهنگی نمونه‌هایی از استعمار فرانسه هستند.

- سکولاریسم به معنای رویکرد دنیوی و صرفاً این جهانی به هستی است.

- علت اینکه فرعون ناگزیر به معرفی خود در زمره خدایان بود این بود که وی با این کار می‌خواست موقعیت و رفتار ظالمانه خود را توجیه کند.

- پذیرش تفاوت‌ها از صلح جهانی در برابر جنگ و خشونت محافظت می‌کند و انگیزه شناخت متقابل جوامع و فرهنگ‌ها را فراهم می‌آورد.

نکته

جهان غرب در استعمار فرانسه، هویت فرهنگی دیگر کشورها را هدف قرار می‌دهد؛ یعنی به عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های فرهنگ‌های دیگر هجوم می‌برد و باورها و ارزش‌های فرهنگی خود را تبلیغ و ترویج می‌کند.

۴۹- هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرد؟

انقلاب طبقاتی تنها راه رهایی از چنگال نظام سرمایه‌داری	(ج)	عقاید و ارزش‌ها همانند روح و هنجارها و نمادها مانند جسم	(الف)
(د)	مانع آشکار شدن ظرفیت‌های فرهنگ اسلامی و ارزش‌های اجتماعی آن	(ب)	مورد توجه قرار دادن کانون ثروت و قدرت

- مارکسیسم

- غلبه قدرت‌هایی مانند سلجوقیان، خوارزمشاهیان و مغولان

- سرمایه‌داری

- تشبیه فرهنگ به انسان

(۱) «الف» - «د» - «ج» - «ب» (۲) «د» - «ج» - «الف» - «ب» (۳) «د» - «ج» - «ب» - «الف» (۴) «الف» - «ب» - «ج» - «د»

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۷ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

موارد داده‌شده به ترتیب در جایگاه «د»، «ج»، «الف» و «ب» در جدول قرار می‌گیرند.

بررسی موارد:

- مارکسیسم تفکری برگرفته از اندیشه‌های مارکس است که انقلاب طبقاتی را تنها راه رهایی از چنگال نظام سرمایه‌داری و مشکلات آن می‌داند. «د»

- غلبه قدرت‌هایی مانند سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغولان و عثمانی که در چارچوب فرهنگ قومی و قبیله‌ای رفتار می‌کردند مانع می‌شد تا ظرفیت‌های فرهنگ اسلامی و ارزش‌های اجتماعی آن به‌طور کامل آشکار شود. «ج»

- سرمایه‌داری کانون ثروت و قدرت را مورد توجه قرار می‌دهد و کشورهای دیگر را پیرامون آن به خدمت می‌گیرد. «الف»

- اگر فرهنگ را به انسان تشبیه کنیم، عقاید و ارزش‌ها همانند روح و هنجارها و نمادها مانند جسم آن هستند. «ب»

نکته

اگر فرهنگ را به درخت تشبیه کنیم، عقاید و ارزش‌های بنیادین مانند ریشه‌های آن هستند.

اگر فرهنگ را به ساختمان تشبیه کنیم، عقاید و ارزش‌ها پی و شالوده آن هستند و کل ساختمان، ریشه‌های آن هستند.

- ۵۰- در کدام عبارتهای زیر، بخش اول نادرست و بخش دوم درست است؟
- الف - هر فرهنگی، نوع خاصی از عقاید و خصوصیات ذهنی را پدید می‌آورد و به همان نوع از عقاید و خصوصیات، اجازه بروز و ظهور می‌دهد.
- ب - در طول زمان در سرزمینی واحد، فرهنگ‌های یکسانی پدید می‌آیند و در زمانی واحد در سرزمین‌های متعدد، فرهنگ‌های گوناگونی شکل می‌گیرند.
- ج - در جامعه تغلب مردم برای غلبه یافتن بر سایر ملت‌ها با هم همکاری می‌کنند و این هنگامی پیش می‌آید که برخی از آن‌ها شیفته غلبه بر اقوام و ملل دیگر باشند.
- د - در سال دهم هجرت گروه‌های مختلف برای پذیرش اسلام از سراسر شبه جزیره عربستان به مدینه آمدند و پیامبر خدا پیش از رحلت، نامه‌های دعوت دین خدا را به امپراتوری‌های ایران و روم فرستاد.
- ه - هنر قرون وسطی بر بُعد جسمانی و زیبایی‌های بدنی تمرکز می‌کرد و حقوق بشر بر مبنای اندیشه اومانیستی صرفاً بر اساس خواسته‌ها، عادت‌ها و تمایلات طبیعی آدمیان شکل می‌گیرد.
- (۱) «ب» - «د» - «ه» (۲) «الف» - «ب» - «د» (۳) «الف» - «د» - «ه» (۴) «ب» - «ج» - «د»

پاسخ: گزینه ۱	(دشوار - خط به خط - زمانبر ۶ - صفحه ۴۰ - ۱۱۰۵)
بررسی سریع:	
در عبارات «ب»، «د» و «ه» بخش اول نادرست و بخش دوم درست است.	

بررسی موارد:

- الف - درست - درست
- ب - نادرست (در طول زمان در سرزمینی واحد، فرهنگ‌های متفاوتی پدید می‌آیند). - درست
- ج - درست (همه آن‌ها شیفته غلبه بر اقوام و ملل دیگر باشند).
- د - نادرست (سال نهم هجرت) - درست
- ه - نادرست (بر بُعد معنوی و آسمانی انسان تأکید می‌کرد). - درست

نکته

هنر قرون وسطی بر بُعد معنوی و آسمانی انسان تأکید می‌کرد و نقاشان، چهره انسان‌های اسوه را در هاله‌ای از قداست ترسیم می‌کردند اما هنر مدرن، بر بُعد جسمانی و زیبایی‌های بدنی تمرکز می‌کند.

درس اول و دوم در مجموع ۳ تست از ۱۵ تست کنکور را پوشش داده است.

۵۱- در کدام یک از موارد زیر، «فرضیه» به درستی تعریف شده است؟

- (۱) پاسخی قطعی و نهایی به مسئله‌های علمی که در شرایط مختلف آزمایشی ثابت شده است.
- (۲) پاسخی اولیه، سنجیده و برآمده از تجربه‌ها و تخیل پژوهشگر که باید با داده‌های تجربی آزموده شود.
- (۳) مجموعه‌ای از قوانین پذیرفته شده درباره یک پدیده طبیعی.
- (۴) رابطه‌ای کلی و تغییرناپذیر بین پدیده‌های طبیعی که از آزمون‌های مکرر تجربی به دست آمده است.

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - خط به خط - سریع ۱ - صفحه ۱۲ - ۱۱۰)

پژوهش‌های دانشمندان با طرح مسئله شروع می‌شود. آن‌ها با توجه به دانش و تجربه‌های قبلی و با استفاده از قوه تخیلشان سعی می‌کنند پاسخ‌های اولیه و تا حد ممکن سنجیده‌ای به مسئله‌های علمی بدهند. به این قبیل پاسخ‌ها، «فرضیه» می‌گویند.

- فرضیه پاسخ اولیه و موقتی به یک مسئله علمی است.
- بر اساس دانش، تجربه و تخیل شکل می‌گیرد.
- باید آزموده شود تا مشخص شود پذیرفتنی است یا نه.

در حالی که پاسخ قطعی و آزموده شده در شرایط مختلف به قانون یا اصل و مجموعه‌ای از اصول به نظریه تبدیل می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) این تعریف مربوط به قانون یا اصل علمی است، نه فرضیه؛ فرضیه هیچ‌گاه قطعی نیست.
- ۳) به «مجموعه‌ای از قوانین پذیرفته شده» اشاره دارد، این تعریف مربوط به نظریه علمی است، نه فرضیه.
- ۴) این تعریف دقیقاً مربوط به قانون علمی است.

سوتی‌های پرتکرار!

بسیاری از داوطلبان گزینه (۱) را انتخاب می‌کنند؛ چون عبارت «در شرایط مختلف آزمایشی ثابت شده» را می‌بینند و تصور می‌کنند «پدیده‌ای که آزموده شده» همان فرضیه است اما نکته مهم این است که پس از اثبات در شرایط مختلف، فرضیه دیگر فرضیه نیست، بلکه قانون یا اصل علمی می‌شود.

راه نجات سریع!

فرضیه: پاسخ اولیه و آزمون‌پذیر
قانون: پاسخ نهایی و پذیرفته شده
نظریه: مجموعه‌ای از قوانین درباره یک پدیده

۵۲- در کدام گزینه، رابطه میان «توصیف» و «تبیین» در علوم تجربی به‌ویژه روان‌شناسی به درستی بیان شده است؟

- (۱) تبیین، بیان دقیق چستی پدیده‌هاست و توصیف، بیان علت وقوع آن‌ها.
- (۲) توصیف، برای شناخت چستی پدیده است و تبیین، به چرایی وقوع آن می‌پردازد.
- (۳) تبیین، مرحله‌ای مقدم بر توصیف است؛ زیرا بدون شناخت علت‌ها، چستی معنا ندارد.
- (۴) در علوم تجربی، توصیف و تبیین هر دو صرفاً بر مشاهده مستقیم پدیده‌ها تکیه دارند و ارزش‌های ذهنی دانشمند تأثیری در آن‌ها ندارد.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - خط به خط - سریع ۱ - صفحه ۱۴ - ۱۱۰)

منظور از توصیف، بیان روشن و دقیق از چستی مفهوم و موضوعی است که قصد مطالعه آن را داریم.
هدف بعدی در علم، تبیین یک موضوع یا پدیده است. تبیین به بیان چرایی اتفاق افتادن یک پدیده می‌پردازد.

چگونگی توصیف هر دانشمند، بر نحوه مواجهه و بررسی علمی تأثیر دارد و دانشمندان سعی می‌کنند در توصیف بی‌طرف باشند، ولی پیش‌فرض‌ها و ارزش‌ها بر مشاهده تأثیر می‌گذارند؛ بنابراین، توصیف مرحله‌ای مقدماتی و تبیین مرحله‌ای تحلیلی تر است. گزینه «۲» دقیقاً به همین ترتیب اشاره می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) جابه‌جایی مفاهیم دارد. در این گزینه، تعریف توصیف و تبیین برعکس شده است.

۳) می‌گوید تبیین مقدم بر توصیف است، در حالی که برعکس است. تا چیزی توصیف نشود، تبیین آن ممکن نیست.

۴) غلط است؛ چون بر اساس متن کتاب تصریح می‌کند که «پیش‌فرض‌ها و ارزش‌ها بر مشاهده و دقت دانشمند تأثیر دارند»؛ پس نمی‌توان گفت دانشمند کاملاً بی‌تأثیر از ذهنیات است.

سوتی‌های پرتکرار!

خیلی از داوطلبان گزینه «۴» را انتخاب می‌کنند؛ چون تصور می‌کنند «علم تجربی» همیشه کاملاً بی‌طرف است؛ اما کتاب دقیقاً برعکس این برداشت را بیان می‌کند: روان‌شناسان و سایر دانشمندان هرچند می‌کوشند بی‌طرف باشند، اما ذهن و پیش‌فرض‌هایشان ناگزیر در مشاهداتشان اثر می‌گذارد.

راه نجات سریع!

- ♦ توصیف = چستی: مرحله اول
- ♦ تبیین = چرایی: مرحله دوم
- ♦ پیش‌فرض‌ها بر مشاهده تأثیر دارند.

۵۲- در کدام گزینه، تعریف ارائه‌شده، تعریف عملیاتی یک مفهوم علمی نیست؟

- ۱) هوش یعنی نمره‌ای که فرد در آزمون استاندارد هوش (مانند وکسلر) کسب می‌کند.
- ۲) اضطراب یعنی میزان افزایش ضربان قلب در موقعیت‌های تهدیدکننده.
- ۳) حافظه یعنی فرایندی ذهنی که در آن انسان اطلاعات را ذخیره و بازیابی می‌کند.
- ۴) استرس یعنی مقدار تغییر در فشار خون هنگام مواجهه با موقعیت‌های تنش‌زا.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۹ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۳

تعریف عملیاتی باید دقیق، عینی، قابل مشاهده و قابل اندازه‌گیری باشد، در این تعریف، پژوهشگر مشخص می‌کند چگونه می‌توان مفهوم را در عمل سنجید یا مشاهده کرد.

اما گزینه «۳» می‌گوید: «حافظه یعنی فرایندی ذهنی که در آن انسان اطلاعات را ذخیره و بازیابی می‌کند.» این تعریف، کلی و نظری است و هیچ اشاره‌ای به چگونگی مشاهده یا اندازه‌گیری حافظه ندارد؛ در نتیجه، گزینه «۳» تعریف نظری است، نه عملیاتی.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) نمره در آزمون هوش دقیقاً نشان می‌دهد چگونه مفهوم «هوش» در عمل اندازه گرفته می‌شود: عملیاتی.

۲) «میزان افزایش ضربان قلب» عدد و قابل سنجش است: عملیاتی.

۴) «مقدار تغییر در فشار خون» شاخص فیزیولوژیکی و قابل اندازه‌گیری: عملیاتی.

سوتی‌های پرتکرار!

خیلی از داوطلبان در نگاه اول گزینه «۱» را انتخاب می‌کنند؛ چون فکر می‌کنند «آزمون» جنبه ذهنی دارد، اما باید دقت کنند که آزمون داده عددی (نمره) می‌دهد؛ پس کاملاً عملیاتی است در حالی که گزینه «۳» اصلاً به مشاهده و اندازه‌گیری اشاره ندارد.

۵۴- کدام گزینه به درستی «رفتار» و «فرایند شناختی» را مشخص کرده است؟

- ۱- علی هنگام شنیدن خبر بد، گریه می‌کند.
 - ۲- سارا در ذهنش راه حل یک مسئله ریاضی را مرور می‌کند.
 - ۳- مریم هنگام دیدن مار، عقب می‌پرد.
 - ۴- رضا در ذهن خود خاطره دوران دبستانش را بازسازی می‌کند.
 - ۵- نازنین جواب سؤال معلم را با صدای بلند می‌گوید.
- (۱) رفتار: ۱، ۳، ۵، فرایندهای شناختی: ۲، ۴
 (۲) رفتار: ۱، ۲، ۵، فرایندهای شناختی: ۳، ۴
 (۳) رفتار: ۱، ۴، ۵، فرایندهای شناختی: ۲، ۳
 (۴) رفتار: ۲، ۳، ۴، فرایندهای شناختی: ۱، ۵

(متوسط - مفهومی - استاندارد ۱ - صفحه ۲۱ - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

رفتار یعنی هر کنش قابل مشاهده (مثل گفتن، حرکت، گریه، دویدن، لبخند، پرش و...) و فرایند شناختی یعنی فعالیت‌های ذهنی، درونی و غیرقابل مشاهده (مثل تفکر، یادآوری، تصمیم‌گیری، خیال‌پردازی، توجه، ادراک و حافظه)

بنابراین: رفتار: ۱، ۳، ۵ شناخت: ۲، ۴

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) شماره ۲ را رفتار دانسته است، در حالی که فعالیت ذهنی است. شماره ۳ را شناختی در نظر گرفته است، در حالی که پرش واکنش بدنی است.
- ۳) شماره ۴ را رفتار در نظر گرفته است که غلط است (خاطره فرایند ذهنی است).
- ۴) شماره ۱ را شناختی در نظر گرفته که اشتباه است (گریه رفتار بیرونی است).

سوتی‌های پرتکرار!

خیلی از دانش‌آموزان بین «گفتن پاسخ» و «فکر کردن به پاسخ» اشتباه می‌کنند.
 گفتن = رفتار فکر کردن = شناخت

راه نجات سریع!

آیا دیگران می‌توانند این عمل را ببینند یا نه؟ اگر بله: رفتار اگر نه: شناخت

۵۵- رضا، دانشجوی روان‌شناسی، می‌خواهد بفهمد دانش‌آموزان یک مدرسه در هنگام استراحت چگونه رفتار می‌کنند و چه احساساتی دارند. او تصمیم دارد بدون دخالت مستقیم، فقط نظاره‌گر رفتار بچه‌ها باشد و یادداشت بردارد. کدام روش جمع‌آوری اطلاعات برای رضا مناسب است؟

- ۱) رضا یک پرسش‌نامه آماده می‌کند و از هر دانش‌آموز می‌خواهد گزینه‌ای که به نظرش درست می‌آید علامت بزند تا احساسات و رفتارشان مشخص شود.
- ۲) رضا در محیط حیاط مدرسه می‌ایستد و به آرامی رفتار دانش‌آموزان را مشاهده می‌کند و یادداشت‌هایی از تعامل‌ها و رفتارهای آنها می‌نویسد، بدون اینکه دخالتی داشته باشد.
- ۳) رضا به کلاس‌ها می‌رود و هر دانش‌آموز را جداگانه صدا می‌کند و با پرسش‌های دقیق از احساسات و نگرش‌هایش نسبت به مدرسه مصاحبه می‌کند.
- ۴) رضا دانش‌آموزان را به آزمایشگاه می‌برد و با شرایط کنترل‌شده و دستورالعمل‌های مشخص، رفتارهایشان را در موقعیت‌های خاص بررسی می‌کند.

(دشوار - مفهومی - زمانبر ۱ - صفحه ۲۷ - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

مشاهده طبیعی: رفتار واقعی دانش‌آموزان در محیط طبیعی ثبت می‌شود و بدون دخالت پژوهشگر است؛ بهترین روش برای داده‌های توصیفی و کیفی.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) پرسش‌نامه (داده‌ها عددی و کمی هستند و دانش‌آموزان باید به گزینه‌ها پاسخ دهند؛ مناسب مشاهده واقعی رفتار نیست).
- ۳) مصاحبه (اطلاعات عمیق می‌دهد ولی دانش‌آموزان باید پاسخ دهند؛ مشاهده واقعی رفتار در محیط طبیعی نیست).

آزمایشگاه کنترل شده) محیط مصنوعی است و هدف بررسی علت و معلول است؛ برای رفتار طبیعی مناسب نیست.

حواست باشه!

محققان با مشاهده، رفتار انسان‌ها و حیوانات را مطالعه می‌کنند.

۵۶- مریم، دانشجوی روان‌شناسی، می‌خواهد دربارهٔ رشد کودک اطلاعات جمع‌آوری کند. او می‌داند که برخی تغییرات در بدن و رفتار انسان، مانند توانایی راه رفتن کودک در حدود ۱۵ ماهگی یا بلوغ نوجوان بین ۱۱ تا ۱۴ سالگی، به آمادگی زیستی و برنامه طبیعی رشد وابسته است و کمتر تحت تأثیر محیط قرار دارد. مریم می‌خواهد این نوع تغییرات را مطالعه کند. کدام اصطلاح روان‌شناسی به این نوع تغییرات اشاره دارد؟

۱) تغییرات محیطی که به آموزش و تجربه کودک وابسته است و با تمرین و یادگیری شکل می‌گیرد.

۲) رسش یا پختگی، یعنی تغییراتی که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامه طبیعی رخ می‌دهد و وراثت نقش مهمی در آن دارد.

۳) تغییرات شناختی که ناشی از تفکر و حل مسئله است و در اثر تعامل با محیط و تجربه‌های آموزشی ایجاد می‌شود.

۴) تغییرات هیجانی و اجتماعی که وابسته به روابط با خانواده و دوستان و فرهنگ محیط زندگی فرد است.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۴۱ - ۱۱۰۲

تغییرات وابسته به آمادگی زیستی، با گذشت زمان و برنامه طبیعی رشد و تا حدی تحت تأثیر وراثت قرار می‌گیرد.
بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) این نوع تغییرات بیشتر به تجربه و آموزش وابسته‌اند و تحت عنوان یادگیری یا تغییرات محیطی شناخته می‌شوند، نه رسش.

۳) این تغییرات بیشتر در اثر تعامل با محیط، تفکر و آموزش به وجود می‌آیند و مربوط به یادگیری و رشد شناختی هستند، نه رسش زیستی.

۴) این تغییرات وابسته به روابط و فرهنگ هستند و بیشتر تحت تأثیر محیط و تجربه‌اند تا برنامه زیستی.

۵۷- احمد، دانشجوی روان‌شناسی اسلامی، در حال مطالعه تعلیمات پیامبر اسلام دربارهٔ رشد انسان تا ۲۱ سالگی است. او می‌داند که پیامبر سه مرحله را برای رشد انسان بیان کرده‌اند، او می‌خواهد بداند بر اساس این دیدگاه، رویکرد صحیح تربیتی در هر مرحله چه ویژگی‌هایی دارد و چگونه با کودک رفتار شود. کدام گزینه بهترین و دقیق‌ترین توضیح درباره این سه مرحله است؟

۱) در هفت سال اول، کودک باید سخت تحت نظارت و کنترل والدین باشد تا از هر خطا یا کار نادرست جلوگیری شود؛ در هفت سال دوم والدین باید تمام تصمیم‌ها را برای او بگیرند تا شخصیتش شکل بگیرد و در هفت سال سوم نیز کودک باید بدون هیچ مسئولیتی در کنار بزرگ‌ترها باشد تا فشار اجتماعی او را اذیت نکند.

۲) هفت سال اول باید کودک آزاد باشد و بازی کند، با عمل و گفتار درست والدین و مربیان رشد کند و بدون اجبار به اطاعت، حس تقلید او تحریک شود؛ در هفت سال دوم به او زشتی‌ها و زیبایی‌ها فهمانده شود و تدریجاً در تأدیب و یادگیری ارزش‌ها مشارکت کند و در هفت سال سوم کودک مانند مشاور و شریک در تصمیم‌ها دیده شود و با او به صورت آمرانه رفتار نشود.

۳) کودک در تمام مراحل تا ۲۱ سالگی باید همواره تحت کنترل و نظارت سخت والدین باشد و هیچگونه استقلال یا آزادی عمل نداشته باشد؛ زیرا هرگونه انتخاب اشتباه ممکن است شخصیت او را نابود کند؛ ارزش‌ها و اخلاق فقط با دستور و اجبار به او آموزش داده می‌شود و مشارکت او در تصمیم‌گیری بی‌مورد است.

۴) در هفت سال اول کودک باید تمام آموزش‌ها و رفتارها را صرفاً از طریق یادگیری رسمی و مدرسه دریافت کند و بازی کردن ممنوع باشد؛ در هفت سال دوم نیز باید به صورت کامل تحت دستور والدین باشد و تصمیم‌گیری‌ها توسط بزرگ‌ترها انجام شود و در هفت سال سوم، کودک باید همانند یک سرباز مطیع، بدون پرسش یا مشورت عمل کند.

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۴۴ - ۱۱۰۲

دقیق‌ترین توضیح است. پیامبر اسلام تأکید دارد:

هفت سال اول: آزادی و بازی، پرورش عواطف و تقلید از عمل و گفتار والدین

هفت سال دوم: آموزش زشتی‌ها و زیبایی‌ها، تأدیبات و ارزش‌ها
 هفت سال سوم: نقش مشاور و شریک در تصمیم‌گیری‌ها، پرهیز از رفتار آمرانه
بررسی سایر گزینه‌ها:

- ① در هفت سال اول تأکید بر آزادی، در هفت سال دوم تأکید بر تأدیبات و رشد تدریجی و در هفت سال سوم تأکید بر مشارکت و مسئولیت‌پذیری است.
- ③ تأکید پیامبر بر آزادی، رشد تدریجی و مشارکت کودک در مرحله سوم است، نه کنترل کامل.
- ④ پیامبر بازی و آزادی در هفت سال اول را لازم می‌داند و در مراحل بعد نیز استقلال کودک به تدریج افزایش می‌یابد، نه اینکه همیشه تحت دستور باشد.

۵۸- کدام یک از گزینه‌های زیر به درستی بیانگر فرایند رشد اجتماعی انسان از ماه‌های آغازین زندگی تا سال‌های بعد است؟

۱) رشد اجتماعی از ابتدای تولد به‌طور کامل وجود دارد و با افزایش سن تغییر چندانی نمی‌کند؛ زیرا کودک از همان ابتدا قادر است میان خود و دیگران تمایز قائل شود.

۲) رشد اجتماعی پدیده‌ای است که تنها در اثر آموزش‌های رسمی و محیط مدرسه شکل می‌گیرد و هیچ نشانه‌ای از آن در دوران نوزادی مشاهده نمی‌شود.

۳) رشد اجتماعی به تدریج و با آگاهی کودک از حضور دیگران آغاز می‌شود؛ از لبخند اجتماعی در حدود دو تا سه ماهگی شروع شده، با تمایز میان آشنا و غریبه در هفت تا هشت ماهگی ادامه می‌یابد.

۴) رشد اجتماعی تنها به دوران نوجوانی محدود است؛ زیرا در این دوره فرد برای نخستین بار روابط اجتماعی گسترده و پیچیده را تجربه می‌کند.

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵۱ - ۱۱۰۲

تنها در گزینه «۳» به روشنی مسیر تدریجی رشد اجتماعی توصیف شده است.
بررسی سایر گزینه‌ها:

- ① نوزاد از بدو تولد هنوز آگاهی اجتماعی ندارد و به تدریج آن را کسب می‌کند.
- ② رشد اجتماعی از ماه‌های آغازین زندگی شروع می‌شود، نه فقط در مدرسه.
- ④ گرچه در نوجوانی روابط اجتماعی پیچیده‌تر می‌شود، اما رشد اجتماعی از نوزادی آغاز شده است.

۵۹- صحیح یا غلط بودن عبارات‌های زیر در کدام گزینه مشخص شده است؟

- یکی از نشانه‌های رشد اجتماعی در نوجوانی، تمایل بیشتر به استقلال از خانواده است.
- در این دوره، وابستگی نوجوان به والدین افزایش می‌یابد و تمایل او به گروه همسالان کاهش پیدا می‌کند.
- نوجوان در این مرحله در تلاش است جایگاه خود را در جامعه و میان دیگران پیدا کند.
- رشد اجتماعی هیچ ارتباطی با رشد عاطفی و شکل‌گیری هویت ندارد.

- ۱) صحیح - غلط - غلط - صحیح - صحیح (۲) صحیح - غلط - صحیح - صحیح
- ۳) غلط - صحیح - صحیح - صحیح (۴) غلط - غلط - صحیح - صحیح

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۸۵ - ۱۱۰۲

بررسی موارد:

عبارت اول صحیح است؛ زیرا در دوره نوجوانی میل به استقلال از خانواده افزایش می‌یابد و فرد می‌خواهد تصمیم‌های شخصی بگیرد.
 عبارت دوم غلط است؛ چون برعکس، در این دوره وابستگی به والدین کاهش پیدا می‌کند و تمایل نوجوان به گروه دوستان و همسالان بیشتر می‌شود.
 عبارت سوم صحیح است؛ زیرا نوجوان در پی یافتن جایگاه اجتماعی و تجربه نقش‌های جدید است.
 عبارت چهارم غلط است؛ چون رشد اجتماعی ارتباط نزدیکی با رشد عاطفی و شکل‌گیری هویت دارد و از هم جدا نیستند.

۶۰- صحیح یا غلط بودن عبارتهای زیر در کدام گزینه آمده است؟

- خود واقعی تصویری است که فرد از خودش آن گونه که هست در ذهن دارد.
- خود آرمانی همان برداشت فرد از گذشته خود است و هیچ ارتباطی با آرزوها و اهداف آینده ندارد.
- هرچه فاصله بین خود واقعی و خود آرمانی کمتر باشد، احساس رضایت و سازگاری فرد بیشتر است.
- فاصله زیاد بین خود واقعی و خود آرمانی می تواند سبب اضطراب، نارضایتی و کاهش عزت نفس شود.

(۲) صحیح - صحیح - غلط - صحیح

(۱) صحیح - غلط - صحیح - صحیح

(۴) صحیح - غلط - غلط - صحیح

(۳) غلط - صحیح - صحیح - غلط

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۶۲ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

- عبارت اول صحیح است؛ زیرا «خود واقعی» همان درک فرد از ویژگیها، تواناییها و رفتارهای کنونی خودش است.
- عبارت دوم غلط است؛ چون «خود آرمانی» به تصویری اشاره دارد که فرد دوست دارد در آینده آن گونه باشد؛ یعنی مربوط به اهداف و آرزوهاست، نه گذشته.
- عبارت سوم صحیح است؛ چون نزدیکی خود واقعی و خود آرمانی نشانگر تعادل روانی، رضایت از خویش و سلامت شخصیت است.
- عبارت چهارم نیز صحیح است؛ زیرا فاصله زیاد بین این دو باعث احساس ناتوانی، اضطراب و نارضایتی از خود می شود.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

مواعظ قيمة / صناعة التلميع في الادب الفارسي (درس ۱ تا پایان قواعد درس ۲)
صفحة ۱ تا ۲۵

بودجه بندی
این آزمون

این مبحث حدوداً ۲ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

■ ■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجِمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۶۱ - ۶۶)

۶۱- ﴿وَجَادِلْهُمْ بِلُغَتِهِمْ بِأَلْسِنَتِهِمْ هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ صَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾: و.....

- ۱) با ایشان ستیز کرد به روشی که نیکوتر است؛ قطعاً پروردگار او به حال کسی که از مسیرش گم گشته، دانا است!
- ۲) با آنها با نیکوترین روش ستیز کن؛ زیرا پروردگارت به حال کسی که از راهش گم گشته، آگاه تر می باشد!
- ۳) به شیوه ای که نیکوتر است با ایشان بحث کن؛ همانا پروردگاران به حال آنکه از راه خدا گمراه می شود، دانایتر است!
- ۴) با آنان به شیوه ای که بهتر است بحث کن؛ به راستی پروردگارت به حال کسی که از راهش گمراه شده، آگاه تر است!

(آسان - خط به خط - سریع - صفحه ۸ - ۱۱۰)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

با آنان به شیوه ای که بهتر است بحث کن؛ به راستی پروردگارت به حال کسی که از راهش گمراه شده، آگاه تر است!

بررسی سایر گزینه ها:

- جادل (فعل امر ثلاثی مزید باب مفاعلة است.): بحث کن ← رد گزینه ۱
أَحْسَنُ: بهتر (صفت برتر است، نه عالی.) ← رد گزینه ۲
رَبِّكَ (ضمیر دارد و باید به درستی ترجمه شود.): پروردگارت ← رد گزینه های ۱ و ۳

⚠️ حواست باشه!

ترجمه ضمیر اجباری است و ترجمه نشدنش یا درست نبودنش باعث رد گزینه می شود.

صَلَّ: گمراه شده ← رد گزینه ۳

سَبِيلَهُ: راهش ← رد گزینه ۳

🎯 نکته

- هرگاه پس از اسم تفصیل، حرف جرّ «من» بیاید، معنای «برتر» دارد و هرگاه اسم تفصیل، مضاف واقع شود، معنای «برترین» دارد:
۱. آسیا أَكْبَرُ مِنَ أوروپا: آسیا بزرگتر از اروپا است.
 ۲. آسیا أَكْبَرُ قَارَةَ فِي الْعَالَمِ: آسیا بزرگترین قاره در جهان است.

••• با •••

۶۲- «نَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَ نُشَاهِدُ أَنْ لِقْمَانَ الْحَكِيمِ يُقَدِّمُ فِيهِ مَوَاعِظَ قِيَمَةٍ تَرْبِيَّةً لِابْنِهِ»:

- ۱) قرآن را می خوانیم و مشاهده می کنیم که توصیه های لقمان حکیم به پسر خویش ارزشی و تربیتی است!
- ۲) قرآن می خوانیم و لقمان حکیم را مشاهده می کنیم که در آن اندرزهای باارزش و تربیتی به پسر خود تقدیم می نماید!
- ۳) قرآن را قرائت می کنیم و می بینیم که لقمان حکیم برای فرزندش موعظه های ارزشمند تربیتی ای پیش می فرستد!
- ۴) قرآن را می خوانیم و می بینیم که لقمان حکیم در آن پنجاهای ارزشمند تربیتی ای به فرزند خود تقدیم می کند!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد - صفحه ۲ - ۱۱۰)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

قرآن را می خوانیم و می بینیم که لقمان حکیم در آن پنجاهای ارزشمند تربیتی ای به فرزند خود تقدیم می کند!

بررسی سایر گزینه‌ها:

- يُقَدِّمُ: تقدیم می‌کند ← رد گزینه ۱
 فیه: در آن ← رد گزینه‌های ۱ و ۳
 مواعظاً قیمةً: پندهایی ارزشمند ← رد گزینه ۱
 ضمناً در گزینه ۲ لقمان حکیم به اشتباه مفعول فعل «نشاهد» شده که نادرست است. ← رد گزینه ۲

۶۳- «تَسْتَطِيعُ أَنْ تَجِدَ فِي عَيْنِي عِلَامَاتٍ تَدُلُّ عَلَى فِرَاقِ الْمَحْبُوبِ وَ هَجْرِهِ!»:

- (۱) قادر هستی که نشانه‌هایی در چشمان من بیابی که به فراق و هجران محبوب دلالت دارد!
 (۲) می‌توانی از فراق محبوب و هجرانش، در چشم من علامت‌هایی را بیابی!
 (۳) می‌توانی که در چشم من علامت‌هایی را پیدا کنی که بر فراق محبوب و هجران او دلالت می‌کند!
 (۴) توانا هستی که نشانه‌هایی در چشم بیابی که دلالت بر هجران محبوب و فراقش می‌کند!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۱۸ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

می‌توانی که در چشم من علامت‌هایی را پیدا کنی که بر فراق محبوب و هجران او دلالت می‌کند!

بررسی سایر گزینه‌ها:

عینی: چشم من ← رد گزینه ۱

! حواست باشه!

«عین» مفرد است و جمع مکسر آن «عیون» یا «أعین» می‌شود.

تدلُّ: دلالت می‌کند ← رد گزینه ۲
 المحبوب (ضمیر ندارد): محبوب ← رد گزینه ۴

۶۴- عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- (۱) سَلِ الْمَصْنَعِ رَكْبًا تَهِيمٌ فِي الْفُلُوتِ: انبارهای آب از سواران درباره سرگردانی آن‌ها پرس‌وجو کردند!
 (۲) مِنْ جَرَّبِ الْمَجْرَبِ حَلَّتْ بِهِ التَّدَامَةُ: چه کسی آزموده را آزمایش کرد و به پشیمانی دچار شد!
 (۳) قَدْ تَفْتَتَشُ عَيْنَ الْحَيَاةِ فِي الظُّلُمَاتِ: گاهی چشمه زندگی را در تاریکی جستجو می‌کنی!
 (۴) أَحْبَبْتِي هَجْرُونِي كَمَا تَشَاءُ عُدَاتِي: دوستانم، مرا ترک کردند، چنانکه دشمنانم می‌خواهند!

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۱۹ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ «سل» فعل امر است که ماضی ترجمه شده. «مصانع» مفعول است که به اشتباه فاعل ترجمه شده. فعل «تهیم» به اشتباه به صورت مصدر ترجمه شده: از انبارهای آب درباره سوارانی که در بیابان‌ها تشنه و سرگرداند، پرس.
 ۲ «من» در اینجا پرسشی نیست: هر کس آزموده را آزمایش کرد به پشیمانی دچار شد.
 ۳ «الظلمات» جمع است که به اشتباه مفرد ترجمه شده است: گاهی چشمه زندگی را در تاریکی‌ها جست و جو می‌کنی.

۶۵- «بسیاری از شاعران ایرانی از جمله حافظ شعرهایی درهم‌آمیخته با عربی دارند!»:

- (۱) لکثیر من الشعراء الإيرانيين أشعارٌ ممزوجةٌ بالعربية منهم حافظ!
 (۲) لدی أكثر شعراء ایران و منهم حافظ کثیر من أشعار امتزجت بالعربية!
 (۳) أشعار کثیر من شعراء ایران و منهم حافظ ممزوجةٌ بالعربية!
 (۴) عند کثیر من الشعراء الإيرانيين أشعارٌ أصبحت ممزوجةٌ بالعربية منهم حافظ!

(آسان - ترکیبی - سریع) - صفحه ۱۸ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

لکثیر من الشعراء الإيرانيين أشعارٌ ممزوجةٌ بالعربية منهم حافظ!

بررسی سایر گزینه‌ها:

بسیاری: کثیر ← رد گزینه ۲

شاعران ایرانی (ترکیب وصفی است): الشعراء الإيرانيين ← رد گزینه‌های ۲ و ۳
شعرهایی درهم آمیخته: أشعار ممزوجة ← رد سایر گزینه‌ها

نکته

«عند/ل + اسم» معنای مالکیت را می‌رساند.

عندنا حديقة: باغی داریم

مثال: لهم سيارَة: ماشینی دارند

۶۶- «خير إخوانكم من أهدى إليكم عيوبكم» عَيْن الصَّحِيح في المفهوم:

(۱) موی بشکافی به عیب دیگران	چون به عیب خود رسی کوری از آن
(۲) عیب دوست بر رخس گفتن هنر است	لیک به نرمی و به طریق نظر است
(۳) هرکه عیب دگران نزد تو آورد و شمرد	بی گمان عیب تو نزد دگران خواهد برد
(۴) عیب رفیق خود مگوب با کس	تا نکند دشمنان حکایت‌ها

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۷ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۲

ترجمه صورت سؤال: بهترین برادران شما کسی است که عیب‌هایتان را به شما هدیه کرد.

دقیقاً همین مفهوم در بیت گزینه ۲ دیده می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ عیب‌یابی از دیگران و بی تفاوت بودن به عیب‌های خویش
- ۳ مطرح کردن عیب دیگری نزد دیگران
- ۴ نگاه داشتن عیب دوست نزد خودش

■ ■ اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٦٧ - ٧٠) بما يناسب النَّصَّ:

من أجمل الأمثلة التربوية التي جاءت في القرآن الكريم هي وصايا لقمان الحكيم، حين قدم لابنه نصائح قيمة تعلم كل شاب طريقة الحياة الكريمة.

قال الله تعالى: ﴿وَلَا تَصْعَرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾
و لا يليق (شایسته نیست) بالمؤمن أن يتكبر أو يرفع صوته على غيره، لأن المتكبر لا يحب الله، و صوت من يتكلم بغرور يشبه صوت الحمير.
لقد جاء في الأحاديث: «الحكمة تسكن قلب المتواضع، و لا تدخل قلب الإنسان الجبار.
فالتواضع زينة للمؤمن، و الكبر عيب يبعد صاحبه عن الناس و عن الله.»

ترجمه متن:

از زیباترین نمونه‌های تربیتی که در قرآن کریم آمده، همان لقمان حکیم است هنگامی که به پسرش پندهای ارزشمندی را تقدیم کرد درحالی‌که به هر جوانی روش زندگی نیکو را یاد می‌دهد. خدا فرموده: «رویت را با تکبر از مردم برنگردان و در زمین با ناز و خودپسندی راه نرو، زیرا خدا هیچ خودپسند فخرفروشی را دوست ندارد و برای مؤمن شایسته نیست که تکبر بورزد یا صدایش را بر دیگری بالا ببرد؛ زیرا خودبزرگ‌بین را خدا دوست ندارد.» و صدای کسی که با غرور صحبت می‌کند به صدای خران تشبیه می‌شود.
در احادیث آمده: دانش ساکن قلب انسان فروتن می‌شود و وارد قلب انسان ستمکار زورمند نمی‌شود، پس فروتنی آراستگی مؤمن است و خودبزرگ‌بینی عیبی است که صاحبش را از مردم و از خدا دور می‌کند.

۶۷- عَيْن الصَّحِيح:

- ۱) يَجِبُ أَنْ يَكُونَ الْإِنْسَانُ مُتَّكِبًا وَيَشْعُرُ بِالْفَخْرِ عَلَى الْآخَرِينَ!
- ۲) تَتَعَلَّمُ كَيْفَ نَكُونُ مُتَوَاضِعِينَ وَنَبْتَعُدُّ عَنِ التَّكْبُرِ فِي سُلُوكِنَا!
- ۳) الْمُؤْمِنُ يَرْفَعُ صَوْتَهُ دَائِمًا لِكَيْ يَسْمَعَهُ النَّاسُ وَيُظْهِرُ قُوَّتَهُ!
- ۴) نَمْشِي بِسُرْعَةٍ وَبِطَرِيقَةٍ فَخُورَةٍ فِي الْأَرْضِ لِنُظْهِرَ سَيِّطَرَتَنَا!

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۲

یاد می‌گیریم که چگونه فروتن باشیم و از خودبزرگ‌بینی در رفتارمان دوری کنیم. (کاملاً درست است.)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) انسان باید متکبر باشد و در برابر دیگران احساس افتخار کند. (نادرست است.)
- ۳) مؤمن، پیوسته صدایش را بالا می‌برد تا مردم آن را بشنوند و قدرتش را نشان دهد. (نادرست است.)
- ۴) به سرعت و به شیوه خودپسندانه در زمین گام برمی‌داریم تا تسلطمان را نشان دهیم. (نادرست است.)

۶۸- عَيْن ما لَيْسَ غَرَضُ النَّصِّ:

- ۱) الْحِكْمَةُ تُسَكِّنُ قَلْبَ الْمُتَوَاضِعِ وَلَا تَدْخُلُ قَلْبَ الْفَخُورِ!
- ۲) التَّوَّاضُعُ زِينَةٌ لِلْمُؤْمِنِ وَالْكَِبْرُ عَيْبٌ يُبْعِدُ صَاحِبَهُ عَنِ النَّاسِ!
- ۳) الْإِنْسَانُ الْمُتَّكِبُ يَسْتَحِقُّ الْاحْتِرَامَ بِسَبَبِ عَظَمَتِهِ وَمَكَانَتِهِ!
- ۴) الْكَبْرُ سَبَبٌ فِي بُعْدِ الْإِنْسَانِ عَنِ النَّاسِ وَعَنِ مَحَبَّةِ اللَّهِ!

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۳

انسان متکبر به خاطر بزرگی و جایگاهش شایسته احترام است. (نادرست)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) دانش در قلب انسان فروتن ساکن می‌شود و در قلب انسان فخر فروش وارد نمی‌شود. (درست)
- ۲) فروتنی آراستگی مؤمن است و خودبزرگ‌بینی عیبی است که صاحبش را از مردم دور می‌کند. (درست)
- ۴) خودبزرگ‌بینی سبب دوری انسان از مردم و از محبت خدا است. (درست)

■ عَيْن الْخَطَأِ فِي الْإِعْرَابِ وَالتَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (٦٩ و ٧٠)

۶۹- «أَجْمَلٌ - قَدَّمَ - يَتَكَلَّمُ - الْحَمِيرِ»

- ۱) أَجْمَلٌ: اسم تفضیل للمذکر - جمعه علی وزن مفاعل - معرب / مجرور بالحرف الجارّ
- ۲) قَدَّمَ: فعل ماضٍ - للمفرد المذکر الغائب - مزید ثلاثی (تفعیل) - متعدّد / الجملة فعلیة
- ۳) يَتَكَلَّمُ: من الأفعال المزیدة - من فعلٍ له حرفان زائدان - لازم / فعل مع فاعله
- ۴) الْحَمِيرِ: اسم - جمع مکسر و مفرد حمار و هو مذکر - معرب / مضاف إلیه و مجرور

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۲ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد نادرست:

جمعه علی وزن مفاعل: جمعه علی وزن أفاعل

آنچه گذشت ...

جمع اسم مکان بر وزن «مفاعل» می‌آید: مَلْعَب: مَلَاعِب

۷۰- «جاء - المَتَوَاضِعِ - الجَبَّارِ - يُبْعِدُ»

- (۱) جاء: فعل ماضٍ - مجرّد ثلاثي - لازمٌ - معلومٌ / فعل مع فاعله
 (۲) المَتَوَاضِعِ: اسمُ الفاعل من المزيّد الثلاثي - مفرد مذکر - معرب / مضاف إليه و مجرور
 (۳) الجَبَّارِ: اسم - مفرد مذکر - اسم المبالغة للدلالة على المهنة / صفة و مجرور
 (۴) يُبْعِدُ: مضارع - للمفرد الغائب - مزيد ثلاثي من باب افعال - متعدّد / فعل و مفعوله صاحب

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) (صفحه ۲ - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد نادرست:

اسم المبالغة للدلالة على المهنة: اسم المبالغة للدلالة على كثرة الصفة

کلمه «جَبَّار» به معنای «بسیار ستمکار» به معنای زیادی صفت دلالت دارد، نه شغل.

■ ■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۷۱ - ۷۵)

۷۱- عین الخطأ في ضبط حركات الكلمات:

- (۱) أنا أحتاجُ إلى التَّنْظَرَةِ لمُشَاهَدَةِ الأجسامِ بِدِقَّةٍ!
 (۲) اللَّهُ هُوَ الرَّزَاقُ وَيَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ مِنْ مَخْلُوقَاتِهِ!
 (۳) يَذْهَبُ كَثِيرٌ مِنَ الرُّؤَاةِ إِلَى مَشْهَدِ الْمُقَدَّسَةِ لِلزِّيَارَةِ!
 (۴) مُشَاهَدَةُ هَذِهِ المَنَاطِرِ الطَّبِيعِيَّةِ وَغَابَاتِهَا تُحَيِّرُنَا!

(دشووار - ترکیبی - استاندارد) (صفحه ۱۲ - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد نادرست:

در این گزینه دو خطای حرکت گذاری وجود دارد:

۱. المَنَاطِرُ: المَنَاطِرُ (جمع اسم مکان بر وزن «مَفَاعِلُ» می آید).
 ۲. تُحَيِّرُ: تُحَيِّرُ (فعل مضارع باب «تفعیل» بر وزن «تَفَعَّلُ» می آید).

«تُحَيِّرُ» وزن فعل مجهول را دارد؛ یعنی حرف اول مضارعه «ضمه» دارد و عین الفعل «فتحه» دارد، ولی از آنجایی که ضمیر «نا» بعدش آمده یعنی مفعولش است و نمی تواند مجهول باشد.

۷۲- عین عبارة ما جاء فيها اسم المبالغة:

- (۱) يُحِبُّ النَّاسُ قَضَاةَ يَحْكُمُونَهُم بِالْعَدْلِ وَ الْإِنصَافِ!
 (۲) ذَهَبْتُ إِلَى مَتَجَرِّ أَشْهَرِ الحَدَادِ لِبِلْدِنَا وَ إِشْتَرَيْتُ مِنْهُ بَضَائِعَ!
 (۳) رَبِّي عَلَامُ الغُيُوبِ وَ يَعْلَمُ مَا فِي الأَرْضِ وَ مَا فِي السَّمَاوَاتِ!
 (۴) النَّفْسُ الأَمَارَةُ بِالسُّوءِ هِيَ الَّتِي تَأْمُرُنَا بِالسَّيِّئَاتِ!

(دشووار - ترکیبی - استاندارد) (صفحه ۲۴ - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

«قُضَاة»: قاضی ها» جمع مکسر است، نه اسم مبالغه.

بررسی سایر گزینه ها:

در سایر گزینه ها به ترتیب «حَدَاد: آهنگر، عَلَام: بسیار دانا و أَمَارَة: بسیار امرکننده» اسم مبالغه هستند.

اسم مبالغه کلمه ای است که بر وزن «فَعَال» و «فَعَالَة» می آید و سه کاربرد دارد:

۱. زیادی صفت: عَفَّار: بسیار آمرزنده

۲. شغل: حَبَّاز: نانوا

۳. ابزار: نَلَّاجَة: یخچال

حواستان باشد که وزن «فَعَال» را که جمع مکسر اسم فاعل است با اسم مبالغه اشتباه نگیرید: قُضَاة: جمع قاضی

حالا اگر حرکت آن کلمه را نگذاشته بود باید به قبل و بعدش دقت کنیم تا بفهمیم فعل جمله مفرد است یا جمع. (دقت کنید که فعل غایب اول جمله، مفرد می آید حتی اگر فاعلش جمع باشد.)

اگر مفرد باشد قطعاً اسم مبالغه و اگر جمع باشد قطعاً جمع مکسر است:

نَحْبُ الكِتَابِ الذِّينِ يَكْتُبُونَ الأَبْحَاثَ العِلْمِيَّةَ: با توجه به یکتبون: می نویسند، کُتِّبَ است یعنی جمع مکسر کاتب، نه اسم مبالغه.

۷۳- عین عبارت ما جاء فيها اسم الفاعل و اسم المفعول معاً:

- ۱) إِنَّ الْإِسْلَامَ يَأْمُرُنَا بِالْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ بِكَلَامٍ طَيِّبٍ!
- ۲) رَبَّنَا أَنْتَ كَاشِفُ كُلِّ مَكْرُوبٍ وَ سَاتِرُ كُلِّ عَيْوَبٍ!
- ۳) مَوْلَايَ مِنْ أَشْهَرِ الشُّعْرَاءِ الْإِيرَانِيِّينَ وَ لَهُ مُلَمَّعَاتٌ كَثِيرَةٌ!
- ۴) مَدْرَسَنَا مَا حَضَرَ فِي الصَّفِّ لِأَنَّ حَيَاتَهُ مَمْلُوءَةٌ بِالْمَشَاكِلِ!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد ۶ - صفحه ۲۱ - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

ترجمه صورت سوال: عبارتی را مشخص کن که در آن، اسم فاعل و اسم مفعول باهم نیامده است.

در این گزینه «المعروف» و «المنکر» هر دو اسم مفعول هستند و خبری از اسم فاعل نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) «کاشف» و «ساتر» اسم فاعل هستند و «مکروب» اسم مفعول است.
- ۳) «الشعراء» جمع مکسر «الشاعر» اسم فاعل و «ملمعات» هم اسم مفعول است.
- ۴) «مدرّس» اسم فاعل و «مملوءة» اسم مفعول است.

اسم فاعل و مفعول به دو شکل می‌آید:

۱. در ثلاثی مجرد که بر همان وزن «فاعل» است: ناصر - کاتب و ... بر همان وزن «مفعول» است: منصور - مکتوب و ...
۲. در ثلاثی مزید که در اسم فاعل با «م» شروع می‌شود و عین الفعل «کسره» دارد و در اسم مفعول با «م» شروع می‌شود و عین الفعل «فتحه» دارد: مُنْتَصِر: یاری‌دهنده (اسم فاعل) - مُجَرَّب: آزموده‌شده (اسم مفعول) و ...

۷۴- عین «أفعل» يدل على التفضيل:

- ۱) أَحْصَى التِّلْمِيذُ فِي الصَّفِّ مَنَاطِقَ الْجَذْبِ السِّيَاحِيِّ فِي إِيرَانَ!
- ۲) أَظُنُّ أَنَّ جَارَنَا أَوْصَلَ وَ لَدْنَا إِلَى الْمَدْرَسَةِ بِالسِّيَارَةِ!
- ۳) لَا خُلُقَ أَقْبَحَ مِنَ الْكِبَرِ، فَعَلَيْكُمْ بِالْإِبْتِعَادِ عَنْهُ يَا أَصْدِقَائِي!
- ۴) أَصْلَحَ نَفْسَكَ قَبْلَ أَنْ تَنْصَحَ النَّاسَ فَايْدَأْ مِنْ نَفْسِكَ!

(آسان - ترکیبی - استاندارد ۶ - صفحه ۱۱ - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

«أقبح» بعدش حرف جر «من» آمده؛ پس اسم تفضیل و به معنای «زشت‌تر» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) «أحصى» فعل ماضی باب «إفعال» و به معنای «شمارش کرد» است.
- ۲) «أوصل» فعل ماضی باب «إفعال» و به معنای «رسانید» است.
- ۴) «أصلح» فعل امر از باب «إفعال» و به معنای «اصلاح کن» است.

حواست باشه!

هر کلمه‌ای که بر وزن اسم تفضیل باشد، الزاماً اسم تفضیل نیست؛ بلکه ممکن است یکی از حالت‌های زیر باشد:

الف. ماضی باب إفعال برای مفرد مذکر غایب (هو): والدي أحسن إلى الفقراء: پدرم به فقیران نیکی کرد.

ب. مضارع فعل ثلاثی مجرد برای متکلم وحده (أنا): أنا أعلمُ أنك لا تأتي: من می‌دانم که تو نمی‌آیی.

ج. فقط در این حالت اسم تفضیل است. حالا چگونه تشخیص دهیم که اسم تفضیل است؟ اگر بعد از وزن أفعل حرف جر من بیاید یا اسم مجرور (کسره‌دار) قطعاً اسم تفضیل است:

صديقي أحسن من الآخرين: دوستم از دیگران بهتر است.

صديقي أحسن الناس: دوستم، بهترین مردم است.

۷۵- عین ما فيه اسم يدل على كثرة الصفة:

- ۱) كان جدي تماراً يعيش حياةً بسيطةً و كان قلبه مملوءاً بالحب!
- ۲) اشترينا فتاحة الزجاج من المتجر لأننا كنا بحاجة إليها!
- ۳) والدي الصبار يُعلمنا الصبر عند مواجهة المشاكل!
- ۴) بطارية هذه السيارة بحاجة إلى التصليح يا أيها العامل!

(آسان - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۲۴ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۳

تعبیر: صورت سؤال از ما گزینه‌ای را می‌خواهد که در آن یک اسم به زیادی صفت دلالت کند که باید به دنبال اسم مبالغه بگردیم.

در این گزینه «صَبَّار: بسیار صبور» به زیادی یک صفت اشاره می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) تَمَاراً: خرما فروش ← اسم مبالغه‌ای است که به «شغل» دلالت می‌کند.
- ۲) فَتَاحَة: در بازکن ← اسم مبالغه‌ای است که به «ابزار» دلالت دارد.
- ۴) السَّيَّارَة: ماشین ← اسم مبالغه‌ای است که به «ابزار» دلالت دارد.

بودجه‌بندی
این آزمون

تاریخ‌شناسی / ظهور اسلام، حرکتی تازه در تاریخ بشر (منابع پژوهش در تاریخ اسلام و ایران دوران اسلامی، روش پژوهش در تاریخ، اسلام در مکه، امت و حکومت نبوی در مدینه، تثبیت و گسترش اسلام در دوران خلفای نخستین) / صفحه‌های ۱ تا ۵۲

سهم در
کنکور

درس اول تا پنجم ۱ الی ۲ تست از ۱۳ تست کنکور را پوشش داده است.

۷۶- کدام مورد به مورخان، برای فهم عمیق‌تر و بازسازی دقیق‌تر گذشته‌ها کمک می‌کند؟

- (۱) خاطرات شفاهی، متل‌ها، لطیفه‌ها، دوبیتی و تصنیف
- (۲) کتاب‌هایی با عنوان مشترک المسالک و الممالک تألیف نویسندگانی از جمله اصطخری
- (۳) آثار و بناهای تاریخی مانند میدان نقش جهان و مسجد گوهرشاد
- (۴) کتاب‌هایی تاریخی مانند عجائب‌المقدور فی نوائب تیمور تألیف ابن عربشاه

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۲ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

آثار و بناهای تاریخی به مورخان برای فهم عمیق‌تر و بازسازی دقیق‌تر گذشته‌ها کمک می‌کنند.

آثار و بناهای برج‌مانده از دوره تاریخی مورد مطالعه، به مورخان این امکان را می‌دهند تا از اوضاع فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و نظامی گذشته آگاهی یابند.

مکان‌های تاریخی مثل غار حرا، کوه احد و یا دشت چالدران هر یک بستر وقوع یک رویداد تاریخی به‌شمار می‌روند.

آثار و بناهای تاریخی، مانند میدان نقش جهان، مسجد گوهرشاد و به‌طور کلی آثار ساختمانی و معماری از مهم‌ترین منابع و مراجع پژوهش درباره گذشته‌های دور و نزدیک محسوب می‌شوند. این آثار به مورخان، برای فهم عمیق‌تر و بازسازی دقیق‌تر گذشته‌ها کمک می‌کنند.

منابع غیرنوشتاری

الف	• محوطه‌ها و بناهای تاریخی: آثار و بناهای برج‌مانده از دوره تاریخی مورد مطالعه
ب	• ابزارها و وسایل دست‌ساخته انسان: انواع پوشاک، جواهرات، ظروف و ...
پ	• آثار شفاهی: افسانه‌ها و اساطیر اقوام، خاطرات شفاهی و ...

راهنمای مسیرت...

این تیب سوالات معمولاً در کنکور استفاده می‌شود، یعنی از بین گزینه‌ها، گزینه‌ای که مطابق با خواسته سؤال است رو پیدا کنید. بعضی وقت‌ها ممکنه به‌صورت موارد «الف» تا «د» هم باشه که باید دو مورد صحیح رو پیدا کنید.

۷۷- کدام گزینه درباره موضوع کتاب «تاریخ سیستان» به‌عنوان یکی از گونه‌های منابع و مراجع نوشتاری درست است؟

- (۱) انگیزه اصلی نویسندگان این دسته از کتاب‌های تاریخی، ثبت و ضبط رویدادهای تاریخی، بیان ویژگی‌های جغرافیایی و اقتصادی و نگارش زندگی‌نامه مشاهیر محلی بوده است.
- (۲) در این نوع تاریخ‌نگاری، مؤلفان به اشاره فرمانروا، تاریخ زندگی او را به صورت متمرکز و ویژه، توصیف و ثبت و ضبط می‌کردند.
- (۳) مؤلفان این دسته از آثار، تاریخ اساطیری ایران را از کیومرث آغاز و به پایان دوره ساسانیان ختم می‌کردند.
- (۴) این دسته از آثار اطلاعات با اهمیتی درباره آب و هوا، وضعیت اقتصادی، وضعیت نظامی، رودها، بندرها، ادیان و اعتقادات و ... ارائه می‌دهند.

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۵ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

تاریخ سیستان یکی از انواع تاریخ‌های محلی است که در گزینه «۱» به آن اشاره شده است.

تاریخ‌های محلی یکی از مهم‌ترین گونه‌های تاریخ‌نگاری و یکی از گنجینه‌های مهم اطلاعات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی اقتصادی و نظامی و نیز جغرافیایی شهرها و مناطق ایران است. انگیزه اصلی نویسندگان این دسته از کتاب‌های تاریخی، ثبت و ضبط رویدادهای تاریخی، بیان ویژگی‌های جغرافیایی و اقتصادی و نگارش زندگی‌نامه مفاخر و مشاهیر محلی بوده است. از معروف‌ترین آثار محلی می‌توان به تاریخ سیستان از مؤلفی ناشناخته، در موضوع تاریخ سیستان از ایام قدیم تا سال ۷۲۵ ق اشاره کرد.

منابع و مراجع نوشتاری

مراجع و منابع مکتوب تاریخ اسلام و ایران در دوران اسلامی، بسیار متنوع و متعددند. در اینجا به برخی از مهم‌ترین گونه‌های آن‌ها اشاره می‌شود.

راهنمای مسیرت...

این سؤال می‌خواهد به شما یادآوری کند، حواستون به کلیدواژه‌ها و نکات مربوط به آن‌ها باشد. درس اول تاریخ یازدهم، اشاره به منابعی دارد که مهمه، پس حتماً این منابع و مطالب آن‌ها رو با دقت بخونید.

رد گزینه!

گزینه «۲» تاریخ زندگی فرمانروا رو به دستور خودش ثبت و ضبط می‌کنه؛ یعنی تک‌نگاری است؛ پس حذف می‌شه. گزینه «۳» همچون موضوع کلی و عمومی داره نشون می‌ده که تاریخ عمومی است؛ پس این گزینه هم حذف می‌شه. گزینه «۴» ممکنه کمی شما رو گرفتار کنه ولی اگر متن کتاب رو دقیق خونده باشید می‌بینید این گزینه فقط در مورد موضوعات جغرافیایی است و مرتبط با نوشته‌های جغرافیایی است؛ پس این گزینه هم اشتباهه و حذف می‌شه. حالا پاسخ مشخص شد.

۷۸- دو گزاره زیر به ترتیب مربوط به کدام روش سنجش و تاریخ‌نگاری هستند؟

الف - ارزش و اعتبار خبری که راوی آن، خود، به‌طور مستقیم شاهد رویداد بوده به مراتب از خبری که روایت‌کننده آن را از دیگران نقل کرده بیشتر است.

ب - از برجسته‌ترین آثاری که به این شیوه تألیف شده است، می‌توان به کتاب تجارب‌الامم ابوعلی مسکویه، تاریخ بیهقی و مروج‌الذهب مسعودی اشاره کرد.

۲) سنجش و نقد راوی - تاریخ‌نگاری ترکیبی

۴) سنجش و نقد راوی - تاریخ‌نگاری تحلیلی

۱) سنجش و نقد روایت - تاریخ‌نگاری روایی

۳) سنجش و نقد روایت - تاریخ‌نگاری موضوعی

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۱۸ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

«الف» = سنجش و نقد راوی و «ب» = تاریخ‌نگاری تحلیلی؛ پس گزینه «۴» درست است.

• یکی از کارهای مورخان در نقد روایت‌کننده، تعیین فاصله زمانی و مکانی بین راوی و خبر است تا معلوم شود، روایت‌کننده خود مستقیماً شاهد وقوع رویدادی بوده یا خبر آن را از دیگران نقل کرده است. ارزش و اعتبار خبری که راوی آن، خود، به‌طور مستقیم شاهد رویداد بوده

به مراتب از خبری که روایت‌کننده آن را از دیگران نقل کرده بیشتر است. در گذشته مورخان مانند مسعودی، برای درستی و یا نادرستی برخی از اخبار و گزارش‌های تاریخی به مسافرت می‌رفتند و مکان رویدادها را از نزدیک بررسی می‌کردند.

• مورخ در تاریخ‌نگاری تحلیلی، با بررسی موشکافانه تمام اخبار و روایت‌های مربوط به یک رویداد و نقد آن‌ها، علل، آثار و پیامدهای آن واقعه را تحلیل و تفسیر می‌کند. از برجسته‌ترین آثاری که به این شیوه تألیف شده است، می‌توان به کتاب تجارب‌الامم ابوعلی مسکویه، تاریخ بیهقی و مروج‌الذهب مسعودی اشاره کرد.

سنجش خبر تاریخی و روش تاریخ‌نگاری

راهنمای مسیرت...

این تست با توجه به سؤال ۱۰۷ کنکور تیر ۱۴۰۴ طراحی شده، البته در کنکور ترکیبی با پایه یازدهم است ولی اینجا با توجه به درس ۲ یازدهم پس مهمه که تشخیص بدید هر مورد اشاره به چه مفهومی داره.

راه نجات سریع!

مورد «الف» با کلمه راوی، به‌جورایی شما رو راهنمایی می‌کنه به شرطی که کتاب رو دقیق خونده باشید؛ پس وقتی سنجش خبر با توجه به راوی باشه، سنجش و نقد راوی درسته و تنها پاسخ درست، گزینه «۴» است و بقیه گزینه‌ها حذف می‌شن!

۷۹- کدام مورد درباره کتاب «فتوح البلدان» درست است؟

- ۱) مورخ روایت‌های مختلف و متعدد درباره موضوع واحد را با آوردن اسناد، ذکر می‌کند.
- ۲) مورخ بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایت‌ها، عیناً آن‌ها را ذکر می‌کند.
- ۳) مورخ به جای ذکر همه روایات درباره یک موضوع، یک گزارش از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کند.
- ۴) مورخ با بررسی موشکافانه تمام اخبار و روایت‌های مربوط به یک رویداد و نقد آن‌ها، پیامدهای واقعه را تحلیل و تفسیر می‌کند.

(آسان - خط به خط - سریع - صفحه ۱۷ - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

کتاب فتوح‌البلدان اثر بلاذری و اخبارالطوال اثر دینوری با توجه به روش تاریخ‌نگاری ترکیبی است و گزینه «۳» اشاره به این روش دارد.

مورخ در تاریخ‌نگاری ترکیبی به جای ذکر همه روایات درباره یک موضوع، با مطالعه و مطابقت دادن همه روایت‌ها، یک گزارش از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کند. مورخ در این روش ناچار به گزینش و انتخاب است و امکان دارد برخی از جنبه‌های خبر از چشم او دور بماند. این نوع تاریخ‌نویسی از اواخر قرن سوم هجری متداول شد. از مشهورترین چهره‌های این سبک از تاریخ‌نویسی می‌توان به بلاذری صاحب کتاب فتوح البلدان و دینوری نویسنده کتاب اخبار الطوال اشاره کرد.

رد گزینه!

وقتی مورخ همه روایت‌های مربوط به موضوع رو ذکر می‌کند، می‌شه تاریخ‌نگاری روایی، اگر بدونید که کتاب فتوح البلدان مرتبط با تاریخ‌نگاری ترکیبی است، پس گزینه‌های «۱» و «۲» حذف می‌شه چون در تاریخ‌نگاری ترکیبی است که به جای ذکر همه روایات، گزارشی از آن‌ها تنظیم می‌شه. از طرفی در گزینه «۴» هم که اشاره به تحلیل و تفسیر شده یعنی تاریخ‌نگاری تحلیلی، پس گزینه «۴» هم حذف می‌شه و پاسخ مشخصه!

۸۰- کدام موارد درباره نظام اجتماعی و سیاسی شبه جزیره عربستان در آستانه ظهور اسلام درست است؟

الف - قبایل اغلب از طریق پرورش بز و شتر و راهزنی، زندگی خود را تأمین می‌کردند.

ب - در آن زمان، شجاع به کسی گفته می‌شد که در منازعات فردی و قبیله‌ای با جرئت و جسارت تمام بجنگد و نهایت بی‌رحمی را نشان دهد.

ج - قرآن به موقعیت حقارت‌آمیز زن در میان اعراب جاهلی اشاره فرموده و آنان را به سبب چنین عقیده و اخلاقی نکوهش کرده است.

د - در آن زمان تعداد باسوادان مهم‌ترین شهر آن دیار، یعنی مکه، از تعداد انگشتان دست فراتر نمی‌رفت.

(۱) «الف» و «ب» (۲) «ب» و «ج» (۳) «ج» و «د» (۴) «الف» و «د»

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲۲ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

موارد «ب» و «ج» اشاره به نظام اجتماعی و سیاسی اعراب جاهلی دارد؛ پس گزینه «۲» پاسخ است.

- ساکنان عربستان در دوران جاهلیت وابستگی شدید به قبیله خود داشتند و این سبب به وجود آمدن عصبیت قبیله‌ای شده بود که نقش زیادی در بروز جنگ و خونریزی‌های پی‌درپی در شبه جزیره عربستان داشت. البته در آن دوران برخی خصلت‌های اخلاقی مانند مهمان‌نوازی، شجاعت، سخاوت، مروت و استقامت در برابر سختی‌های زندگی را دارا بودند ولی این خصلت‌ها در چارچوب ارزش‌ها و سنت‌های زندگی قبیله‌ای مفهوم خاصی داشت. برای مثال شجاع به کسی گفته می‌شد که در منازعات فردی و قبیله‌ای با جرئت و جسارت تمام بجنگد و نهایت بی‌رحمی را از خود نشان دهد. (مورد «ب»)
- همچنین در نظام اجتماعی عربستان پیش از اسلام، زن از مقام و منزلت پایینی برخوردار بود. مردان قبیله نیز فقط به پدران خود افتخار می‌کردند و نه مادران. قرآن به موقعیت حقارت‌آمیز زن در میان اعراب جاهلی اشاره فرموده و آنان را به سبب داشتن چنین عقیده و اخلاقی نکوهش کرده است. (مورد «ج»)

نظام اجتماعی و سیاسی اعراب جاهلیت

در آستانه ظهور اسلام، ساکنان شبه جزیره عربستان را قبیله‌ها و طایفه‌های گوناگون عرب تشکیل می‌دادند و هر یک از آن‌ها، بر پایه نسب‌نامه‌هایی که سینه به سینه منتقل شده بود، خود را به یکی از دو دسته قحطانی (جنوبی) و عدنانی (شمالی) منسوب می‌کردند. در آن زمان، زندگی چادرنشینی و نظام قبیله‌ای در سرتاسر این سرزمین، حتی در شهرهای مکه، طائف و یثرب رواج داشت. قبیله یک واحد اجتماعی و سیاسی مستقل به حساب می‌آمد و شامل تمامی افرادی می‌شد که دارای نیای مشترک بودند و با یکدیگر پیوند خونی داشتند.

راهنمای مسیرت...

حواستون به صورت سؤال باشه که چی می‌خواد، اینجا فقط راجع به نظام اجتماعی و سیاسی پرسیده شده پس فقط دنبال مواردی با این محتوا باشید.

رد گزینه!

مورد «الف» راجع به وضعیت معیشت و اقتصادی صحبت می‌کند و ربطی به نظام اجتماعی و سیاسی نداره، پس حذف می‌شه و گزینه‌های «۱» و «۴» رو هم حذف می‌کنه، مورد «د» نیز راجع به سواد و وضعیت فرهنگی است؛ پس این مورد هم بی‌ربط با نظام اجتماعی و سیاسی است و حذف می‌شه و گزینه‌های «۳» و «۴» رو هم حذف می‌کنه. خب ماند گزینه «۲» که پاسخه.

۸۱- کدام موارد دربارهٔ زمان وقوع دو رویداد زیر درست است؟

الف - نزول نخستین آیات سورهٔ علق

ب - نزول سورهٔ براءت (توبه)

- ۱) «الف» در آغاز رسالت پیامبر و «ب» بعد از هجرت پیامبر نازل شده است.
- ۲) هر دو در سال‌های نخستین و قبل از هجرت پیامبر نازل شده است.
- ۳) هر دو بعد از هجرت پیامبر و در سال‌های پایانی رسالت ایشان نازل شده است.
- ۴) «الف» بعد از هجرت پیامبر و «ب» در آغاز رسالت پیامبر نازل شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

دشوار - مفهومی - زمانبر (۱۱۰۳ - صفحه ۳۹)

بررسی سریع:

نزول نخستین آیات سورهٔ علق به منزلهٔ آغاز پیامبری و رسالت الهی پیامبر (ص) بود و نزول سورهٔ براءت در آخرین ماه‌های سال نهم هجری است؛ پس گزینهٔ «۱» صحیح است.

- در ۲۷ رجب یا به روایتی دیگر در رمضان سالی که حضرت محمد (ص) به چهل سالگی رسیده بود، در حال عبادت و تأمل و تفکر در غار حراء، فرشتهٔ وحی بر او فرود آمد و با نزول نخستین آیات سورهٔ علق، پیام الهی را به ایشان رساند، نزول این آیات به منزلهٔ آغاز پیامبری و رسالت الهی حضرت محمد بود.
- در آخرین ماه‌های سال نهم هجری، با نزول سورهٔ براءت (توبه)، رسول خدا به حضرت علی (ع) مأموریت داد که برای ابلاغ سورهٔ براءت عازم مکه شود. پس از آن مکه و خانهٔ خدا، به‌عنوان حرم اسلامی اعلام شد و مشرکان حق نداشتند وارد آنجا شوند.

راهنمای مسیرت...

این سؤال بر اساس تست ۱۱۱ کنکور تیر ۱۴۰۴ طراحی شده. هدف سؤال اینه که شما به زمان وقایع هم توجه کنید. بعضی وقت‌ها تاریخ هم ذکر می‌شه ولی مثل این سؤال ممکنه قبل و بعد یک واقعه مدنظر باشه؛ پس دقت کنید و موقع خوندن کتاب تمام مطالب و جزئیات رو هم بخونید.

رد گزینه!

آیات سورهٔ توبه در کتاب زیرمجموعهٔ تبتیری با عنوان اعلان براءت از مشرکان اومده، اینجا هم که ذکر شده سورهٔ توبه (براءت) پس این آیات بعد از هجرت پیامبر نازل شده و گزینه‌های «۲» و «۴» حذف می‌شه. برای حذف گزینهٔ «۳» نیازه که کتاب را دقیق خونده باشید و طبق آیات سورهٔ علق که می‌فرماید: «بسم الله الرحمن الرحیم، اقرا باسم ربك الذی خلق (۱) خلق الانسان من علق (۲)» بخوان به نام پروردگارت که آفرید. آدمی را از لختهٔ خونی آفرید.» پس این سوره به منزلهٔ آغاز رسالت پیامبر (ص) بود و گزینهٔ «۳» هم حذف می‌شه. حالا موند گزینهٔ «۱» که جواب سؤاله.

۸۲- هر یک از عبارات زیر، به ترتیب توصیف کدام واقعه در زمان پیامبر (ص) است؟

الف - تغییر قبلهٔ مسلمانان از بیت‌المقدس به سوی مکه

ب - برادر خواندن حضرت علی (ع) توسط پیامبر (ص)

ج - اعلام ختم نزول قرآن

د - سرآغاز تأسیس امت و حکومت اسلامی

- ۱) بهانه‌جویی یهودیان - غدیر خم - فتح مکه - پیمان نامهٔ مدینه
- ۲) صلح حدیبیه - پیمان برادری، تحکیم وحدت دینی - حجه‌الوداع - صلح حدیبیه
- ۳) بهانه‌جویی یهودیان - پیمان برادری، تحکیم وحدت دینی - حجه‌الوداع - پیمان نامهٔ مدینه
- ۴) صلح حدیبیه - غدیر خم - فتح مکه - صلح حدیبیه

پاسخ: گزینهٔ ۳

دشوار - مفهومی - زمانبر (۱۱۰۴ - صفحه ۳۶)

بررسی سریع:

«الف» = بهانه‌جویی یهودیان / «ب» = پیمان برادری، تحکیم وحدت دینی / «ج» = حجه‌الوداع / «د» = پیمان نامهٔ مدینه؛ پس تنها گزینهٔ «۳» پاسخ درست است.

بررسی موارد:

بهتر است هر یک از موارد را بررسی کنیم تا بتوانیم به جواب برسیم:

- الف)** تغییر قبله مسلمانان از بیت المقدس به سوی مکه، یکی از اقداماتی بود که به فرمان الهی و در پی بهانه‌جویی یهودیان انجام گرفت.
- پ)** پیامبر اکرم در نخستین ماه‌های پس از هجرت با هدف ایجاد همدلی و وحدت دینی میان مسلمانان، به آنان توصیه کرد که بدون در نظر گرفتن وابستگی‌های قبیله‌ای، با یکدیگر پیوند برادری برقرار کنند. این پیوند، گاه میان دو نفر از مهاجران و اغلب بین یکی از انصار و یکی از مهاجران برقرار شد. در همین راستا نیز، پیامبر، حضرت علی (ع) را به‌عنوان برادر خویش برگزید.
- ج)** حضرت محمد (ص) در سال دهم هجری پس از پایان مراسم حج و هنگام بازگشت به مدینه، در مکانی به نام غدیر خم، طی خطبه‌ای طولانی، مهم‌ترین وصیت خود را ایراد کرد. آن حضرت در این خطبه، ضمن معرفی امام علی (ع) به جانشینی خویش، ختم نزول آیات قرآن و اتمام رسالت خود را اعلام کرد.
- د)** پیمان‌نامه مدینه، سرآغاز تأسیس امت و حکومت اسلامی بود.

راهنمای مسیرت...

سؤالاتی با این فرمت که مواردی داده شود و مفاهیم مطابق آن خواسته شود، مورد توجه طراحان است، این تست هم طبق سؤال ۱۰۸ کنکور تیر ۱۴۰۴ طراحی شده. پس وقتی هر مطلب رو می‌خوانید حتماً به‌طور کامل حفظ کنید ممکنه هر قسمت از اون مبحث به عنوان سؤال در نظر گرفته بشه.

راه نجات سریع!

۲ تا نکته می‌گم که اگه یاد بگیرید سریع به جواب رسیدید: ۱- مورد «ب» خودش نوشته برادر خواندن، پس می‌شه پیمان برادری ۲- مورد «ج» هم که ختم نزول قرآن در سال‌های پایانی رسالت پیامبر انجام شد و آخرین واقعه در بین ۴ گزینه «حجة‌الوداع» است. حُب جواب مشخص شد که گزینه «۳» است.

۸۲- در کدام موارد مقایسه درستی میان دشمنی مشرکان قریش «قبل از هجرت پیامبر» و «بعد از هجرت پیامبر» انجام شده است؟
الف - قبل از هجرت، از ورود مسلمانان و پیامبر به مکه ممانعت می‌کردند و بعد از هجرت، اقدام به تحریم و محاصره اقتصادی مسلمانان کردند.

- ب - قبل از هجرت، در جنگ احد بر مسلمانان پیروز شدند و بعد از هجرت، پیمان صلح با مسلمانان را نقض کردند.
ج - قبل از هجرت ابوطالب را در تنگنا قرار دادند و بعد از هجرت اموال مهاجران مسلمان را تصرف و غارت کردند.
د - قبل از هجرت دسیسه کشتن پیامبر را کردند و بعد از هجرت در جنگ احزاب از مسلمانان شکست خوردند.
- (۱) «الف» و «ب» (۲) «ب» و «ج» (۳) «الف» و «د» (۴) «ج» و «د»

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۲۸ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

قرار دادن ابوطالب در تنگنا و دسیسه کشتن پیامبر مربوط به قبل از هجرت است و تصرف و غارت اموال مهاجران مسلمان و شکست مشرکان در جنگ احزاب از مسلمانان مربوط به بعد از هجرت می‌باشد.

- پیامبر اکرم سه سال از بعد بعثت، به فرمان خداوند دعوت خود را آشکار و عمومی کرد. با گسترش دعوت و گرایش جوانان و مستضعفان به اسلام، سران مشرک درصدد برآمدند که با پیامبر و مسلمانان مقابله کنند. از این‌رو، تصمیم گرفتند که هر طایفه، از مسلمان شدن اعضای خود جلوگیری کند و با افرادی از طایفه خود که اسلام آورده بودند، برخورد کند. مشرکان همچنین ابوطالب، رئیس طایفه بنی‌هاشم را در تنگنا قرار دادند که برادرزاده خود را وادار به دست کشیدن از عقایدش کند و یا او را به آنان بسپارد. ابوطالب نه تنها از حمایت پیامبر دست نکشید، بلکه طایفه بنی‌هاشم را به حمایت از آن حضرت فراخواند. (قسمت اول مورد «ج»)
- در نتیجه پیمان عقبه دوم، پایگاه امن و مطمئنی برای مسلمانان در یثرب به‌وجود آمد. به دنبال این پیمان، رسول خدا به مسلمانان فرمان داد که به یثرب هجرت کنند. پیامبر نیز پس از آن‌که از دسیسه مشرکان در دارالندوه برای کشتن خود آگاه شد، تصمیم گرفت مخفیانه از مکه خارج شود و به سوی یثرب حرکت کند. (قسمت اول مورد «د») (تا اینجا قبل از هجرت پیامبر بود).
- پس از هجرت پیامبر و یارانش به مدینه، مشرکان قریش همچنان بزرگ‌ترین و سرسخت‌ترین دشمنان دعوت اسلامی بودند؛ بنابراین در سال نخست هجرت و به دنبال نزول آیات جهاد، رسول خدا تصمیم به تشکیل نیروی نظامی گرفت. در اواخر همان سال مسلمانان چندین

عملیات نظامی و اطلاعاتی محدود در خارج از مدینه انجام دادند. یکی از اهداف این عملیات، تهدید مسیر تجارت مشرکان مکه به شام و بازپس‌گیری اموال بود؛ زیرا آنان اموال مهاجران مسلمان را تصرف و غارت کرده بودند. (قسمت دوم مورد «ج»)

• در سال‌های سوم و پنجم هجری، سپاهی بزرگ از جنگجویان قبیله قریش و قبیله‌های هم‌پیمان آن، به قصد جبران شکست بدر و نابودی اسلام راهی مدینه شدند. فرماندهی سپاه قریش در این لشکرکشی‌ها به عهده ابوسفیان بود. مشرکان در غزوه احد به موفقیتی نسبی دست یافتند، اما در جنگ خندق یا احزاب با وجود اینکه تمام نیرو و امکانات مادی و معنوی خود را بسیج کرده بودند، ناکام ماندند. (قسمت دوم مورد «د») (این دو قسمت هم بعد از هجرت پیامبر بود.)

راهنمای مسیرت...

سؤالات مقایسه‌ای اغلب توسط طراحان پرسیده می‌شود. در کنکور تیر ۱۴۰۴ هم دو تا سؤال با این فرمت بوده سؤال ۱۰۱ و ۱۱۰ پس این نشون می‌ده که موارد رو طوری بخونید که در حالت مقایسه هم بتونید پاسخ بدید.

رد گزینه!

مورد «الف» ممانعت از ورود مسلمانان و پیامبر به مکه همان ماجرای صلح حدیبیه است که در سال ششم هجرت بود و تحریم و محاصره اقتصادی و اجتماعی مسلمانان هم ماجرای شعب ابی‌طالبه که قبل از هجرت بود پس مورد «الف» و گزینه‌های «۱» و «۳» حذف شد. از طرفی جنگ احد در سوم هجری بود. خُب حالا مورد «ب» و گزینه «۲» هم حذف شد و جواب گزینه «۴».

۸۴- کدام گزینه بیانگر وجه اشتراک موجود در جریان فتح مصر و شام از سوی مسلمانان است؟

- ۱) حضور خلیفه وقت در جریان محاصره هر دو سرزمین
- ۲) محتوای پیمان نامه‌های شکل گرفته پس از فتح سرزمین‌ها
- ۳) مقاومت نکردن مردم سرزمین‌های فتح شده در برابر مسلمانان
- ۴) اسلام آوردن عده زیادی از ساکنان سرزمین‌های فتح شده

پاسخ: گزینه ۲	(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵۱ - ۱۱۰۵
بررسی سریع:	
وجه اشتراک در فتح شام و مصر، محتوای پیمان‌های صلح می‌باشد.	

اعراب مسلمان طی نبردهایی، لشکریان رومی را نیز شکست دادند و شهرهای مصر را یکی پس از دیگری به جنگ یا صلح گشودند، بررسی پیمان‌های صلح مصریان با مسلمانان در منابع تاریخی، نشان می‌دهد که محتوای پیمان‌های مذکور شباهت زیادی به قرارداد صلح بیت‌المقدس دارد. فتوحات مسلمانان در مصر، بیشتر نتیجه مقاومت نکردن مردم آن سرزمین در برابر سپاه اسلام بود. رفتار مسالمت‌آمیز و مدارا جویانه پیروان اسلام با مسیحیان به هنگام فتح شام و امید به آزادی مذهبی در زیر سایه حکومت مسلمان تأثیر بسزایی در متحد نشدن مصریان با رومیان داشت.

فتوحات مسلمانان

منطقه شام هنگام حمله اعراب مسلمان، زیر سلطه امپراتوری روم شرقی قرار داشت. در آن زمان، تعدادی از قبیله‌های عرب در آن منطقه حضور داشتند. بسیاری از این اعراب و دیگر ساکنان بومی منطقه شام، پیرو آیین مسیحیت بودند، اما در برخی مسائل مذهبی با کلیسای قسطنطنیه، پایتخت امپراطور روم شرقی اختلافات اساسی داشتند. اختلافات مذهبی و تفاوت‌های قومی، فرهنگی و زبانی که میان توده‌های مردم شام با طبقه حکومتگر رومی وجود داشت، سبب شده بود که پایه‌های حاکمیت امپراتوری روم شرقی در این منطقه سست شود. مصر نیز چون شام، به هنگام ظهور اسلام، بخشی از قلمرو امپراتوری روم شرقی بود. تسلط رومیان بر مصر، موقعیت مسلمانان را در شام و حتی در شبه جزیره عربستان در معرض خطر جدی قرار می‌داد، از این‌رو، مسلمانان بعد از فتح شام، درصدد برآمدند مصر را نیز تسخیر کنند.

راهنمای مسیرت...

این سؤال با توجه به تست ۱۰۴ کنکور تیر ۱۴۰۴ طراحی شده. در هر دو تست وجه اشتراک بین دو مفهوم خواسته شده. در واقع نیاز داره که تسلط کافی به مطالب داشته باشید. ممکنه در تستی مغایرت بین دو مفهوم رو بخوان پس حواستون باشه.

۸۵- در کدام مورد تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادها روی نمودار زمان به درستی ترسیم شده است؟

الف - جنگ جمل، صفین و نهروان

ب - تشکیل شورایی شش نفره برای انتخاب خلیفه

ج - تبعید منتقدان خلیفه، تحت تأثیر مشاورانی از جمله مروان بن حکم

د - سرکوب پیامبران دروغین

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۴۵ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

«د» = زمان ابوبکر / «ب» = زمان عمر / «ج» = زمان عثمان / «الف» = زمان امام علی (ع) پس با این ترتیب گزینه «۱» درست است.

بررسی موارد:

برای پاسخ به این سؤال بهتر است هر مورد را جداگانه بررسی کنید تا زمان تقدم و تأخر آن‌ها مشخص شود:

- پیامبران دروغین، دومین گروه مخالفان با حکومت ابوبکر بودند. آن‌ها افرادی بودند که در واپسین روزهای زندگانی رسول خدا و با پدیدار شدن آثار بیماری آن حضرت، ادعای پیامبری کردند. (مورد «د» قدیمی تر است.)
- پ پیامبر دوم (عمر) پیش از مرگ خود شورایی شش نفره تشکیل داد و اعضای آن را مأمور کرد که از میان خود یک نفر را به عنوان خلیفه برگزینند. (مورد «ب» بعد از «د» روی نمودار قرار می‌گیرد.)
- ج خلیفه سوم (عثمان)، شماری از افراد خاندان اموی را بر سر کار آورد و دست آنان را در اداره امور خلافت باز گذاشت. برخی از صحابه پیامبر همچون ابوذر غفاری و عمار یاسر، نسبت به رفتار منصوبان خلیفه انتقاد و اعتراض کردند. خلیفه که تحت تأثیر اطرافیان و مشاوران خود از جمله مروان بن حکم قرار داشت، انتقادکنندگان را تبعید نمود. (مورد «ج» بعد از «ب» قرار می‌گیرد.)
- الف پس از عثمان، مردم مدینه به اصرار از حضرت علی (ع) خواستند که خلافت را بپذیرد و با آن حضرت بیعت کردند. امام مصمم بود که مطابق کتاب خدا و سنت پیامبر عمل نماید؛ از این رو، سران قریش و به ویژه اشراف بنی‌امیه که از بیعت با ایشان خودداری کرده بودند، به مخالفت و دشمنی برخاستند.

نصیحت‌ها و کوشش‌های مسالمت‌آمیز امام علی (ع) برای بازداشتن مخالفان از سرکشی و جلوگیری از جنگ داخلی میان مسلمانان، به نتیجه نرسید و آن حضرت ناگزیر به دفع سرکشی‌ها و آشوب‌گری‌هایی شد که اشراف بنی‌امیه نقش مهمی در ایجاد آن داشتند. بدین‌منظور امام مرکز خلافت را از مدینه به کوفه منتقل و در سه جنگ جمل، صفین و نهروان با دشمنان مقابله کرد. (در نهایت مورد «الف» بعد از «ج» روی نمودار قرار می‌گیرد.)

جانشینی رسول خدا

هنگامی که امام علی (ع) و بنی‌هاشم مشغول برگزاری مراسم تدفین پیامبر بودند، گروهی از انصار در مکانی موسوم به «سقیفه بنی‌ساعده» در مدینه گرد هم آمدند تا درباره تعیین جانشین رسول خدا تصمیم بگیرند. ابوبکر، عمر و ابوعبیده جراح از گروه مهاجران به سرعت خود را به جمع آنان رساندند. سرانجام نخست عمر و ابوعبیده و سپس تعدادی از انصار حاضر در سقیفه با ابوبکر، به عنوان خلیفه و جانشین پیامبر بیعت کردند. ابوبکر اندکی بیش از دو سال خلافت کرد و در واپسین لحظات زندگی، طی وصیت‌نامه مکتوبی عمر بن خطاب را به جانشینی خود معرفی کرد. عمر نیز پیش از مرگ شورای شش نفره تشکیل داد تا خلیفه بعدی را برگزینند که سرانجام عثمان بن عفان انتخاب شد. پس از عثمان نیز مردم مدینه به اصرار از حضرت علی (ع) خواستند تا خلافت را بپذیرد و با ایشان بیعت کردند.

راهنمای مسیرت...

این تست مطابق با سؤال ۱۰۳ کنکور تیر ۱۴۰۴ طراحی شده. اولین کاری که انجام می‌دید اینه که موارد رو با دقت بخونید تا متوجه بشین مربوط به چه زمانی است. بعد اون‌ها رو از قدیم به جدید روی نمودار قرار بدید تا پاسخ درست رو پیدا کنید.

راه نجات سریع!

می‌دونید که ابوبکر خلیفه اول است و در زمان او سه گروه مرتدان، پیامبران دروغین و معترضان به خلافت وی وجود داشتند که با آن‌ها مقابله کرد. از طرفی مشخصه که وقایع زمان این خلیفه نسبت به بقیه خلفا قدیمی‌تر است یعنی مورد «د» باید اول از سمت چپ روی نمودار بیاید و تنها گزینه‌ای که این رو رعایت کرده، گزینه «۱» است.

درس‌های اول تا چهارم جغرافیا یازدهم در مجموع، ۴ تست از ۱۲ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

۸۶- با توجه به جدول زیر که ویژگی‌های یک نوع فرسایش را نشان می‌دهد، کدام گزینه موارد «الف» تا «د» را به درستی بیان می‌کند؟

نام رسوبات تشکیل شده	ضخامت مناسب جهت شروع حرکت	سرعت حرکت بسته به شرایط هوا	شکل دره‌های تشکیل شده	طبقه‌بندی
مورن	«الف»	«ب»	«ج»	«د»

- (۱) «الف»: ۸۰ تا ۱۲۰ متر - «ب»: ۸ سانتی‌متر تا ۱ متر در روز - «ج»: دره‌های V شکل - «د»: طبقه‌بندی D کوپن
- (۲) «الف»: ۸۰ تا ۱۲۰ متر - «ب»: ۸ سانتی‌متر تا ۱ متر در روز - «ج»: دره‌های U شکل - «د»: طبقه‌بندی E کوپن
- (۳) «الف»: ۶۰ تا ۱۰۰ متر - «ب»: ۱ سانتی‌متر تا ۸ متر در روز - «ج»: دره‌های V شکل - «د»: طبقه‌بندی D کوپن
- (۴) «الف»: ۶۰ تا ۱۰۰ متر - «ب»: ۱ سانتی‌متر تا ۸ متر در روز - «ج»: دره‌های U شکل - «د»: طبقه‌بندی E کوپن

(آسان - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۴۵ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

معمولاً یخچال وقتی ضخامتش به ۶۰ تا ۱۰۰ متر رسید شروع به حرکت می‌کند و این حرکت بسته به شرایط و دمای هوا از ۱ سانتی‌متر تا ۸ متر در روز است. دره‌های U شکل معمولاً بر اثر فرسایش یخچالی طی هزاران سال به وجود می‌آیند. نواحی قطبی و بسیار سرد که یخچال‌ها در آن پدید می‌آیند، در طبقه‌بندی E کوپن قرار دارند.

نکته

به سنگ‌ها و رسوباتی که یخچال‌ها با خود حمل می‌کنند، مورن یا یخ رفت می‌گویند.

یخچال

در برخی کوهستان‌ها برف و یخ دائمی وجود دارد. وقتی بارش برف بیش از میزان ذوب آن در سال باشد، برف‌های اضافی طی سالیان دراز انباشته و متراکم می‌شوند و ضخامت آنها افزایش می‌یابد و یخچال‌ها را پدید می‌آورند. یخچال‌ها توده‌های بزرگ یخ هستند که بر اثر انباشته و فشرده شدن برف طی هزاران سال در نواحی قطبی یا بسیار سرد به وجود آمده‌اند و بر اثر نیروی جاذبه، به آرامی از نواحی بلند به سمت نواحی پست‌تر حرکت می‌کنند. یخچال‌ها، در مسیر خود سنگ‌ها را از جا می‌کنند و با خود می‌برند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تمام پارامترهای الف تا د نادرست بیان شده‌اند!

۲) «الف»: ۶۰ تا ۱۰۰ متر و «ب»: ۱ سانتی‌متر تا ۸ متر در روز است.

۳) «ج»: دره‌های U شکل و «د»: طبقه‌بندی E کوپن است.

••• **با** •••

۸۷- با توجه به عبارت‌های زیر کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

الف - بیانگر ناهمواری برجسته و مرتفعی است که معمولاً دامنه‌های تند و قله برجسته دارد.

ب - عبارت است از فرایندی که طی آن، سنگ‌ها در نهایت خرد و متلاشی و تجزیه می‌شوند.

ج - بیان می‌کند پوسته و گوشته فوقانی روی بخش خمیری شکل گوشته به آرامی حرکت می‌کنند.

د - عبارت است از جدا شدن ذرات سنگ و خاک از بستر خود و جابه‌جایی آنها توسط عوامل مختلف.

(۱) «ب» و «د» به ترتیب به فرسایش و هوازدگی از عوامل بیرونی پیدایش و تغییر شکل ناهمواری‌ها اشاره دارد.

(۲) «ج» به عوامل بیرونی و «ب» و «د» به عوامل درونی پیدایش و تغییر شکل ناهمواری‌های زمین اشاره دارد.

(۳) فعالیت ناشی از «ج» سبب پیدایش «الف» و سپس فعالیت‌های «ب» و «د» سبب شکل دادن به «الف» می‌شوند.

(۴) فعالیت ناشی از «الف» سبب پیدایش «ج» و سپس فعالیت‌های «ب» و «د» سبب شکل دادن به «ج» می‌شوند.

بررسی سریع:

به طور کلی، فعالیت‌های مربوط به تکتونیک ورقه‌ای از طریق ایجاد چین‌خوردگی‌ها، گسل‌ها یا بالا آمدن مواد مذاب و شکل‌گیری آتشفشان، کوه‌ها را به وجود می‌آورند. سپس، هوازدگی و فرسایش به کوه‌ها شکل می‌دهند.

بررسی موارد:

- الف) کوه بیانگر ناهمواری برجسته و مرتفعی است که معمولاً دامنه‌های تند و قله برجسته دارد.
- ب) هوازدگی عبارت است از فرایندی که طی آن، سنگ‌ها در نهایت خرد و متلاشی و تجزیه می‌شوند.
- ج) فعالیت‌های مربوط به تکتونیک ورقه‌ای بیان می‌کند پوسته و گوشته فوقانی روی بخش خمیری شکل گوشته به آرامی حرکت می‌کنند.
- د) فرسایش عبارت است از جدا شدن ذرات سنگ و خاک از بستر خود و جابه‌جایی آنها توسط عوامل مختلف مانند آب و باد.
- بنابراین فعالیت‌های ناشی از تکتونیک ورقه‌ای «ج» سبب پیدایش کوه‌ها «الف» شده و سپس فرسایش «د» و هوازدگی «ب» به کوه‌ها «الف» شکل می‌دهند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) «ب» و «د» به ترتیب به هوازدگی و فرسایش اشاره دارند نه بالعکس!
- ۲) «ج» به عوامل درونی و «ب» و «د» به عوامل بیرونی پیدایش و تغییر شکل ناهمواری‌های زمین اشاره دارند نه بالعکس!
- ۴) فعالیت‌های ناشی از «ج» سبب پیدایش «الف» می‌شوند نه بالعکس!

۸۸ - با توجه به عبارت زیر کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

«حدود ۷۱ درصد سطح زمین را «الف» فرا گرفته است و «ب» فقط ۲۹ درصد پوسته را تشکیل می‌دهد.»

- ۱) در ناحیهٔ پرفشار اطراف مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی، به دلیل وسعت «ب» در نیمکره جنوبی و وسعت «الف» در نیمکره شمالی تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.
- ۲) در ناحیهٔ کم‌فشار بین ۳۳ تا ۶۶.۵ درجه شمالی و جنوبی، به دلیل وسعت «ب» در نیمکره شمالی و وسعت «الف» در نیمکره جنوبی تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.
- ۳) در ناحیهٔ پرفشار اطراف مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی، به دلیل وسعت «الف» در نیمکره جنوبی و وسعت «ب» در نیمکره شمالی تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.
- ۴) در ناحیهٔ کم‌فشار بین ۳۳ تا ۶۶.۵ درجه شمالی و جنوبی، به دلیل وسعت «الف» در نیمکره شمالی و وسعت «ب» در نیمکره جنوبی تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.

بررسی سریع:

حدود ۷۱ درصد سطح زمین را آب‌ها فراگرفته‌اند و خشکی‌ها فقط ۲۹ درصد پوسته را تشکیل می‌دهند. در منطقهٔ معتدله، به دلیل وسعت خشکی‌ها در نیمکره شمالی و وسعت آب‌ها در نیمکره جنوبی تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.

«الف» بیانگر آب‌های سطح زمین و «ب» بیانگر خشکی‌ها در زمین است.

در منطقهٔ معتدله (۳۳ تا ۶۶.۵ درجه شمالی و جنوبی) حوالی عرض جغرافیایی ۶۰ درجه، دوباره بر اثر صعود هوا منطقه کم‌فشار ایجاد می‌شود. البته این صعود تحت تأثیر توده هوایی است که از سمت قطب به طرف آن حرکت می‌کند و هوای نسبتاً گرم را به بالا می‌راند. پس در ناحیهٔ معتدله کم‌فشار بین ۳۳ تا ۶۶.۵ درجه شمالی و جنوبی، به دلیل وسعت «ب» (خشکی‌ها) در نیمکره شمالی و وسعت «الف» (آب‌ها) در نیمکره جنوبی تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) و ۳) تغییر در فشار مناطق به دلیل تفاوت وسعت آب‌ها و خشکی‌ها در منطقهٔ معتدله رخ می‌دهد نه منطقه جنب حاره!
- ۴) وسعت آب‌ها در نیمکره جنوبی و وسعت خشکی‌ها در نیمکره شمالی است نه بالعکس!

۸۹- با توجه به موارد زیر کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- الف - رشد ریشه درختان یا ایجاد حفره‌های زیرزمینی توسط جانداران حفر مانند موربانه‌ها، باعث خردشدن سنگ‌ها می‌شود.
- ب - گیاهان در حال پوسیدگی، باکتری‌های تجزیه کننده و تنفس گیاهان سبب تغییراتی در سنگ‌های اطراف خود می‌شوند.
- ۱) «الف» برخلاف «ب» به هوازدهی فیزیکی اشاره دارد و فرایندهای مؤثر در «الف» مشابه فرایند ایجاد اشکال کارستی در آهک است.
- ۲) «الف» همانند «ب» به هوازدهی زیستی اشاره دارد و فرایندهای مؤثر در «ب» مشابه فرایند ایجاد اشکال کارستی در آهک است.
- ۳) «ب» برخلاف «الف» به هوازدهی فیزیکی اشاره دارد و در ایجاد فرایندهای مؤثر در «ب»، اکسیژن و رطوبت بیشترین اهمیت را دارند.
- ۴) «ب» همانند «الف» به هوازدهی زیستی اشاره دارد و در ایجاد فرایندهای مؤثر در «الف»، اکسیژن و رطوبت بیشترین اهمیت را دارند.

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - مفهومی - استاندارد ۱ - صفحه ۴۶ - ۱۱۰۴)

بررسی سریع:

هر دو مورد «الف» و «ب» به هوازدهی زیستی اشاره دارند. مورد «الف» به تغییرات فیزیکی و مورد «ب» به تغییرات شیمیایی در هوازدهی زیستی اشاره دارد. همچنین کارست نوعی هوازدهی شیمیایی است.

هوازدهی زیستی: فعالیت‌های موجودات زنده، یعنی گیاهان و جانوران می‌تواند موجب تغییرات فیزیکی و شیمیایی در سنگ‌ها شود؛ برای مثال، رشد ریشه درختان یا ایجاد حفره‌های زیرزمینی توسط جانداران حفر، مانند موش‌ها و موربانه‌ها، باعث خردشدن سنگ‌ها (تغییر فیزیکی) می‌شود. همچنین، گیاهان در حال پوسیدگی اسیدهایی تولید می‌کنند که موجب تغییرات شیمیایی در سنگ‌های مجاورشان می‌شود. باکتری‌های تجزیه کننده یا تنفس گیاهان نیز در سنگ‌ها تغییرات شیمیایی ایجاد می‌کنند. (تغییر شیمیایی)

نکته

به طور کلی، کارست پدیده انحلال و خوردگی سنگ است. آب‌هایی که با دی‌اکسیدکربن و هوا ترکیب می‌شوند، اسیدکربنیک تولید می‌کنند و با حل کردن آهک و گچ در خود می‌توانند موجب خوردگی و انحلال سنگ‌ها شوند. پس تشکیل کارست نوعی هوازدهی شیمیایی محسوب می‌شود.

هوازدهی شیمیایی

در هوازدهی شیمیایی، ساختمان کانی‌ها و ترکیب شیمیایی سنگ‌ها نیز تغییر می‌کند. اکسیژن و رطوبت از عوامل مهم هوازدهی شیمیایی هستند. برای مثال، اکسیژن هوا موجب اکسید شدن برخی کانی‌ها نظیر آهن می‌شود یا گازهایی مانند دی‌اکسید نیتروژن و دی‌اکسید گوگرد هوا می‌توانند به اسید تبدیل شوند و باران اسیدی تولید کنند که موجب تغییرات شیمیایی در سنگ‌ها می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) فرایندهای مؤثر در «الف» فیزیکی هستند، برخلاف تشکیل کارست که نوعی فعالیت شیمیایی است.

۳) «ب» برخلاف «الف» به هوازدهی شیمیایی اشاره دارد!

۴) در ایجاد فعالیت‌های شیمیایی یعنی «ب» اکسیژن و رطوبت بیشترین اهمیت را دارند نه «الف»!

••• ارف •••

۹۰- با توجه به موارد زیر کدام عبارت به درستی بیان شده است؟

الف - نواحی ساحلی به طور دائم در معرض هجوم و سایش امواج دریا قرار دارند و گاهی صخره‌ها و کناره‌های ساحل با سنگینی چند تن آب روبه‌رو می‌شوند.

ب - در منطقه جنب حاره در اطراف مدار رأس‌السرطان تا مرز منطقه معتدله شمالی هوا سرد و سنگین می‌شود و مراکز فشار زیاد جنب استوایی پدید می‌آید.

- ۱) مورد «ب» برخلاف «الف» و به همراه قرار گرفتن در پشت کوه‌ها از ویژگی‌های بیابان تکه‌ماکان است.
- ۲) مورد «ب» همانند «الف» و به همراه تأثیر جریان‌های آب سرد قطبی از ویژگی‌های بیابان نامیب است.
- ۳) مورد «الف» همانند مورد «ب» و به همراه قرار گرفتن در پشت کوه‌ها از ویژگی‌های بیابان گبی است.
- ۴) مورد «الف» برخلاف «ب» و به همراه تأثیر جریان‌های آب سرد قطبی از ویژگی‌های بیابان آتاکاما است.

بررسی سریع:

در برخی سواحل قاره‌ها مانند سواحل آمریکای جنوبی و سواحل جنوب غربی آفریقا بیابان‌هایی پدید آمده‌اند (بیابان آتاکاما در آمریکای جنوبی و نامیب در آفریقا) و در این مناطق نیز علت اصلی به وجود آمدن بیابان، وجود مرکز پرفشار و صعود نکردن هواست. هرچند جریان‌های آب سرد که از قطب به سمت این نواحی در حرکت‌اند، صعود نکردن هوا را تشدید و تقویت می‌کنند و موجب بیابانی شدن این نواحی می‌شوند.

مورد «الف» به امواج دریا از عوامل فرسایش سواحل اشاره دارد و مورد «ب» به منطقه پرفشار جنب حاره‌ای در اطراف مدار رأس‌السرطان اشاره دارد.

بیابان آتاکاما در سواحل آمریکای جنوبی قرار دارد و فرسایش ساحل توسط امواج دریا یکی از ویژگی‌های آن است. (مورد «الف») دقت کنید بیابان آتاکاما در آمریکای جنوبی و اطراف مدار رأس‌الجدی قرار دارد نه رأس‌السرطان! (مورد «ب» به مدار رأس‌السرطان اشاره دارد!) پس می‌توان گفت مورد «الف» برخلاف «ب» و به همراه تأثیر جریان‌های آب سرد قطبی از ویژگی‌های بیابان آتاکاما است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ و ۳ بیابان‌های گبی و تکه ماکان به دلیل دوری از دریاها و منابع رطوبتی و یا شکل و جهت ناهمواری‌ها و قرار گرفتن در پشت کوه‌ها ایجاد می‌شوند و ارتباطی با مراکز فشار زیاد در مدار رأس‌السرطان ندارند.

۲ بیابان نامیب نیز در ساحل جنوب غربی آفریقا و در اطراف مدار رأس‌الجدی (نه رأس‌السرطان!) قرار دارد.

۹۱- با توجه به عبارت «در سال ۲۰۰۹ ماهواره‌ها دمای ۷۰ درجه سانتی‌گراد را برای بیابان لوت در ایران به عنوان داغ‌ترین نقطه زمین ثبت کردند.» و موارد «الف» و «ب» کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- الف - پراکندگی کانون‌های فشار بر روی کره زمین از عوامل مهم گردش عمومی هوا و تغییرات آب و هوای نواحی مختلف است.
- ب - نور خورشید مهم‌ترین منبع انرژی برای زمین و عامل اصلی به وجود آمدن ویژگی‌های آب و هوایی در نواحی مختلف زمین است.
- ۱) رخداد بیابان لوت با مورد «الف» برخلاف «ب» توجیه می‌شود و این بیابان نمونه‌ای از عدم انطباق مرزهای سیاسی و اداری بر مرزهای نواحی طبیعی است.
- ۲) رخداد بیابان لوت با مورد «الف» برخلاف «ب» توجیه می‌شود و این بیابان به دلیل واقع شدن در عرض‌های جغرافیایی بالا یا ارتفاعات زیاد شکل گرفته است.
- ۳) رخداد بیابان لوت با مورد «ب» برخلاف «الف» توجیه می‌شود و این بیابان نمونه‌ای از عدم انطباق مرزهای سیاسی و اداری بر مرزهای نواحی طبیعی است.
- ۴) رخداد بیابان لوت با مورد «ب» برخلاف «الف» توجیه می‌شود و این بیابان به دلیل واقع شدن در عرض‌های جغرافیایی بالا یا ارتفاعات زیاد شکل گرفته است.

بررسی سریع:

ثبت داغ‌ترین نقطه جهان در کویر لوت با وجود کمربندهای فشار زیاد و گردش عمومی جو (مورد «الف») توجیه می‌شود و نه با تابش خورشید (مورد «ب»). زیرا بر اساس زاویه تابش خورشید، استوا بیشترین جذب و تابش انرژی خورشید را دریافت می‌کند در حالی که گرم‌ترین ناحیه جهان نیست! بیابان لوت بین سه استان سیستان و بلوچستان، کرمان و خراسان جنوبی گسترده شده است. این مورد بیان می‌کند که مرزهای سیاسی و اداری معمولاً بر مرزهای نواحی طبیعی و انسانی منطبق نیستند.

بیابان‌های گرم عمدتاً در نواحی مجاور مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی واقع شده‌اند. برخی مردم تصور می‌کنند که گرم‌ترین نواحی جهان در مجاورت خط استوا قرار دارد؛ زیرا این ناحیه بیشترین جذب و تابش انرژی خورشید را دریافت می‌کند، اما جالب است بدانید در سال ۲۰۰۹ ماهواره‌ها دمای ۷۰ درجه سانتی‌گراد را برای بیابان لوت در ایران به عنوان داغ‌ترین نقطه زمین ثبت کردند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

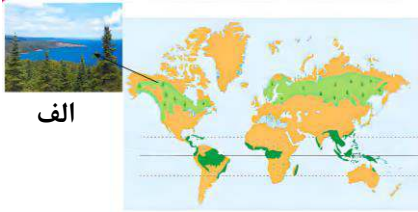
۲) دقت کنید بیابان لوت یک بیابان گرم است، در حالی که بیابان‌های سرد در عرض‌های جغرافیایی بالا یا ارتفاعات زیاد شکل گرفته‌اند.

ثابت‌ترین نقطه جهان در کویر لوت با مورد «الف» توجیه می‌شود نه «ب»! (۳) و (۴)

۹۲- با توجه به شکل زیر در رابطه با زیست بوم الف، کدام گزینه به ترتیب به سؤالات زیر پاسخ درستی داده است؟

- علامت آب و هوایی آن در طبقه‌بندی کوپن چیست؟
- میزان دمای آن در چه محدوده‌ای است؟
- بارش آن در طی سال چگونه است؟
- پوشش گیاهی آن به چه شکلی است؟

- (۱) طبقه‌بندی E کوپن - هیچ ماهی بیشتر از ۱۰+ درجه سانتی‌گراد نیست - کمبود بارش در تمام طول سال - نامناسب برای رویش گیاه
- (۲) طبقه‌بندی D کوپن - در سردترین ماه کمتر از ۳- درجه سانتی‌گراد است - بارش زمستان بیشتر از تابستان - مناسب برای جنگل‌های خزان‌دار
- (۳) طبقه‌بندی E کوپن - اختلاف دما در ماه‌های مختلف سال زیاد است - بارش به صورت پراکنده و نامنظم - نامناسب برای رویش گیاه
- (۴) طبقه‌بندی D کوپن - در سردترین ماه کمتر از ۳- درجه سانتی‌گراد است - بارش تابستان بیشتر از زمستان - مناسب برای جنگل‌های مخروطی

(متوسط - ترکیبی - سریع) صفحه ۲۸ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع: بر اساس شکل صفحه ۶ کتاب درسی، «الف» بیانگر زیست بوم جنگل‌های تایگاست. بر اساس طبقه‌بندی کوپن، طبقه‌بندی D کوپن دارای آب و هوای سرد می‌باشد و دمای آن در سردترین ماه کمتر از ۳- درجه سانتی‌گراد است. بارش تابستان بیشتر از زمستان است و پوشش آن مناسب برای جنگل‌های مخروطی (همان تایگا) است.

دقت کنید بر اساس موقعیت جنگل‌های تایگا در نقشه جغرافیایی، این جنگل‌ها بالاتر از نواحی استوا، جنب حاره و معتدله قرار گرفتند، بنابراین تایگا در هیچ کدام از این نواحی قرار نمی‌گیرد. از طرفی در آب و هوای بسیار سرد یا قطبی (طبقه‌بندی E کوپن) نیز قرار نمی‌گیرد؛ زیرا قطب‌ها نامناسب برای رشد گیاه هستند، در حالی جنگل‌های مخروطی تایگا در شکل نشان داده شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) و (۳) جنگل‌های تایگا در طبقه‌بندی D کوپن قرار دارند.

(۲) در طبقه‌بندی D کوپن بارش تابستان بیشتر از زمستان است و مناسب برای جنگل‌های مخروطی است نه خزان‌دار!

۹۳- با توجه به موارد «الف» و «ب»، کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

الف - این نواحی سرزمین‌های مرتفع و نسبتاً همواری هستند که در کوهستان‌ها محصور می‌باشند.

ب - این نواحی در میان کوه‌ها و کف دره‌ها قرار گرفته و بیش از یک سوم سطح زمین را پوشانده‌اند.

«احداث راه آهن در کشوری با نواحی.....دشوارتر و پرهزینه‌تر از کشوری با نواحی.....است و این مورد به.....اشاره دارد.»

(۱) «الف» - «ب» - انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند. (۲) «ب» - «الف» - انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.

(۳) «الف» - «ب» - نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند. (۴) «ب» - «الف» - نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند.

(آسان - ترکیبی - سریع) صفحه ۳۹ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند: هر ناحیه شرایط خاصی را به انسان‌ها ارائه می‌کند و انسان‌ها در چارچوب آن شرایط دست به عمل می‌زنند. برای مثال، احداث راه آهن در کشوری که نواحی مرتفع و کوهستانی «الف» دارد، دشوارتر و پرهزینه‌تر از کشوری است که بیشتر زمین‌های آن پست و جلگه‌ای «ب» هستند.

بررسی موارد:

(الف) به فلات اشاره دارد. فلات‌ها سرزمین‌های مرتفع و نسبتاً همواری هستند که در کوهستان‌ها محصور بوده و کناره‌های آن‌ها با شیب تند به نواحی پست متصل می‌شوند. فلات‌ها سرزمین‌های مرتفع هستند.

به دشت اشاره دارد. دشت‌ها سرزمین‌هایی پست و نسبتاً هموارند که در میان کوه‌ها یا در کنار سواحل و یا میان فلات‌ها و کف دره‌ها قرار گرفته‌اند. دشت‌ها از مهم‌ترین اشکال زمین هستند که با وسعت‌های مختلف، در همه قاره‌ها وجود دارند. آن‌ها بیش از یک سوم سطح زمین را پوشانده‌اند. دشت‌ها سرزمین‌هایی پست هستند.

پس احداث راه‌آهن در کشوری با نواحی «الف» (مرتفع) دشوارتر و پرهزینه‌تر از کشوری با نواحی «ب» پست است و این مورد به «نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند» اشاره دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) عبارت صورت سؤال به «نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند» اشاره دارد نه به «انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند»
 ۲) و ۴) احداث راه‌آهن در سرزمین‌های مرتفع «الف» دشوارتر و پرهزینه‌تر از سرزمین‌های پست «ب» است نه بالعکس!

۹۴- با توجه به جدول ویژگی‌های نواحی بارشی ایران کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟
 نواحی «داخلی» و «خراسان شمالی» به ترتیب از نظر بارندگی جزو نواحی و محسوب می‌شوند و مجموع درصدهای حاصل از بارندگی همرفتی در دو ناحیه خزری حدوداً برابر با می‌باشد.

ناحیه	میانگین سالانه بارش به میلی‌لیتر	درصد بارندگی فصلی				میانگین بالاترین بارش روزانه به میلی‌لیتر	نسبت میانگین بالاترین بارش روزانه به بارش سالانه به درصد
		زمستان	بهار	تابستان	پاییز		
خزر غربی	۱۲۶۱	۲۶	۱۴	۲۰	۴۰	۹۳	۷
خزر شرقی	۵۳۹	۴۳	۵	۳۰	۴۸	۹	-
کردستان	۵۳۹	۴۳	۲۲	۵	۳۰	۴۸	۹
آذربایجان و زاگرس	۳۱۳	۴۲	۲۸	۳	۲۷	۳۳	۱۱
خراسان شمالی	۳۱۳	۴۲	۲۸	۳	۲۷	۳۳	۱۱
داخلی	۱۵۴	۵۶	۱۹	۲	۲۳	۲۸	۱۹

۲) نیمه خشک - بسیار خشک - ۶۹ درصد
 ۴) نیمه خشک - بسیار خشک - ۱۹ درصد

۱) خشک - نیمه خشک - ۱۹ درصد
 ۳) خشک - نیمه خشک - ۵۰ درصد

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۳۲ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

ناحیه داخلی با ۱۵۴ میلی‌متر بارش جزو نواحی خشک (بین ۱۰۰ تا ۲۵۰ میلی‌متر) قرار دارد و ناحیه خراسان شمالی با ۳۱۳ میلی‌متر بارش جزو نواحی نیمه خشک (بین ۲۵۰ تا ۴۵۰ میلی‌متر) قرار دارد. در دو ناحیه خزری شرقی و غربی، مجموع درصدهای بارندگی بهاری برابر با ۱۹ درصد (جمع ۱۴ درصد و ۵ درصد) می‌باشد. بارندگی‌های بهاری بیشتر از نوع همرفتی هستند.

جدول زیر یکی از تقسیم‌بندی‌های نواحی بر اساس بارش را بیان می‌کند.

میزان بارندگی سالانه	۲۵۰-۴۵۰ mm	۱۰۰-۲۵۰ mm	۵۰-۱۰۰ mm	کم‌تر از ۵۰ mm
منطقه	نیمه‌خشک	خشک	بسیار خشک (نیمه بیابانی)	بیابان

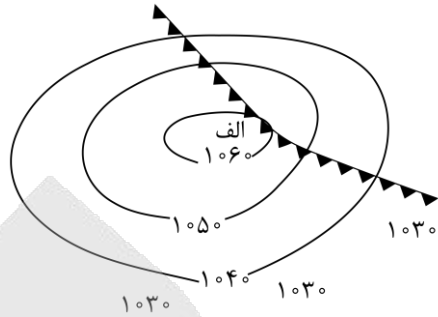
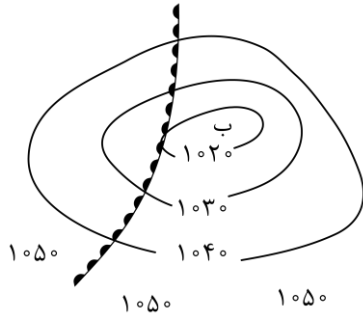
نکته

در بارندگی همرفتی، توده هوا از هوای مجاور خود گرم‌تر می‌شود؛ همراه با بالا رفتن، دمای آن پایین می‌آید و ابر تشکیل می‌شود و بارندگی صورت می‌گیرد. بارش‌های بهاری بیشتر از این نوع‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) و ۴) نواحی داخلی و خراسان شمالی به ترتیب از نظر بارندگی جزو نواحی خشک و نیمه خشک هستند.
 ۳) در دو ناحیه خزری شرقی و غربی، مجموع درصدهای بارندگی بهاری برابر با ۱۹ درصد (جمع ۱۴ درصد و ۵ درصد) می‌باشد.

۹۵- با توجه به نقشه هواشناسی زیر، کدام عبارت تفسیر درستی از این شکل را بیان می‌کند؟

- (۱) «الف» یک منطقه سیکلونی با جبهه هوای گرم در پشت آن و «ب» یک منطقه آنتی سیکلونی با جبهه هوای سرد در پشت آن را نشان می‌دهد.
- (۲) «الف» یک منطقه سیکلونی با جبهه هوای سرد در پشت آن و «ب» یک منطقه آنتی سیکلونی با جبهه هوای گرم در پشت آن را نشان می‌دهد.
- (۳) «الف» یک منطقه آنتی سیکلونی با جبهه هوای گرم در پشت آن و «ب» یک منطقه سیکلونی با جبهه هوای سرد در پشت آن را نشان می‌دهد.
- (۴) «الف» یک منطقه آنتی سیکلونی با جبهه هوای سرد در پشت آن و «ب» یک منطقه سیکلونی با جبهه هوای گرم در پشت آن را نشان می‌دهد.

(متوسط - مفهومی - سریع) - صفحه ۳۵ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

«الف» یک منطقه آنتی سیکلونی یا پرفشار با جبهه هوای سرد در پشت آن و «ب» یک منطقه سیکلونی یا کم‌فشار با جبهه هوای گرم در پشت آن را نشان می‌دهد.

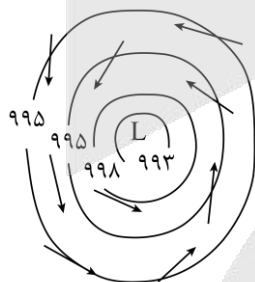
بررسی گزینه‌ها:

۱ و ۲ «الف» منطقه‌ای آنتی سیکلونی یا پرفشار و «ب» منطقه‌ای سیکلونی یا کم‌فشار است.

۳ در پشت منطقه «الف» جبهه هوای سرد و در پشت منطقه «ب» جبهه هوای گرم قرار دارد.

مناطق پرفشار (آنتی سیکلون) و کم‌فشار (سیکلون) و جبهه‌های هوای سرد و گرم به صورت زیر نمایش داده می‌شوند.

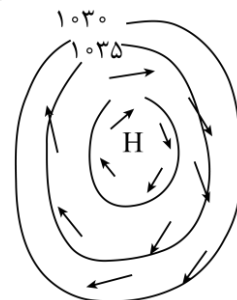
در منطقه سیکلونی یا کم‌فشار از مرکز به محیط توده فشار افزایش می‌یابد و در منطقه آنتی سیکلونی یا پرفشار از مرکز به محیط توده فشار کاهش می‌یابد. جبهه هوای سرد به صورت خطوط با علائم مثلث روی آن و جبهه هوای گرم به صورت خطوط با علائم دایره روی آن نمایش داده می‌شوند.

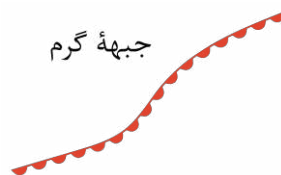
کم فشار (سیکلون)

هوای سرد پشت جبهه یا مرز قرار می‌گیرد.

پرفشار (آنتی سیکلون)

هوای گرم پشت جبهه یا مرز قرار می‌گیرد.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

فلسفه و ابعاد آن: چیستی فلسفه / ریشه و شاخه‌های فلسفه / فلسفه و زندگی / آغاز تاریخی فلسفه (تا پایان «فلسفه در یونان») / صفحه‌های ۱ تا ۳۳

بودجه‌بندی
این آزمون

درس‌های ۱ تا ۴ فلسفه یازدهم، ۲ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

سهم در
کنکور

۹۶- کدام گزینه ترتیب درست عبارات زیر را بر اساس مراحل تفکر فلسفی بیان می‌کند؟

الف - جسم زمان‌مند است.

ب - روح، فاعل شناسا است.

ج - عامل درک در انسان چه چیزی است؟

د - ادراکات انسان متعدد هستند.

ه - ادراکات کلی انسان؛ فرازمانی و مکانی هستند.

۱) «د» - «ج» - «الف و ه» - «ب»

۲) «ه» - «ج» - «الف و د» - «ب»

۳) «د» - «ج» - «ب و ه» - «الف»

۴) «ب» - «ج» - «د و الف» - «ه»

(دشوار - مفهومی - استاندارد ۱ - صفحه ۵ - ۱۱۰)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

گزینه ۱ درست است، چون مراحل تفکر فلسفی به ترتیب شامل مواجهه با یک واقعیت، طرح پرسش، بهره‌گیری از دانسته‌های پیشین و رسیدن به پاسخ نهایی است.

گام اول

مرحله اول: مواجهه با واقعیت ← ادراکات انسان متعدد هستند.

انسان، رنگ، صدا، لمس، طعم و بوی متفاوتی را درک می‌کند؛ این واقعیت قابل مشاهده است. این مرحله بنیاد تمام تفکر فلسفی است؛ زیرا بدون یک مسئله واقعی، تفکر فلسفی شروع نمی‌شود.

گام دوم

مرحله دوم: طرح پرسش فلسفی ← عامل درک در انسان چه چیزی است؟

وقتی واقعیت مشاهده شد، سؤالی فلسفی مطرح می‌شود. دانشمند یا فیلسوف می‌پرسد: اگر ادراکات متعدد هستند، چه چیز این همه ادراکات متفاوت را درک می‌کند؟ چه چیزی وحدت این ادراکات را تضمین می‌کند؟

گام سوم

مرحله سوم: استفاده از اندوخته‌ها و استدلال دلیل‌محور ← جسم زمان‌مند است - ادراکات کلی انسان فرازمانی و مکانی هستند

برای پاسخ به سؤال طرح‌شده، فیلسوف از دانش پیشین خود و از استدلال‌های معقول استفاده می‌کند. در این مرحله، دلایل و علل مطرح می‌شوند.

توضیح بیشتر

نشانه مرحله سوم این است که می‌توان «چون» یا «زیرا» را قبل آن‌ها آورد:

چون جسم زمان‌مند است...

چون ادراکات کلی فرازمانی هستند...

کلام آخر

مرحله آخر: رسیدن به جواب فلسفی ← روح، فاعل شناسا است.
با استفاده از دلایل مرحله سوم، به نتیجه‌گیری نهایی می‌رسیم.

توضیح بیشتر

نشانه آخرین مرحله این است که می‌توان «پس» را قبل از آن آورد:
پس روح، فاعل شناسا است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) مرحله اول به اشتباه بیان شده است. «د» مربوط به مرحله اول است؛ نه سوم و «ه» مربوط به مرحله سوم است، نه چهارم.

حواست باشه!

نشانه مرحله سوم آن است که قبلش «چون» می‌توانیم بیاوریم و قبل مرحله چهارم «پس» می‌توانیم بیاوریم.

۳) «ب» مربوط به مرحله چهارم است؛ نه سوم و «الف» مربوط به مرحله سوم است، نه چهارم.

۴) «ب» مربوط به مرحله چهارم است؛ نه اول. «د» مرتبط با مرحله اول است نه سوم و «ه» مربوط به مرحله سوم است، نه چهارم.

۹۷- کدام عبارت درست است؟

- ۱) تفکر فلسفی درون فلسفه است که به شکل نظام‌مند و منطبق با فطرت اول ملاصدرا می‌باشد.
- ۲) قانون‌مندی مخصوص دانش فلسفه است و سایر دانش‌ها دارای قانون‌مندی مشخصی نیستند.
- ۳) امروزه معنای فلسفه، دانش خاص است که کاربرد عام‌تر و گسترده‌تری از معنای پیشین آن دارد.
- ۴) دانش فلسفه درباره یک موجود خاص بحث نمی‌کند؛ بلکه پایه و اساس سایر علوم را فراهم می‌کند.

(آسان - خط به خط - استاندارد ۱ - صفحه ۵ و ۷ و ۹ - ۱۱۰)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

موضوع فلسفه کلی و بنیادی است؛ نه جزئی و خاص. فلسفه زیربنای تمام دانش‌ها است و اساس و بنیاد سایر علوم را فراهم می‌کند. گزینه ۴ این نقش بنیادی فلسفه را درست بیان می‌کند.

فلسفه برخلاف سایر دانش‌ها، درباره موجود یا موضوع خاصی بحث نمی‌کند. مثلاً:

- زیست‌شناسی: درباره موجودات زنده
- ریاضیات: درباره کمیت و شکل
- شیمی: درباره ترکیبات شیمیایی

اما فلسفه درباره اصل وجود بحث می‌کند؛ که پایه و اساس تمام دانش‌های دیگر است؛ بنابراین، نقش فلسفه کلی و پایه‌ای است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تفکر فلسفی، منطبق بر فطرت ثانی است؛ نه فطرت اول.

۲) هر دانش دارای قانون‌مندی مشخص است؛ فلسفه منشأ و بنیاد این قانون‌مندی‌ها است، نه تنها دانش دارای قانون‌مندی.

۳) لفظ «فلسفه» در گذشته همه علوم را شامل می‌شد؛ اما امروزه صرفاً «دانش خاص» است و کاربرد محدودتری دارد؛ نه عام‌تر.

پاسخ‌نامه رو جمع و جور کنیم

فلسفه درباره موجود خاصی بحث نمی‌کند؛ بلکه وجود، معرفت و اصول عام را مورد بررسی قرار می‌دهد.
نقش فلسفه پایه‌ای و تبیین‌کننده اساس تمام دانش‌هاست.

۹۸- کدام عبارت با این ادعای سوفیست‌ها که «هر کس هر چه بفهمد همان حقیقت است» سازگار نیست؟

- ۱) ادراک انسان‌ها یکسان نیست و هر کس شناخت متفاوتی با دیگری دارد.
- ۲) شناخت افراد در موضوعات مشترک و واحد، ممکن نیست یکسان باشد.
- ۳) هیچ شناختی منطبق با واقعیت نیست و تمام معرفت‌ها، نسبی هستند.
- ۴) ممکن است به تعداد انسان‌ها در جهان، حقیقت وجود داشته باشد.

(متوسط - مفهومی - استاندارد ۱ - صفحه ۷ - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

ادعای سوفیست‌ها این است که شناخت هر فردی معتبر است، اما این لزوماً به معنای نفی امکان یکسان بودن شناخت‌ها نیست.

گام اول

سوفیست‌ها معتقدند شناخت هر فردی برای خودش معتبر است و راهی برای تشخیص شناخت درست از نادرست وجود ندارد. این بدان معناست که:

- اگر فرد الف می‌گوید «آب گرم است» ← برای او گرم است.
- اگر فرد ب می‌گوید «آب سرد است» ← برای او سرد است.

گام دوم

گزینه ۲ ادعا می‌کند: «شناخت افراد در موضوعات مشترک نمی‌تواند یکسان باشد». این نادرست است و دیدگاه آنان نیست. سوفیست‌ها امکان یکسانی را نفی نمی‌کنند؛ بلکه می‌گویند:

- ممکن است شناخت‌ها یکسان باشند (مثلاً همه در ۵۰ درجه احساس گرما کنند).
- ممکن است متفاوت باشند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) این گزاره با دیدگاه سوفیست‌ها کاملاً سازگار است، چون آن‌ها معتقدند حقیقت نسبی است و افراد جهان را بر اساس درک ذهنی خود می‌بینند. ممکن است یک نفر چیزی را گرم و دیگری همان را سرد احساس کند و هر دو در داوری خود صادق باشند.

۳) این جمله نیز از نظر سوفیست‌ها پذیرفتنی است، چون آنان واقعیت مستقل از ذهن را انکار می‌کنند. وقتی واقعیت بیرونی وجود نداشته باشد، «درستی یا نادرستی» شناخت‌ها نیز معنا ندارد و شناخت، امری نسبی می‌شود.

۴) این گزاره عین پیام سخن یکی از سوفیست‌ها است که می‌گفت: انسان معیار همه چیز است؛ یعنی هر انسان، حقیقت را در درون خود دارد. پس به تعداد انسان‌ها حقیقت وجود دارد و هیچ معیاری بیرون از ذهن افراد برای سنجش درستی یا نادرستی شناخت‌ها وجود ندارد.

همه نکات این تست

سوفیست‌ها حقیقت را نسبی می‌دانستند و معتقد بودند که هر شناخت، برای صاحب آن، حقیقت دارد.

از نظر آنان، معیار سنجش درستی و نادرستی وجود ندارد، زیرا واقعیتی مستقل از ذهن انسان پذیرفته نمی‌شود.

ممکن است شناخت‌های انسان‌ها در مواردی یکسان یا متفاوت باشد، اما در هر دو حالت نسبی است.

دیدگاه سوفیست‌ها به نسبی‌گرایی منتهی می‌شود و راه هرگونه داوری میان شناخت‌های مختلف را می‌بندد.

۹۹- کدام عبارت صرفاً در دانش فلسفه بررسی می‌شود؟

- ۱) ملاصدرا نظریه اتحاد علم و عالم و معلوم را از عرفا وام گرفته است.
- ۲) در زمان خلقت انسان، شیطان از سجده کردن به آدم، اجتناب کرد.
- ۳) برای جلوگیری از خطای اندیشه، باید دانش منطق را به کار برد.
- ۴) اعداد، حقایق عینی هستند که وجودی مستقل در جهان ندارند.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۸ تا ۱۰ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

مبحثی صرفاً فلسفی است که هم موضوعش بنیادین باشد و هم روش بررسی‌اش صرفاً عقلی باشد؛ درست مانند گزینه ۴.

گام اول

برای اینکه یک مبحث صرفاً فلسفی باشد، باید دو شرط بنیادی داشته باشد:

- موضوع بنیادی و کلّ؛ نه موضوع خاص یک دانش جزئی (مثل ریاضیات، فیزیک)؛ بلکه موضوعات عام و بنیادی مثل وجود
 - روش صرفاً عقلی و بررسی تنها با قوه عقل و بدون تکیه بر دانش‌های دیگر یا روایات و منابع غیرعقلی
- زمانی که هر دو شرط برآورده شود، آن مبحث صرفاً فلسفی است و تنها فیلسوفان به آن می‌پردازند.

گام دوم

چرا گزینه ۴ صحیح است؟

- بنیادی است: درباره وجود حقیقی این اعداد در جهان بحث می‌کند.
- صرفاً عقلی است: این سؤال را تنها با استدلال عقلی می‌توان جواب داد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) این گزینه درباره تاریخ فلسفه است. تاریخ فلسفه، با خود فلسفه تفاوت دارد و دانشی توصیفی است.

حواست باشه!

روش بررسی این گزینه، «نقلی» است؛ نه عقلی.

۲) این گزینه درباره یک داستان دینی است که مربوط به دین، کلام یا عرفان است؛ نه فلسفه.

۳) مربوط به دانش منطق است؛ نه فلسفه.

••• i/o •••

۱۰۰- گزاره‌های موجود در کدام گزینه به ترتیب مربوط به «معرفت‌شناسی - هستی‌شناسی - فلسفه‌های مضاف - علوم خاص» است؟

- ۱) خداوند به عنوان خالق هستی وجود دارد. - خدا را تنها با عقل می‌توان اثبات کرد. - نیاز انسان‌ها به دین فطری است. - حجاب مصونیت‌بخش زنان است.
- ۲) انسان با کمک عقل می‌تواند حقایق جهان را درک کند. - هستی، نامتناهی است. - روح انسان‌ها، ابدی و غیرازلی است. - راست‌گویی یکی از فضایل اخلاقی است.
- ۳) موجودات غیرمادی در عالم، حقیقی هستند. - ادراک عقلی، معتبرتر از ادراکات حسی است. - زمان‌مندی در عالم عقول جایی ندارد. - زمان، حقیقتی ذهنی است.
- ۴) حس، ابزاری معتبر برای کسب شناخت است. - هستی، زوال‌ناپذیر است. - منافع فرد بر منافع جامعه مقدم است. - لیبرالیسم یعنی آزادی‌های فردی.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۳ تا ۱۵ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

ترتیب صحیح در گزینه ۲ بیان شده است: معرفت‌شناسی (ابزار شناخت) ← هستی‌شناسی (نامتناهی بودن هستی) ← فلسفه‌های مضاف (انسان‌شناسی فلسفی) ← علوم خاص (علم اخلاق)

گام اول

معرفت‌شناسی: (چگونه می‌توانیم بدانیم؟ چه ابزاری معتبر است؟)

گزاره «انسان با کمک عقل می‌تواند حقایق جهان را درک کند»، به توانایی شناخت انسان اشاره دارد؛ پس مربوط به معرفت‌شناسی است.

گام دوم

هستی‌شناسی: (وجود چیست؟ چه ویژگی‌هایی دارد؟)

گزاره «هستی، نامتناهی است»، به ویژگی‌های هستی اشاره دارد؛ پس مربوط به هستی‌شناسی است.

گام سوم

فلسفه‌های مضاف: (مسائل بنیادین در حوزه‌های خاص، مثل انسان‌شناسی)

گزاره «روح انسان ابدی و غیرزالی است»، به ویژگی‌های بنیادین انسان اشاره دارد؛ پس مربوط به انسان‌شناسی فلسفی (فلسفه مضاف) است.

گام چهارم

علوم خاص: (مسائل جزئی و خاص در علوم مختلف)

گزاره «راست‌گویی یکی از فضایل اخلاقی است»، به مسئله‌ای جزئی در علم اخلاق اشاره دارد؛ پس مربوط به علوم خاص (اخلاق) است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) هستی‌شناسی - معرفت‌شناسی - فلسفه مضاف (فلسفه دین) - دین (علوم خاص)

۳) هستی‌شناسی - معرفت‌شناسی - هستی‌شناسی - هستی‌شناسی

۴) معرفت‌شناسی - هستی‌شناسی - جامعه‌شناسی (علوم خاص) - سیاست (علوم خاص)

! حواست باشه!

فلسفه مضاف ← بحث معرفت‌شناسی و هستی‌شناسی در موضوع خاص

علم خاص ← دانش جزئی بدون تحلیل فلسفی

۱۰۱- کدام عبارت درباره رابطه هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی درست است؟

۱) به عنوان دو دانش کاملاً مستقل، رابطه‌شان عموم و خصوص مطلق است.

۲) برخی موضوعات میان آن‌ها مشترک است، پس رابطه‌شان عموم و خصوص من وجه است.

۳) هستی‌شناسی لازمه معرفت‌شناسی است؛ یعنی مباحث هستی‌شناسی مهم‌تر از معرفت‌شناسی است.

۴) معرفت به وجود فرع بر امکان شناخت آن است؛ یعنی قبل از هستی‌شناسی باید به معرفت‌شناسی پرداخت.

(آسان - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۱۳ و ۱۴ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

مباحث معرفت‌شناسی، بنیادی‌تر از هستی‌شناسی هستند پس بحث از آن‌ها مقدم بر هستی‌شناسی است.

در فلسفه، دو حوزه «هستی‌شناسی» و «معرفت‌شناسی» در ظاهر جدا از هم‌اند، اما از نظر منطقی و فلسفی میان آن‌ها تقدم و تأخر برقرار است. ما قبل از آن‌که درباره «وجود» یا «هستی» سخن بگوییم، باید روشن کنیم که آیا اصلاً توانایی شناختن داریم یا نه؛ یعنی باید امکان معرفت را بررسی کنیم. اگر نتوانیم شناخت را اثبات کنیم، سخن گفتن از هستی بی‌معنا خواهد بود. از این‌رو فیلسوفان گفته‌اند: «معرفت به وجود، فرع بر امکان شناخت آن است»؛ یعنی هستی‌شناسی به معرفت‌شناسی وابسته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «هستی‌شناسی» و «معرفت‌شناسی» به عنوان دو دانش مستقل که ریشه‌های فلسفه هستند، رابطه‌شان تباین است.

! حواست باشه!

رابطه هستی و معرفت‌شناسی ← عموم و خصوص مطلق
رابطه هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی ← تباین

۲ اولاً، موضوع هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی تفاوت دارد و شباهتی ندارند. ثانیاً، رابطه آن‌ها تباین است.

جمع‌بندی

موضوع هستی‌شناسی ← اصل وجود
موضوع معرفت‌شناسی ← توانایی شناخت انسان

۳ هستی‌شناسی از نظر مبنا، وابسته به معرفت‌شناسی است؛ یعنی اول باید به معرفت‌شناسی پرداخته شود، پس نمی‌توان گفت که هستی‌شناسی، لازمه معرفت‌شناسی است.

رفع ابهام

«هستی‌شناسی، لازمه معرفت‌شناسی است» به چه معناست؟ ← یعنی، هستی‌شناسی، مقدمه معرفت‌شناسی است (که نادرست است).

۱۰۲- کدام عبارت درست است؟

- ۱) شاخه‌های فلسفه، اعم از بخش ریشه‌ای فلسفه است؛ زیرا بنیاد یک دانش خاص را بررسی می‌کنند.
- ۲) شاخه‌های فلسفه، دستاوردهای علوم خاص را به معرفت‌شناسی و هستی‌شناسی منتقل می‌کنند.
- ۳) علوم مختلف، زیرمجموعه هستی‌شناسی هستند؛ زیرا مباحث‌شان ذیل هستی‌شناسی بررسی می‌شود.
- ۴) روش فیلسوفان برای بررسی مسائل موجود در فلسفه‌های مضاف، صرفاً عقلی و استدلالی است.

(متوسط - مفهومی - زمانبر ۵ - صفحه ۱۴ و ۱۵ - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

فلسفه‌های مضاف با روش صرفاً عقلی مسائل دانش‌های خاص را بررسی می‌کنند. این روش بدون تکیه بر تجربه علمی و تنها با استدلال فلسفی است.

فلسفه‌های مضاف (مانند فلسفه علم، فلسفه اخلاق، فلسفه سیاست و...) از داده‌ها و یافته‌های علوم خاص استفاده می‌کنند، اما روش بررسی آن‌ها تجربی یا آماری نیست، بلکه همچنان «عقلی و برهانی» است. فیلسوف در فلسفه‌های مضاف نمی‌خواهد همانند یک دانشمند علوم تجربی آزمایش کند، بلکه به تحلیل مفهومی و عقلی مفاهیم، مبادی و روش‌های علوم می‌پردازد. به تعبیر دیگر، «فلسفه‌های مضاف» با همان ابزار عقلانی فلسفه، مبانی و بنیادهای علوم را بررسی می‌کنند.

نکته

وجه تمایز فلسفه‌های مضاف با علوم خاص، در روش بررسی است؛ فلسفه از راه عقل و علوم از راه تجربه و مشاهده به نتایج خود می‌رسند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) این عبارت برعکس بیان شده است. شاخه‌های فلسفه (فلسفه‌های مضاف) زیرمجموعه بخش ریشه‌ای فلسفه‌اند؛ نه اعم از آن. چون فلسفه‌های مضاف بر مبنای هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی بنا می‌شوند.

۲) این عبارت نیز برعکس بیان شده است. فلسفه‌های مضاف داده‌های علوم خاص را تحلیل عقلی می‌کنند، نه اینکه آن‌ها را به ریشه‌های فلسفه منتقل کنند؛ یعنی آن‌ها رابطه «از بالا به پایین» دارند (از فلسفه به علم) نه برعکس.

۳) علوم خاص هرچند با هستی سروکار دارند، اما روش و موضوعشان متفاوت است. علوم به بررسی موجودات جزئی و تجربی می‌پردازند، اما هستی‌شناسی به «وجود بما هو وجود» یعنی خود حقیقت هستی نظر دارد. پس علوم، زیرمجموعه هستی‌شناسی نیستند؛ بلکه بر مبنای آن استوارند.

۱۰۳- کدام گزینه مهم‌ترین شرط آزاداندیشی را بیان می‌کند؟

- (۲) ساختن مستقلانه بنیان‌های فکری
(۴) پرسیدن سؤالات درست و به‌جا

- (۱) کنار گذاشتن باورهای سابق
(۳) درست بودن همه باورها

(آسان - مفهومی - سریع ۵) - صفحه ۲۱ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

آزاداندیشی یعنی ساختن بنیان‌های فکری به صورت مستقل، نه پذیرش تقلیدی باورهای دیگران.

در نگاه فلسفی، آزاداندیشی به معنای نفی یا ترک باورهای قبلی نیست، بلکه به معنای بازسازی آگاهانه و عقلانی نظام فکری شخصی است. فرد آزاداندیش با اتکا به خرد خود، بنیان فکری‌اش را می‌سازد، بدون اینکه دنباله‌رو باشد. او اگر هم با دیگران هم‌نظر شود، از سر دلیل است، نه تقلید؛ بنابراین مهم‌ترین شرط آزاداندیشی، استقلال عقل در داوری و پذیرش عقیده است، نه صرفاً پرسشگری یا رد باورها.

نکته

آزاداندیشی در فلسفه نتیجه تفکر فیلسوفانه است: فرد ابتدا باورهایش را می‌سنجد، سپس دلایل درستی یا نادرستی آن‌ها را می‌جوید و سرانجام بر مبنای استدلال‌های خویش، بنیان فکری مستقل خود را بنا می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) کنار گذاشتن باورهای سابق لزوماً به معنای آزاداندیشی نیست؛ ممکن است فرد بدون دلیل عقایدی را رها کند یا کورکورانه باورهای جدیدی بپذیرد. آزاداندیشی، در ترک یا حفظ باورها نیست، بلکه در «خودبنیادی عقلانی» است.

۳) درست بودن همه باورها نه تنها شرط آزاداندیشی نیست، بلکه ممکن است که برخی باورهای شخص آزاداندیش، نادرست باشد. در واقع چیزی که به آزاداندیشی مربوط است، مستقل بودن باور است؛ نه درست بودن باور.

به نمونه باحال!

اگر شخص، باور نادرستی داشته باشد، اما آن باور را خودش مستقلانه کسب کند، آزاداندیش محسوب می‌شود.

۴) پرسیدن سؤال‌های درست، یکی از نشانه‌های آغاز تفکر فلسفی است، اما شرط کافی برای آزاداندیشی نیست. ممکن است فردی سؤال بپرسد، اما در نهایت بر اساس تقلید یا احساس پاسخ دهد، نه بر پایه عقل و تحلیل مستقل.

همه نکات این تست

آزاداندیشی یعنی اندیشیدن مستقل و مبتنی بر عقل، نه تقلید از دیگران.

آزاداندیش باورها را می‌سنجد و سپس خود، بنیان‌های فکری‌اش را می‌سازد.

رهایی از تعصب و تقلید، شرط رسیدن به استقلال فکری است.

سؤال پرسیدن مقدمه‌ی آزاداندیشی است، نه خود آن.

۱۰۴- کدام عبارت درست است؟

- (۱) فیلسوف هیچ سخنی را بدون دلیل نمی‌پذیرد؛ در نتیجه در تمام دانش‌ها صاحب‌نظر است.
(۲) افراد متفکر، برخی باورهایی که پشتوانه عقلی ندارند را پس از بررسی عقلی، می‌پذیرند.
(۳) فیلسوف تابع دلیل است؛ یعنی هیچ باوری نیست که نتواند برای درستی آن دلیل بیاورد.
(۴) یکی از فواید تفکر فلسفی عمیق، مصونیت از همه مغالطه‌ها و خطاهای اندیشه است.

(متوسط - مفهومی - استاندارد ۵) - صفحه ۲۱ تا ۲۳ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

فیلسوف باورهایی را که بدون دلیل عقلی هستند با تحلیل عقلی بررسی می‌کند و در صورت درستی آن باورها، آن‌ها را می‌پذیرد.

فیلسوف، باورهایی را که ابتدا بدون پشتوانه عقلی به نظر می‌رسند را تحت بررسی عقلی قرار می‌دهد و در صورت مطابقت آن با عقل، باور مذکور را که ابتدا پشتوانه عقلی نداشته و اکنون پشتوانه عقلی دارد، می‌پذیرد.

به بیان دیگر

فیلسوف از باورهایی شروع می‌کند که شاید ریشه عقلی نداشته باشند، اما آن‌ها را مطالعه می‌کند تا دریابد کدام یک استحکام دارد و کدام یک ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) فیلسوف هر چند هیچ سخنی را بی‌دلیل نمی‌پذیرد، اما این به معنای صاحب‌نظر بودن در تمام علوم نیست. فلسفه ناظر به بنیاد اندیشه‌هاست، نه جزئیات تخصصی علوم.

۲) فیلسوف تابع دلیل است، اما این جمله که «هیچ باوری نیست که نتواند برایش دلیل بیاورد» نادرست است، زیرا اولاً برخی باورها مربوط به فلسفه نیستند و مثلاً نیازی نیست که فیلسوف برای باورهای موجود در علم حقوق یا جامعه‌شناسی دلیل بیاورد. ثانیاً، ممکن است برای برخی باورهای تجربی یا بدیهی، دلیل استدلالی صریحی در دست نباشد.

۳) اولاً تفکر فلسفی، صرفاً فیلسوف را از مغالطات دور می‌کند، یعنی میزان خطاهای اندیشه او را کاهش می‌دهد؛ نه آن که به صفر برساند. ثانیاً، فلسفه ابزاری برای نزدیک شدن به حقیقت است، نه تضمین‌کننده مصونیت از خطا.

همه نکات این تست

تفکر فلسفی یعنی سنجش عقلانی باورها پیش از پذیرش یا رد آن‌ها.

فیلسوف به مسائل جزئی علوم نمی‌پردازد؛ بلکه اساس و بنیاد علوم را تبیین می‌کند.

از آنجا که قدرت کسب شناخت انسان محدود است، ممکن است فیلسوف نتواند برای برخی امور دلیل بیاورد.

تفکر فلسفی، سبب کاهش خطاهای ذهنی و رسیدن به درک بهتری از جهان می‌شود.

از

۱۰۵- کدام عبارت، پیش‌فرض تمثیل غار افلاطون است؟

- ۱) فلسفه راهی برای رهایی از جهل و رسیدن به آزادی حقیقی است.
- ۲) رسیدن به شناخت واقعی از جهان، تدریجی و همراه با سختی است.
- ۳) انسان توانایی ذاتی برای رهایی از جهل و دستیابی به حقیقت را دارد.
- ۴) موجودات بیرون از غار، نماد حقیقت و آگاهی کامل از جهان هستند.

(دشوار - مفهومی - استاندارد - صفحه ۲۴ و ۲۵ - ۱۱۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

پیش‌فرض تمثیل غار این است که انسان، توانایی فطری و ذاتی برای رهایی از جهل و شناخت حقیقت را دارد.

گام اول

افلاطون با تمثیل غار می‌خواهد نشان دهد که انسان در آغاز، در بند جهل و خیال است، اما نیروی عقل در او به‌گونه‌ای آفریده شده که می‌تواند با آموزش و هدایت، از تاریکی غار به سوی روشنایی حقیقت حرکت کند.

گام دوم

بنابراین، پیش‌فرض (مبنای) این تمثیل، باور به قابلیت ذاتی انسان برای ادراک حقیقت است. اگر چنین قابلیت‌ای در انسان نبود، اصلاً خروج از غار و دستیابی به عالم حقیقت معنا نداشت.

فلسفه در تمثیل غار، ابزاری است برای بیداری عقل و رهایی از جهل، نه نیرویی بیرونی که حقیقت را تحمیل کند. انسان با اراده خود و هدایت عقل، مسیر حقیقت را می‌پیماید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) این عبارت هدف تمثیل غار را بیان می‌کند؛ نه پیش فرض آن را.
- ۲) بیانگر ویژگی فرآیند شناخت در این تمثیل است (تدریجی بودن و دشواری مسیر)، نه پیش فرض آن.
- ۴) صرفاً اشاره به نمادهای درون تمثیل دارد (موجودات بیرون از غار = حقیقت)، اما به بنیان فلسفی تمثیل نمی‌پردازد.

راهنمای مسیرت...

در این تست، هر چهار گزینه از نظر محتوایی درست‌اند، اما فقط گزینه ۳ مستقیماً به «بنیای» تمثیل غار مربوط می‌شود؛ بقیه، نتایج یا اجزای آن را بیان می‌کنند.

همه نکات این تست

- تمثیل غار نشان‌دهنده امکان رهایی انسان از جهل به یاری عقل است.
- بنیای آن، باور به توانایی ذاتی عقل در درک حقیقت است.
- هدف آن، تبیین نقش فلسفه در رسیدن به آزادی و حقیقت است.
- مسیر شناخت در آن تدریجی و پیرنچ است.

۱۰۶- در مورد وضعیت تفکر فلسفی در تمدن‌های کهن کدام‌یک از عبارات‌های زیر درست است؟

- ۱) چنانچه شواهد مکتوبی در مورد اندیشه‌های فلسفی داشته باشیم می‌توانیم در مورد وجود آن‌ها در تمدن‌های قدیم اظهار نظر کنیم.
- ۲) می‌توان مدعی آن شد که تمدن‌های قدیمی و ساده‌تر، مسائل مهم‌تری را در فلسفه نسبت به تمدن‌های جدیدتر بررسی کرده‌اند.
- ۳) ما می‌توانیم بر اساس آثار باقی‌مانده از تمدن‌های قدیمی‌تر، گزارشی دقیق و تفصیلی از دورترین اندیشه‌های فلسفی، ارائه دهیم.
- ۴) سهروردی معتقد است در دوره کیانیان، انسان‌های وارسته‌ای که همزمان فیلسوف و دارای سلوک معنوی بوده‌اند، زندگی می‌کردند.

(متوسط - خط به خط - استاندارد) صفحه ۲۹ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

سهروردی فیلسوف بزرگ اسلامی معتقد بود در دوران کیانیان، انسان‌های وارسته‌ای بوده‌اند که هم به حکمت و فلسفه می‌اندیشیدند و هم دارای سلوک معنوی بوده‌اند.

سهروردی معتقد است که تاریخ فلسفه به دوره یونان محدود نیست؛ بلکه تمدن‌های شرقی قدیمی‌تر و عمیق‌تر بر پایه اندیشه‌های فلسفی استوار بوده‌اند. سهروردی به‌ویژه به فلسفه ایرانی کهن اشاره می‌کند و معتقد است در دوره کیانیان (پادشاهی کیانیان در افسانه ایرانی) انسان‌های وارسته‌ای بوده‌اند که فلسفه و عرفان را درک می‌کردند. این انسان‌های وارسته، حکیمانی بودند که نه تنها در علوم نظری و فلسفی تسلط داشتند، بلکه دارای سلوک معنوی و تزکیه نفس نیز بودند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) حتی اگر در مورد اندیشه‌های تمدن‌های قدیم، شواهد مکتوبی هم نداشته باشیم، می‌توانیم بگوییم هر جا تمدنی شکل گرفته حرف‌ها و اندیشه‌های فلسفی هم وجود داشته است.
- ۲) تمدن‌های قدیم‌تر و ساده‌تر مقدمه و پلکان شکل‌گیری تمدن‌های جدید بوده‌اند؛ نه اینکه مطالب فلسفی مهم‌تری مطرح کرده باشند.

۳ تنها می‌توانیم بر اساس آثار باقی‌مانده، گزارشی اجمالی (کلی) در مورد دورترین اندیشه‌های فلسفی ارائه دهیم؛ نه گزارش دقیق و تفصیلی.

راهنمای مسیرت...

صفحه ۲۹ کتاب درسی جملات حفظی زیادی دارد که می‌توان از آن سؤال طرح کرد؛ پس حواستان به این صفحه باشد.

همه نکات این تست

هرجا تمدن تشکیل می‌شود، تفکر فلسفی نیز وجود دارد.

می‌توانیم بدون مستندات نیز از وجود فکر فلسفی باستانی مطمئن باشیم.

ما تنها می‌توانیم تصویری اجمالی از دورترین اندیشه‌ها داشته باشیم.

سهروردی معتقد بود انسان‌های وارسته دوره کیانیان هم‌زمان فیلسوف و دارای سلوک معنوی بودند.

••• i/o •••

۱۰۷- به چه دلیل می‌توان یونان را به‌عنوان مهد تفکر فلسفی معرفی کرد؟

- (۱) در ایونیا، فیلسوفان به دگرگونی‌های طبیعت و جهان فکر می‌کردند و به دنبال علت برای آن دگرگونی‌ها می‌گشتند.
- (۲) در یونان باستان دانشمندانی بودند که کم و بیش با مجموعه علوم زمان خود آشنا بودند و به آن می‌پرداختند.
- (۳) نخستین قطعه‌ها و مجموعه‌های فلسفی که زبان فلسفی دارد، از یونان باستان به یادگار مانده است.
- (۴) در یونان باستان بود که برای اولین بار لفظ فیلسوف برای دانشمندان طبیعی به کار رفت.

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۳۰ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

یونان به دلیل اینکه نخستین نوشتارهای فلسفی با زبان فلسفی از آنجا بر جای مانده، مهد تفکر فلسفی است.

دلیل اساسی معرفی کردن یونان به‌عنوان مهد تفکر فلسفی این است که نخستین متونی که به زبان فلسفی نوشته شده و با روش استدلالی نظام‌مند نگاشته شده‌اند از یونان باستان برایمان به یادگار مانده‌اند. این متون تاریخی و مکتوب هستند که ما می‌توانیم آن‌ها را بررسی کنیم و از طریق‌شان تسلسل تاریخی تفکر فلسفی را دنبال کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ بحث در مورد دگرگونی‌های طبیعت مسئله اولیه فلسفه یونانی است؛ اما دلیل نامیده شدن یونان به مهد تفکر فلسفی نیست. این مسائل در تمدن‌های دیگری هم مطرح می‌شدند.

۲ این گزاره از نظر محتوا درست است؛ اما ارتباطی با صورت سؤال ندارد.

۴ اولاً لفظ فیلسوف برای دانشمندان طبیعی به کار نمی‌رفته و برای اندیشمندانی که به مسائل اساسی می‌پرداختند، به کار رفته بود. ثانیاً، لفظ فیلسوف در زمان سقراط بر سر زبان‌ها افتاد؛ نه زمان یونان باستان که قبل از سقراط را شامل می‌شود.

همه نکات این تست

نخستین قطعه‌های نوشته شده به زبان فلسفی از یونان به یادگار مانده است.

دگرگونی‌های طبیعت از اولین مسائل فلسفه یونانی بود اما وجه تسمیه یونان به مهد تفکر فلسفی نیست.

لفظ فلسفه از سقراط به بعد بر سر زبان‌ها افتاد، نه ابتدای دوره فلسفه یونانی.

••• i/o •••

۱۰۸- به ترتیب کدام یک از موارد فلسفی زیر مربوط به «تالس» و «فیثاغورس» است؟

- ۱) عقیده به اینکه «آب» مادهٔ اولیهٔ جهان است - در هم آمیختن فلسفه و عرفان برای پایه‌گذاری روش جدیدی در ریاضیات
- ۲) اولین تدوینگر اندیشه‌های فلسفی در یونان - اعتقاد به صادق بودن فلسفه در مورد تمام اصول ریاضی
- ۳) به کار بردن لفظ تئوری در معنای امروزی آن - اعتقاد به این که همه چیز در نهایت بر اساس آب است.
- ۴) پیشگویی خورشیدگرفتگی در زمان حیات خویش - پایه‌گذاری هندسه و ریاضی در کنار پیش‌گامی در فلسفه

(متوسط - ترکیبی - سریع ۱ - صفحه ۳۱ - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

تالس در زمان حیات خویش یک خورشیدگرفتگی را پیشگویی کرد، فیثاغورس نیز پایه‌گذار ریاضی و هندسه بود و در کنار آن از پایه‌گذاران فلسفه نیز شناخته می‌شد.

گام اول

تالس فیلسوف یونانی بود که معروف است به دلیل پیشگویی‌اش در مورد خورشیدگرفتگی. این پیشگویی تاریخی و قابل تأیید بود.

گام دوم

فیثاغورس بنیان‌گذار ریاضیات و هندسهٔ نظام‌مند بود و همزمان فیلسوف نیز محسوب می‌شد. او اعتقاد داشت ریاضیات اساسی درک واقعیت است و از این راه فلسفه را با ریاضیات پیوند داد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) بخش اول درست است (تالس و آب) اما بخش دوم نادرست است. فیثاغورس عرفان را با ریاضیات ترکیب کرد نه برای روش جدید بلکه برای دریافت حقیقت.

۲) هر دو مورد نادرست است. تالس اولین فیلسوف یونانی است اما تدوین‌کنندهٔ فلسفه نیست. بخش دوم نیز برعکس بیان شده؛ زیرا فیثاغورس اعتقاد داشت که اصول ریاضی در همه چیز (حتی فلسفه) صادق است؛ نه اینکه اصول فلسفه در ریاضی صادق باشد.

۳) هر دو مورد نادرست است. بخش اول دربارهٔ فیثاغورس است؛ نه تالس. بخش دوم نیز مربوط به تالس است؛ نه فیثاغورس.

همه نکات این تست

تالس را نخستین فیلسوف یونانی می‌دانند که اندیشه‌های فلسفی مشخصی داشت.

پیشگویی دقیق او از خورشیدگرفتگی، نشانه‌ای از نگاه عقلانی‌اش به طبیعت بود.

فیثاغورس باور داشت که بنیاد هستی بر عدد و نظم ریاضی است.

فیثاغورس میان فلسفه، ریاضیات و عرفان پیوندی عمیق برقرار کرد.

••• i/o •••

۱۰۹- در مورد اندیشه‌های فلسفی هراکلیتوس کدام عبارت نادرست است؟

- ۱) وحدت اعداد در نظر هراکلیتوس یعنی اموری که با هم متضاد هستند، می‌توانند در یک موضوع با هم جمع شوند.
- ۲) از نظر هراکلیتوس با اینکه همه چیز در جهان حرکت و تغییر دارد، اما در نهایت از ثبات نمی‌توان گریخت.
- ۳) بر پایهٔ اندیشهٔ او می‌توان این عبارت را که نمی‌توان در یک رودخانه دو بار شنا کرد تفسیر عقلانی کرد.
- ۴) وجود اعداد است که جهان را می‌سازد و گریزی از ستیز و تضاد در جهت برقراری جهان نیست.

(متوسط - مفهومی - استاندارد ۱ - صفحه ۳۱ و ۳۲ - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

هراکلیتوس معتقد بود جهان در تغییر مستمر است و این عین واقعیت است؛ نه اینکه در پشت تغییرات، ثبات نهفته باشد.

گام اول

هراکلیتوس معتقد بود که جهان در تغییر مستمر و تحول پایان ناپذیر است.

گام دوم

این تغییر صرفاً ظاهری نیست؛ بلکه ماهیت حقیقی جهان است.

گام سوم

او معتقد نبود که در زیر این تغییرات ثبات پنهان است؛ بلکه کلاً ثبات را انکار می کرد.
بررسی سایر گزینه ها:

① وحدت اعداد دقیقاً نظریه محوری هراکلیتوس است.

② عبارت «نمی توان در یک رودخانه دو بار شنا کرد» مثالی برای نشان دادن تغییر مستمر در جهان طبق عقیده هراکلیتوس است.

③ هراکلیتوس معتقد بود اعداد و تضادها جهان را ساختند و بدون اعداد، جهان معنا ندارد. ستیز اعداد فرآیند خلق جهان است.

۱۱۰- کدام عبارت درک بهتری از عقیده پارمنیدس ارائه می دهد؟

① هستی امری واحد است و حرکت و شدن معنا ندارد؛ در واقع تنها با عقل می توان به لایه حقیقی و باطنی هستی رسید.

② حواس با درک مرتبه ظاهری جهان و مشاهده تغییرات در آن، درک می کنند که امور حقیقی در جهان، در حرکت هستند.

③ مفهوم «بودن» با مفهوم «شدن» متفاوت است؛ پارمنیدس به مفهوم «شدن» در مقابل مفهوم «بودن» اعتقاد کامل داشت.

④ جمله «نیستی، هست» در ذات خود نمایش دهنده تناقض در جهان است که پارمنیدس، سعی در اثبات درستی آن داشت.

(متوسط - مفهومی - استاندارد ① - صفحه ۳۲ و ۳۳ - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

پارمنیدس حقیقت هستی را واحد و ثابت می دید؛ تغییراتی که در جهان می بینیم تنها ظاهری هستند. این حقیقت عمیق را تنها عقل می تواند دریابد نه حواس خطاپذیر.

گام اول

نظریه پارمنیدس در مقابل هراکلیتوس بود. اگرچه هراکلیتوس می گفت همه چیز در تغییر است، پارمنیدس ادعا کرد این تنها ظاهر جهان است.

گام دوم

از نظر پارمنیدس، هستی، تغییر ناپذیر است. تغییرات و تحولاتی که حواس ما می دیدند، ناشی از خطای حسی است.

گام سوم

برای دریافت حقیقت جاودان و واقعی، باید از عقل خالص استفاده کرد، نه از حواس ناپایدار.

بررسی سایر گزینه ها:

② انتهای عبارت که نوشته «امور حقیقی در جهان، در حرکت هستند» نادرست است. پارمنیدس می گفت حواس تغییرات را می بینند اما این حقیقت واقعی نیست. حواس ما دچار خطا می شوند؛ زیرا حقیقت جاودان تغییر ندارد.

③ پارمنیدس به «شدن» یا «حرکت» اعتقادی نداشت و آن را غیرممکن می شمرد.

④ جمله «نیستی هست» تناقضی است که پارمنیدس مردود دانست. او نه تنها برای اثبات آن تلاش نکرد بلکه تلاش کرد نادرستی آن را نشان دهد؛ نه درستی اش را.

